

Etnische diversiteit op 'witte' hbo-journalistiekopleidingen

Naam: Carmen Wisse
Studentnummer: [REDACTED]

Dit afstudeeronderzoek is een origineel werk dat beschikbaar is gesteld aan de Christelijke Hogeschool Ede / Ede Christian University of Applied Sciences om naar eigen oordeel te vermenigvuldigen of te verspreiden via bibliotheken en databases.

Ede, datum ..... Handtekening .....

Inhoudsopgave

Inleiding en methodologische verantwoording	5
Hoofdvraag: 'Hoe komt er meer etnische diversiteit op de hbo-journalistiekopleidingen?'	
Samenvatting	9
Hoofdstuk 1 Het belang van etnische diversiteit	
Waarom is etnische diversiteit op de opleiding journalistiek belangrijk?	
1.1 Diversiteit in de klas	10
1.2 Motieven vanuit een bedrijf of redactie	10
1.3 Objectiviteit	11
1.4 De gevolgen van gebrek aan diversiteit	13
1.5 Conclusie	15
Hoofdstuk 2 Een profiel van de Nederlandse journalist	
Wat heeft de Nederlandse journalist voor invloed op het beeld dat Nederlandse niet-westerse studenten hebben van de journalistiek?	
2.1 Een algemeen profiel van de Nederlandse journalist	16
2.2 De presentatie van de Nederlandse journalist	17
2.3 Conclusie	18
Hoofdstuk 3 Een profiel van de niet-westerse aankomende studenten	
Wie zijn de niet-westerse aankomende studenten en hoe kijken zij aan tegen de Nederlandse media?	
3.1 Niet-westerse Nederlandse nieuwsconsumenten over Nederlandse media	20
3.2 Verandering door eigen initiatief	21
3.3 De band tussen nieuwsproducent en nieuwsconsument	21
3.4 Conclusie	22
Hoofdstuk 4 De invloed van opleidingen journalistiek op de diverse instroom van studenten	
Wat voor invloed hebben de hbo-journalistiekopleidingen op de instroom van Nederlandse niet-westerse studenten?	
4.1 Studenten met een niet-westerse migrantenachtergrond op het hbo	23
4.2 Een profiel van de hbo-opleidingen journalistiek	24
4.3 Hbo-journalistiekstudenten met een niet-westerse migrantenachtergrond en hun stageplaatsen	25
4.4 Doorstroom van hbo-journalistiekstudenten met een niet-westerse migrantenachtergrond	25
4.5 Conclusie	26

Hoofdstuk 5 Erkenning van 'het etnische-diversiteitsprobleem'

In hoeverre zien de hogescholen journalistiek het 'ethnische-diversiteitsprobleem'?

5.1 5%-regeling op hbo-opleidingen journalistiek	27
5.2 Sociaaleconomische zekerheid	28
5.3 De status van een journalist	29
5.4 Locatiegebondenheid	31
5.5 Vroeger en nu	31
5.6 Conclusie	33

Hoofdstuk 6 Oplossing diversiteitsprobleem op journalistieke opleidingen

Hoe komt er meer etnische diversiteit op de journalistieke opleidingen volgens de journalistieke opleidingen zelf?

6.1 Werving van studenten	34
6.2 Speerpunt	36
6.3 Rolmodel	36
6.4 Ouders	37
6.5 Docententeam	37
6.6 Verdieping in de opleiding	39
6.7 Conclusie	40

Hoofdstuk 7 Conclusie

Literatuurlijst

Bijlagen

• Bijlage 1	50
• Bijlage 2	53
• Bijlage 3	55
• Bijlage 4	57
• Bijlage 5	59
• Bijlage 6	61
• Bijlage 7	73
• Bijlage 8	86
• Bijlage 9	88
• Bijlage 10	99
• Bijlage 11	105
• Bijlage 12	106
• Bijlage 13	107
• Bijlage 14	108

Inleiding

“We begonnen met twee kleurlingen in de klas en ik eindigde alleen. Van de zestig journalistiekstudenten die er waren in de jaarlaag, is dat niet normaal”, aldus Sacha Luijkx. Luijkx heeft in september 2016 haar hbo-journalistiekdiploma behaald aan de Christelijke Hogeschool Ede (Bijlage 10). Met haar lange donkere krullen en haar getinte huid was ze een van de weinige journalistiekstudenten met een niet-westerse migrantenachtergrond. Op de Christelijke Hogeschool Ede had namelijk in 2015 slechts 7 procent van de journalistiekstudenten een niet-westerse migrantenachtergrond. Op de Hogeschool Utrecht was dit slechts 8 procent, in Zwolle 9 procent en in Tilburg 10 procent (Vereniging van Hogescholen, 2016). Volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek is een niet-westerse allochtoon, iemand met een niet-westerse migrantenachtergrond of iemand van niet-westerse afkomst, iemand waarvan een van de ouders geboren is in Zuid-Amerika, Afrika, Turkije of Azië. Overigens worden Indonesië en Japan bij de westerse allochtonen gerekend (CBS, z.j.).

Het onderwerp

Met alle vier de jaarlagen van de opleiding journalistiek in Ede, zaten we in de kerk van het Leger des Heils, die als tijdelijk bijgebouw voor de school fungeerde. Omdat mijn klasgenootjes en ik aan de late kant waren, hadden wij de laatste plekje achterin de kerk en konden we het overzicht goed bewaren voordat het gastcollege begon. Ik zocht een van mijn andere klasgenootjes, de hierboven genoemde Sacha, en betrapte mijzelf erop dat ik alleen hoefde te letten op een grote bos krullen of iemand met een getinte huid, dan zou ik haar vinden. Er was immers niemand anders op de opleiding Journalistiek die aan deze omschrijving voldeed, niet één student, niet één docent. Het verbaasde mij ook dat deze schaarste aan etnische diversiteit op mijn opleiding mij nooit eerder was opgevallen. Diezelfde maand zat ik bij een debat in De Nieuwe Liefde in Amsterdam: 'De witte blik in de media: over diversiteit gesproken'. Hier leerde ik, omdat ik zelf een westerse afkomst heb, hoogopgeleid ben en een zekere sociaal-economische achtergrond heb, dat deze eigenschappen mij blind maken voor dit etnische diversiteitsprobleem op zowel de journalistieke redacties als op mijn opleiding Journalistiek (De Nieuwe Liefde, 2015). Seada Nourhussen, een van de debatleden en journalist bij Trouw, wees het publiek van de Nieuwe Liefde op de ernst van het diversiteitsprobleem. Aan de debattafel zaten Seada Nourhussen, journalist bij Trouw, Zinhi Özdil, columnist bij NRC en mediawetenschapper, Mark Deuze, mediawetenschapper en professor aan de Universiteit van Amsterdam en Karel Smouter, adjunct-hoofdredacteur van De Correspondent. Het feit dat niet één eindverantwoordelijke van een medium tijd had gemaakt om over het diversiteitsprobleem te debatteren, zegt genoeg over de mate waarin het diversiteitsprobleem serieus genomen wordt, volgens Nourhussen (De Nieuwe Liefde, 2015). En dit bracht mij ook weer terug naar mijn opleiding. De eindverantwoordelijken op nieuwsredacties denken namelijk hetzelfde als de eindverantwoordelijken op de opleiding Journalistiek. Sacha Luijkx verwoordde het zo: “Ze staan niet in mijn schoenen. Ze staan niet in de schoenen van iemand die als enige met een ander kleurtje op de opleiding loopt. Dus ik denk niet dat zij ooit zullen begrijpen van: hé, we moeten hier echt wat aan gaan doen”.

Het belang

Want waarom zijn er zo weinig studenten met een niet-westerse migrantenachtergrond op de journalistieke opleidingen en vormt dit een probleem waar iets aan gedaan moet worden? In het jaar 2000 riep staatssecretaris van cultuur Rick van der Ploeg al dat de publieke omroepen een afspiegeling van de samenleving moesten zijn (Volkskrant, 2000). Mediawetenschapper Mark

Deuze benadrukt in zijn artikel 'Journalistiek is het speelveld van de gegoede klasse' dat er meer etnische diversiteit in de media moet komen. Volgens hem is diversiteit op nieuwsredacties belangrijk om de confrontatie met diversiteit in de Nederlandse samenleving aan te gaan (Deuze, 2015). Die diversiteit waar Deuze over spreekt, is er nu niet. Slechts 3 procent van de journalisten in Nederland heeft een niet-westerse migrantenachtergrond, gekeken naar de negen grote redacties: Telegraaf, NOS, Nieuwsuur, Volkskrant, Hart van Nederland, NU.nl, het AD, NRC Media en RTL Nieuws. 11,7 procent van de Nederlandse bevolking heeft een niet-westerse migrantenachtergrond (Takken, 2015). De nieuwsredacties zijn dus geen goede afspiegeling van de Nederlandse samenleving. De opleidingen journalistiek kunnen wat aan deze slechte afspiegeling veranderen door zelf meer divers te worden op het gebied van de etniciteit van hun studenten. 40 procent van de journalisten op redacties in Nederland kwam namelijk van een hbo-opleiding journalistiek (Claus, 2015). Wanneer er meer etnische diversiteit op de journalistieke opleiding komt, is de doorstroom van journalisten met een niet-westerse afkomst naar de redacties groter.

Methodologische verantwoording

Om oplossingen te vinden voor het etnische-diversiteitsprobleem op journalistiekopleidingen, staat de hoofdvraag centraal: *'Hoe komt er meer etnische diversiteit op hbo-journalistiekopleidingen?'*

Om deze vraag te beantwoorden, wordt dit onderzoek onderverdeeld in de volgende deelvragen:

1. *Waarom is etnische diversiteit op de opleiding journalistiek belangrijk?*
2. *Wie is de Nederlandse journalist en wat heeft dit voor invloed op het beeld dat niet-westerse studenten hebben van de journalistiek?*
3. *Wie zijn de niet-westerse jongeren in Nederland en hoe kijken zij aan tegen de Nederlandse media?*
4. *Hoe zien de Nederlandse journalistiekopleidingen eruit en wat voor invloed heeft dit op de instroom van niet-westerse studenten op deze opleidingen?*
5. *In hoeverre zien de hogescholen journalistiek het 'etnische-diversiteitsprobleem'?*
6. *Wat zijn de oplossingen vanuit de journalistieke opleidingen en haar studenten?*

Ieder hoofdstuk beantwoordt een van de bovengenoemde deelvragen om uiteindelijk de hoofdvraag in de conclusie te beantwoorden. Dit onderzoek bestaat uit twee delen. Het eerste deel is literatuuronderzoek: hoofdstuk 1 tot en met 4. Dit afstudeeronderzoek is een kwalitatief onderzoek. Het kwalitatieve onderzoek is gedaan op basis van interviews, artikelen, rapporten en boeken die gaan over dit onderwerp. Het kwantitatieve onderdeel, de data, hoofdstuk 1 tot en met 4, is vooral gebaseerd op data van CBS StatLine (2015) en Vereniging Hogescholen (z.j.). In het eerste hoofdstuk wordt het belang van etnische diversiteit op de opleidingen journalistiek aangekaart. Hierin wordt gekeken naar het belang van etnische diversiteit op hbo-journalistiekopleidingen voor de niet-westerse student, voor de kwaliteit van de opleiding journalistiek, maar ook voor de journalistiek in zijn geheel. De actualiteit van het onderwerp en de urgentie naar het zoeken van een oplossing voor het diversiteitsprobleem is hierdoor gelijk duidelijk. Hoofdstuk 2 gaat hier verder op in en laat precies zien hoe het diversiteitsprobleem op journalistieke redacties er uitziet. Dit hoofdstuk schetst een profiel van de gemiddelde Nederlandse journalist en dit maakt laat zien dat er gebrek is aan etnische diversiteit of diversiteit in het algemeen, op redacties. Ook komt naar voren hoe tegenstrijdig het beeld van de Nederlandse media nu is met de afspiegeling die de media zouden moeten zijn van de Nederlandse samenleving (Deuze, 2015). Hoofdstuk 3 schetst een beeld van hoe jongeren met een migrantenachtergrond in Nederland kijken naar de Nederlandse media. Wat is de reputatie van de Nederlandse media? Hierdoor wordt het duidelijk of de reputatie van de Nederlandse media

misschien die reden is dat jongeren met een migrantenachtergrond geen journalistiek willen studeren. Hoofdstuk 4 laat zien hoe de hbo-opleidingen journalistiek eruitzien. Hoe is de verdeling van etniciteit onder de studenten en docenten daar? Dit hoofdstuk laat het etnische diversiteitsprobleem op journalistiekopleidingen zien in cijfers. Vanaf hoofdstuk 5 begint het tweede deel van het onderzoek: de interviews. Volgens Koetsenruijter en Hout (2014) in het boek 'Methoden voor journalism studies' levert observationeel onderzoek naar de journalistieke praktijk inzicht op hoe consumenten met de journalistiek en het nieuws omgaan. Op basis van de geworven informatie, waarin staat dat de niet-westerse allochtone bevolking in Nederland geen affectie heeft met de Nederlandse media, kunnen niet-westerse allochtone journalistiekstudenten gevraagd worden waarom zij wél voor de journalistiek hebben gekozen (Koetsenruijter; Hout, 2014, p. 12). In dit hoofdstuk komen een aantal studenten en docenten van de vier hbo-journalistiekopleidingen aan het woord. De studenten die aan het woord zijn in dit hoofdstuk zijn allemaal journalistiekstudenten met een niet-westerse afkomst. In dit onderzoek komen twee niet-westerse journalistiekstudenten van de opleiding in Utrecht aan het woord, één van de opleiding in Tilburg en één van de opleiding in Ede. Van de opleiding journalistiek in Zwolle was er helaas geen student beschikbaar. Door deze interviews werd de informatie van het literatuuronderzoek versterkt door middel van voorbeelden. De journalistiekstudenten met een migrantenachtergrond kunnen als ervaringsdeskundigen vertellen hoe zij zich voelen op 'een witte opleiding journalistiek'. De journalistiekdocenten die voor deze scriptie zijn geïnterviewd, zijn docenten die of lesgeven in een vak dat te maken heeft met diversiteit, of eindverantwoordelijk zijn voor de diversiteit op de opleiding journalistiek. De interviews in dit onderzoek zijn onderverdeeld in verschillende thema's, zodat deze makkelijker verwerkt konden worden in dit onderzoek. Deze thema's zijn gebaseerd op de uitkomsten van het literatuuronderzoek. Het doel van deze interviews was om te observeren of de studenten, docenten en verantwoordelijken die voor dit onderzoek benaderd zijn, de uitkomsten van het literatuuronderzoek beaamden. De volgende thema's kwamen aan bod: invloed van ouders op de studiekeuze van de niet-westerse student, invloed van media op de studiekeuze van de niet-westerse student, inzet vanuit de opleiding tot het thuis laten voelen van de niet-westerse student, de ervaring met multiculturaliteit en diversiteit op de opleiding van de niet-westerse student en de eigen ideeën van de niet-westerse student om de opleiding meer divers te maken. Door deze thema's konden de antwoorden van de interviews goed naast elkaar gelegd worden en waren de overeenkomsten en verschillen in de antwoorden van de geïnterviewden makkelijker te zien. Hoofdstuk 5 wordt grotendeels gebaseerd op de interviews met deze docenten en verantwoordelijken. Van iedere hbo-journalistiekopleiding komt er minstens één verantwoordelijke of docent van de opleiding journalistiek aan het woord. Deze docenten spreken namens de opleiding. Op deze manier kan er achterhaald worden hoe er op de opleiding over etnische diversiteit gedacht wordt. Tevens wordt er in alle gehouden interviews gepraat over de oplossingen van het diversiteitsprobleem. Dit komt terug in het laatste hoofdstuk. De interviews zijn allemaal getranscribeerd en kunt u vinden in bijlage 1 tot en met 10.

Berichtgeving

Dat er te weinig etnische diversiteit op journalistieke redacties is, is een onderwerp waar de laatste jaren veel over gesproken wordt. Kijk bijvoorbeeld naar het onderzoek dat het NRC hierover deed (Takken, 2015), of het debat 'De witte blik in de media: over diversiteit gesproken', waar het ook over gebrek aan diversiteit in de media ging (De Nieuwe Liefde, 2015). Daarnaast berichten onder andere NPO, RTL, de Volkskrant, het NRC, Villamedia en De Correspondent ook over het diversiteitsprobleem. Deze artikelen zullen in het vervolg van deze scriptie naar voren komen. Het probleem van gebrek aan etnische diversiteit op journalistieke opleidingen daarentegen, is een onderwerp waar minder over geschreven is.

Mira Media wijdde in 2007 het onderzoek 'Journalistieke opleidingen aanwas voor diversiteit op

redacties?' aan dit onderwerp (Mira Media, 2007). In 2006 plaatste De Nieuwe Reporter hier een artikel over (Gielen, 2006). Verder is er over gebrek aan diversiteit op journalistieke opleidingen weinig te vinden.

Dankwoord

Allereerst wil ik de hbo-journalistiekopleidingen bedanken voor hun openheid. De docenten en verantwoordelijken die aan het woord komen in deze scriptie hebben mij veel informatie en duidelijkheid gegeven. Daarnaast wil ik ook de geïnterviewde studenten bedanken voor het geven van hun mening, ondanks dat sommige informatie die zij hebben gegeven erg persoonlijk was. Bovenal wil ik mijn twee afstudeerbegeleiders bedanken, Ans Boersma en Stijn Postema, die mij in het proces van het schrijven van deze scriptie hebben begeleid waar zij konden, om uiteindelijk een goed resultaat uit mijn onderzoek te halen.

Carmen Wisse

Contact

Honte 6

4371 JA Koudekerke

Tel: 06-25316100

E-mail: carmenwisse@outlook.com

Samenvatting

Er is te weinig etnische diversiteit op journalistieke redacties. De opleidingen journalistiek zouden dit kunnen verhelpen door meer diverse studenten aan te leveren. Het probleem is dat er op de opleidingen journalistiek ook gebrek is aan etnische diversiteit. In dit onderzoek wordt een beeld geschetst hoe de journalistieke redacties en de hbo-opleidingen journalistiek er nu uitzien en wat dit voor gevolgen heeft voor de journalistieke redacties en voor jongeren met een migrantenachtergrond die overwegen journalistiek te gaan studeren. Diversiteit op opleidingen en redacties brengt meer perspectief, dus wat kunnen de opleidingen journalistiek doen om meer etnische diversiteit op hun opleiding te krijgen? Met meer etnische diversiteit kunnen de opleidingen journalistiek uiteindelijk meer studenten met een diverse afkomst aanleveren aan de journalistieke redacties en worden de redacties meer divers. De hoofdvraag van dit onderzoek luidt dan ook als volgt:

'Hoe komt er meer etnische diversiteit op de hbo-journalistiekopleidingen?'

Keywords: etnische diversiteit, journalistiekopleidingen, journalistieke redacties, objectiviteit, perspectief.

Hoofdstuk 1

Het belang van etnische diversiteit op de hbo-journalistiekopleidingen

Het NRC berichtte in februari 2015 dat slechts drie procent van de journalisten op redacties in Nederland een niet-westerse achtergrond heeft. Hierdoor is de journalistiek geen goede afspiegeling van onze Nederlandse samenleving, waarin 11,7 procent een niet-westerse afkomst heeft (Takken, 2015). Om uiteindelijk meer etnische diversiteit op redacties te krijgen, wordt in deze scriptie vooral de focus gelegd op de aanwas naar de redacties: de opleidingen journalistiek. Veertig procent van de journalisten op redacties komt van een hbo-opleiding journalistiek (Claus, 2015). Dit betekent dat wanneer de instroom van journalistiekstudenten met een niet-westerse afkomst op deze opleidingen hoger zou zijn, een groter aantal journalisten van niet-westerse afkomst terecht komt op de journalistieke redacties. Uiteindelijk maakt de instroom van niet-westerse journalistiekstudenten de journalistieke redacties dus diverser op het gebied van de etniciteit van de journalisten. Etnische diversiteit op de journalistieke opleidingen kan dus helpen om etnische diversiteit op de journalistieke redacties te creëren. Maar waarom is het zo belangrijk dat er etnische diversiteit op de opleidingen journalistiek en uiteindelijk op de redacties komt? En wie hebben hier profijt van? De antwoorden op deze vragen worden in dit hoofdstuk behandeld.

1.1 Diversiteit in de klas

In 'Culturele diversiteit in de klas' (2016) duiden Hans van der Heijde, Luuk Kampman en Klaas Bruin het belang van diversiteit in de klas aan: "Van leraren mag worden verwacht dat zij over voldoende kennis beschikken van de Nederlandse multiculturele samenleving in het algemeen en van de culturele achtergrond van hun individuele in het bijzonder. '...' Als lesgever zal de leraar zich er steeds van bewust moeten zijn dat het door hem aangeboden voor alle leerlingen herkenbaar moet zijn en dat zijn lesstof en de voorbeelden die hij gebruikt om die voor de leerlingen toegankelijk te maken, niet slechts mogen refereren aan het dominante, autochtone beeld van de samenleving" (Bruin et al., 2016, p. 109). Volgens Van der Heijde, Kampman en Bruin ligt de verantwoordelijkheid van het diversiteitsbeleid bij de school: "Het is heel belangrijk dat de school binnen haar muren een sociaal klimaat schept waarin voor iedereen - leerlingen, leraren en ander personeel, maar ook ouders - duidelijk is dat er in de school geen plaats is voor discriminaties en uitingen die blijf geven van etnische vooroordelen en dat die, indien ze toch worden waargenomen, consequent met strafmaatregelen tegemoet worden getreden" (Bruin, et al., 2016, p. 109). Wanneer scholen of opleidingen dit niet kunnen waarmaken, is de opleiding of school niet aantrekkelijk voor multiculturaliteit of in dit geval: niet aantrekkelijk voor studenten met een niet-westerse migrantenachtergrond. Wanneer dit wel waargemaakt kan worden, ontstaat er een journalistieke opleiding met etnische diversiteit. Zoals hierboven genoemd wordt, stroomt veertig procent van de journalistiekstudenten door naar de redacties, dus op die manier ontstaat er etnische diversiteit op de journalistieke redacties.

1.2 Motieven vanuit een bedrijf of redactie

In het rapport 'Diversiteit in het personeelsbestand' van de Sociaal Economische Raad staan meerdere motieven om het belang van diversiteit op de (journalistieke) werkvloer aan te duiden. Allereerst: "veranderingen op de arbeidsmarkt en op de afzetmarkt". Vergrijzing, individualisering, hogere arbeidsparticipatie van vrouwen en mensen met een niet-westerse afkomst zorgen onder andere voor een diverser aanbod op de arbeidsmarkt. Het werknemersaanbod van de Nederlandse samenleving is dus meer divers dan vroeger. "Ook veranderingen op de afzetmarkt vormen voor veel organisaties een belangrijke drijfveer om hun personeelsbestand meer divers te

maken. Dit stelt hen in staat beter in te spelen op de toenemende diversiteit aan wensen en behoeften van hun klanten” (SER, 2009). Teruggekoppeld naar het journalistieke werkveld: als medium moet je je aanpassen aan de behoeften van de doelgroep waarvoor je items of artikelen produceert. In dit geval is de Nederlandse samenleving de doelgroep en is die een stuk diverser dan een paar jaar geleden. De media moeten zich aan deze doelgroep aanpassen om nog steeds aan de behoeften van hun doelgroep te voldoen. Is er meer diversiteit op redacties, dan kan er ook meer ingespeeld worden op de behoeften van de lezer, kijker of luisteraar omdat de mediamakers weten wat de behoeften zijn van de consument. In het rapport 'Diversiteit in het personeelsbestand' (2009) wordt vooral gesproken over bedrijfseconomische motieven: “het willen verhogen van de efficiëntie, het willen aantrekken van (de juiste) mensen, het willen verhogen van de creativiteit in de organisatie, het verhogen van de klantgerichtheid en het vergroten van het probleemoplossend vermogen”. Deze motieven kunnen ook gelden voor de journalistieke opleidingen. Is er sprake van meer diversiteit op de opleiding journalistiek, dan is de kans om de juiste mensen, in dit geval meer mensen met een diverse etniciteit, aan te trekken ook groter. Daarnaast zorgt meer diversiteit op de opleiding journalistiek ook voor een groter probleemoplossend vermogen. Diverse studenten nemen hun verschillende blik op onderwerpen met zich mee, dat kan leiden tot discussie en oplossingen.

Ook spreekt het rapport 'Diversiteit in het personeelsbestand' (2009) over 'moreel-ethische motieven'. Bedrijven, of in dit geval journalistieke hbo-opleidingen of journalistieke redacties, willen hun personeelsbestand, of leerlingenbestand wanneer er over de opleiding wordt gesproken, zoveel mogelijk een afspiegeling laten zijn van de diverse arbeidsmarkt of samenleving. 'Organisaties die werk maken van diversiteit komen bovendien vaak positief in het nieuws, waardoor hun imago en reputatie zowel klanten als potentiële werknemers aantrekken' (SER, 2009). Wanneer dit betrokken wordt tot de opleiding journalistiek gaat het over het aantrekken van diverse journalistiekstudenten. Mark Deuze, mediawetenschapper en professor aan de Universiteit van Amsterdam, heeft het in zijn artikel 'Journalistiek is het speelveld van de gegoede klasse' (Deuze, 2015) in NRC Reader over een zogenaamd 'spiegelprincipe', de aanname dat een samenstelling van een nieuwsredactie gelijk staat aan de samenstelling van de Nederlandse bevolking. Volgens Deuze is het belangrijk dat er diversiteit op de nieuwsredacties is om de confrontatie met diversiteit in de Nederlandse samenleving aan te gaan (Deuze, 2015).

1.3 Objectiviteit

Zihni Özdil, maatschappijhistoricus, noemt in de lezing 'De witte blik in de media: over diversiteit gesproken' (2015) de betekenis en het belang van diversiteit in de Nederlandse media. Özdil: “Echte diversiteit, mijns inziens, betekent het doorbreken van bestaande machtsstructuren”. Ook zegt hij: “Een samenleving met instituten, media, instellingen enzovoorts die niet divers of onvoldoende divers is, is eigenlijk niet democratisch genoeg, want in de kern van democratie zit de weerspiegeling van de maatschappij” (Özdil, 2015). Seada Nourhussen, enige allochtone vrouwelijke journalist met een vast contract bij Trouw, voelt zichzelf continu 'scheidsrechter' op de redactie. Nourhussen: “Je doel als journalist is om zo dicht mogelijk bij de werkelijkheid te komen. Je kan de werkelijkheid als journalist niet achterhalen wanneer je een heel beperkt blikveld hebt of als je een beperkt leven leidt; als je een groot deel van de stad waarin je woont, helemaal niet kent”, aldus Nourhussen. Zij wil hiermee zeggen dat diversiteit op redacties nodig is om diverse onderwerpen van een diverse samenleving aan te kaarten en te onderzoeken. Het rapport 'Diversiteit in het personeelsbestand' van de Sociaal Economische Raad verwoordt het belang van diversiteit als volgt: “Een goed, breed, pluriform en divers netwerk hebben en onderhouden is onontbeerlijk voor journalisten die in onze multiculturele samenleving goed hun werk willen doen. Dat leidt tot het kritisch bezien van de journalistieke routines” (SER, 2009). In ditzelfde rapport

wordt diversiteit op redacties vooral aangehaald als 'een belangrijk onderdeel van journalistieke kwaliteit': "Het doel is om vanuit andere perspectieven en andere agenda's te komen tot andere en ook betere verhalen uit de hele samenleving" (SER,2009). Dit teruggekoppeld naar de journalistieke opleidingen: meer etnische diversiteit onder aankomende journalisten zorgt voor betere kwaliteit van de journalistiek wat betreft objectiviteit. Nieuwsonderwerpen benaderen vanuit meer diverse perspectieven brengt betere verdieping in het onderwerp. Ook Rob Wijnberg gaat door op het onderwerp: 'meer diversiteit brengt meer perspectief' in zijn boek 'De Nieuwsfabriek'. Hier maakt hij duidelijk dat diversiteit belangrijk is op journalistieke redacties om eenzijdige berichtgeving te voorkomen. Volgens hem worden de Nederlandse media, of het Nederlandse nieuws niet als waarheidsgetrouw beschouwd omdat het nieuws en de media van nieuwsmakers komt die altijd, bewust of onbewust, een mening vormen over het nieuwsonderwerp. Nieuws kan daardoor nooit volledig objectief zijn (Wijnberg, 2013). In 'Understanding Global News' zegt Jaap van Ginneken het volgende: "Naïve empiricism thus often becomes a way of recycling ideologies into 'hard facts'. This is exactly what might happen when an 'objective' anthropologist or an 'objective' reporter looks at another society from the outside". Van Ginneken bedoelt hiermee dat objectieve media niet bestaan. Al het nieuws is gekleurd omdat het door journalisten geproduceerd wordt. Deze journalisten zijn nooit helemaal objectief doordat ze hun eigen mening en beelden al gevormd hebben. Op deze manier blijft nieuws gekleurd en dit weerspiegelt zich in dit geval weer in de negatieve berichtgeving over Nederlanders met een migrantenachtergrond. Naïef empirisme is dus ook iets wat de Nederlandse media typeert als gevolg van gebrek aan diversiteit in de media (Ginneken, van, 1998, p. 42). Ook benadrukt Van Ginneken de subjectieve gedachten over objectiviteit. Zoals de Nederlandse media het nieuws dat zij produceren als objectief zien, zo ziet hun niet-westerse publiek het nieuws misschien als subjectief. Van Ginneken zegt het volgende hierover in 'Understanding Global News': "Therefore what might appear as 'objectivity' to Western audiences, may appear as 'pure subjectivity' to non-Western audiences. The same holds for upper and lower classes, men and women, etc." Dus wat voor autochtonen misschien objectief is, is voor allochtonen, westers of niet-westers, misschien wel subjectief (Ginneken, van, 1997, p. 43). Wanneer er in de Nederlandse media en dus ook op de Nederlandse journalistieke opleidingen niets verandert wat betreft de etnische diversiteit onder de journalisten, zal dit als gevolg hebben dat de kloof tussen de Nederlandse media en het Nederlands allochtone publiek blijft bestaan. Daarnaast blijft het nieuws ook eenzijdig, omdat het op meningen gebaseerd is van maar één specifieke groep: 'de Nederlandse journalistieke elite', zoals Deuze dit ook zegt in zijn artikel 'Journalistiek is het speelveld van de gegoede klasse' in de Nieuwe Reporter (Deuze, 2015). Huub Evers noemt de journalistieke elite een van de factoren waarom studenten met een migrantenachtergrond geen journalistiek gaan studeren. Evers: "Redacties zijn vrij gesloten witte bolwerken en hebben een cultuur waarin allochtone jonge mensen zich niet op hun gemak voelen" (Evers, 2010). Hoe deze Nederlandse journalistieke elite of deze witte bolwerken eruit zien, komt in het volgende hoofdstuk aan bod. Rob Wijnberg haalt in zijn boek 'De Nieuwsfabriek' een uitspraak van Joris Luijendijk aan: "Door nieuws leer je nooit de regel kennen". Wijnberg: "De constatering van Luijendijk betekent dat nieuws niet zozeer een blik op de wereld biedt, maar eerder het omgekeerde. Wie de wereld uitsluitend zou volgen via het nieuws, weet hoe het níét werkt." Ook zegt Wijnberg: "Neem alleen al de drie grootste ontwikkelingen uit de twintigste eeuw: de emancipatie van de vrouw, de verwetenschappelijking van ons wereldbeeld en de opkomst van internet. Geen van deze ontwikkelingen werden ooit opgemerkt op een voorpagina of in een journaal. Het waren immers geen uitzonderingen, het waren de regels". Als voorbeeld haalt Wijnberg het volgende aan: "Criminaliteit onder allochtonen bijvoorbeeld, wie alleen naar het nieuws kijkt, krijgt al gauw de indruk dat een substantieel deel van de allochtone bevolking in Nederland ooit in aanraking is gekomen met de politie. In werkelijkheid gaat het om twee procent" (Wijnberg, 2013, p. 29). Dit is een probleem dat wordt veroorzaakt door gebrek aan diversiteit op

de redacties. Ook laat dit zien hoe de Nederlandse media in elkaar steken: met weinig diversiteit, plus de eenzijdige berichtgeving die daarbij komt kijken. Om deze eenzijdige berichtgeving met een terugkomend negatief standpunt over Nederlanders met een niet-westerse achtergrond te voorkomen, is het van belang om deze mensen met een niet-westerse afkomst zelf aan het woord te laten. Het rapport 'Diversiteit in het personeelsbestand' van de Sociaal Economische Raad: "Zij kunnen hun collega's de weg wijzen in minderhedenland in het algemeen en hun eigen gemeenschap in het bijzonder. Ze kunnen omgekeerd ook experts uit hun eigen gemeenschappen introduceren bij redacties van actualiteitenprogramma's en talkshows. Ze kunnen vanuit hun eigen perspectief beter zien wat er in kringen van minderheden aan de hand is" (Evers, 2010).

1.4 De gevolgen van gebrek aan diversiteit

'Wat zijn de gevolgen van het gebrek aan etnische diversiteit in de journalistiek?' is dan een van de volgende vragen die gesteld zou kunnen worden. NPO-bestuurder Shula Rijxman gaf hier in één zin het antwoord op bij de nieuwjaarsreceptie van de Nederlandse Publieke Omroep: "De samenleving is aan het veranderen. Een meer diverse en open publieke omroep is nodig om ook in de toekomst Nederland te kunnen verbinden", dit schreef Nadia Ezzeroili in de Volkskrant (Ezzeroili, 2016). Hier gaat het dan niet alleen om de etniciteit van de verslaggevers, maar ook om de sekse en leeftijd. Wanneer de media niet divers en open genoeg is, is Nederland dus in de toekomst ook niet verbonden. Aangezien de journalistieke opleidingen de aanwas zijn voor het journalistieke werkveld, kan er dus ook naar het journalistieke werkveld gekeken worden. De hoofdredacteur van het Algemeen Dagblad, Christiaan Ruesink, sloeg de spijker op de kop. In een vergadering van de AD-redactie na de aanslagen in Parijs in 2015 zei hij het volgende: Hoe zorgen we dat we in de krochten van de moslimgemeenschap komen; om te zien wat daar leeft? Hebben we ook een Molenbeek in Nederland? We hebben iemand nodig die in die cultuur zit. En we hebben niemand" (Takken, 2015). Dat is een gevolg van het gebrek aan diversiteit op de redacties. Was er vanuit de journalistieke opleidingen meer diverse aanwas naar de journalistieke redacties geweest, dan had de redactie van het Algemeen Dagblad niet met dit probleem gezeten. Dan waren er diverse journalisten met verstand van zaken die ze in hadden kunnen zetten om deze onderwerpen van binnenuit aan te pakken. Zihni Özdil, journalist bij NRC en mediawetenschapper, typeert in zijn boek 'Nederland mijn Vaderland' Nederland als een land dat niet democratisch is door gebrek aan etnische diversiteit op redacties. Özdil: "Een samenleving met instituties die niet of onvoldoende divers zijn, is niet democratisch genoeg. Het probleem is echter dat wij in Nederland nooit diversiteit op deze manier hebben ingevuld. Wij hebben nooit erkend dat diversiteit neerkomt op een ingrijpende herstructurering van ons maatschappijbeeld en onze kijk op burgerschap" (Özdil, 2015, p. 94). Wilfred Takken, journalist bij NRC Handelsblad, deed onderzoek naar de diversiteit op de Nederlandse redacties. Hij zei in een interview met Stichting Democratie & Media het volgende: "Om te weten wat er speelt in een land, helpt het om redacteuren van verschillende achtergronden te hebben. Anders krijg je witte vlekken op de kaart, zoals bij de Schilderswijk. Dat worden projectieschermen van angsten en vooroordelen, die redacties niet corrigeren. Dan 'bestaat' er opeens een shariadriehoek, en gaan beleidsmakers daar beleid voor ontwikkelen" (Stichting Democratie & Media, 2015).

Een voorbeeld uit de praktijk om duidelijk te maken waarom etnische diversiteit op redacties en daarom op de journalistieke opleidingen nodig is, is de kwestie met Perdiep Ramesar, nu ex-journalist bij het dagblad Trouw. Ramesar werd op 10 november 2014 ontslagen bij Trouw omdat hij de bronnen die hij voor zijn artikelen gebruikte, verzon. 126 door Ramesar geschreven artikelen werden door de krant ingetrokken (Zantingh, 2014). Volgens het onderzoeksrapport van de redactieraad van Trouw, dat gelijk gepubliceerd is na zijn ontslag, was zijn Hindoestaanse afkomst de oorzaak dat Ramesar op deze manier zijn beroep als journalist uitoefende zonder dat iemand

dit ooit opmerkte (Myer & Smit, 2014). Doordat hij een andere etnische afkomst heeft, werd hij op de redactie anders behandeld dan de autochtone journalisten bij Trouw (Deuze, 2015). HP de Tijd bericht het volgende in het artikel 'Waarom Perdiep Ramesar zoveel bij elkaar kon verzinnen' over dit onderwerp: "Trouw heeft -net als andere media- een witte redactie, Trouw haalt -net als andere media- een gekleurde journalist binnen om de redactie kleur te geven, Trouw is -net als andere media- blij dat ze iemand hebben die verhalen direct uit de multiculturele samenleving kan opdiepen en Trouw wil -net als andere media- meer trending multiculti-verhalen, ongeacht hoe" (Dibi, 2014).

Hans Laroes legt in het artikel 'De affaire Ramesar raakt niet alleen Trouw maar de hele journalistiek' op De Nieuwe Reporter de verantwoording over Ramesars gedrag bij de Nederlandse media. "Ramesars verhalen sloten perfect aan bij de dominante agenda van Nederland: kritiek op de multiculturele samenleving, angst voor de Islam en Marokkanen die maar niet willen deugen". Volgens Laroes schreef Ramesar zijn artikelen om alleen maar te bevestigen wat mensen dachten, wat iedereen wilde horen. Dat is een van de redenen waarom zijn artikelen niet per se op brongebruik gecontroleerd werden, ook al werden deze bronnen wel in twijfel getrokken. Laroes spreekt hier over 'een solistische journalistiek' (Laroes, 2014). Hiermee bedoelt hij dat Ramesar alleen kon handelen zonder enige controle van de redactie waar hij voor werkte. Dat er sprake was van solistische journalistiek bij Trouw, komt onder andere door 'het diversiteitsprobleem'. Zihni Özdil geeft een uitleg aan 'het diversiteitsprobleem' op de Nederlandse redacties bij de lezing 'De witte blik in de media: over diversiteit gesproken'. Özdil vindt namelijk dat 'het zogenaamde diversiteitsbeleid' dat redacties hebben, niet effectief is. "Diversiteit was altijd een paar vrouwen, homo's of allochtonen voor de show ergens neerzetten en dan ben je er van af. Dan kun je het afturven en dan kun je weer verder. Die ene vrouw, homo of allochtoon blijft meestal op dezelfde plek, stroomt nauwelijks omhoog, wordt getolereerd als een soort van gesubsidieerde exoot, mag meestal zich alleen bezig houden met zogenaamd allochtone dingen en that's it", aldus Özdil (Özdil, 2015).

In het onderzoeksrapport 'Bronnengebruik Trouw' (2014) staat het volgende: "Onder Trouw-redacteuren bestaat geen traditie van elkaar diep bevragen op de kwaliteit van het geleverde werk. De Onderzoekscommissie heeft in bijna alle gevoerde gesprekken en in veel van de aan haar gezonden e-mailberichten vernomen dat er sprake is van een grote mate van vertrouwen over en weer. De cultuur wordt overigens uiteenlopend omschreven: van goedgegelovig en braaf naar onverschillig en apathisch." Er was dus een groot vertrouwen in Ramesar. De bronnen die hij voor zijn artikelen gebruikte, werden zoals dit rapport zegt, niet gecontroleerd. Dit is in strijd met de Code van Bordeaux (1954), waar artikel 3 het volgende vermeldt: "De journalist doet zijn berichtgeving alleen berusten op feiten waarvan hij de bron kent. Hij zal wezenlijke informatie niet achterwege laten en geen documenten vervalsen" (Code van Bordeaux, art. 3, 1954). Ook in de Code voor de Journalistiek en de Leidraad voor de Journalistiek staat dat bronnen door de journalisten gecontroleerd moeten worden (Code voor de Journalistiek, Waarheidsgetrouw pt. 5, 7, 2008) (Code voor de de Journalistiek, Fair pt. 3, 2008) (Leidraad Raad voor de Journalistiek, pt. 2.2, 2015). Dit laatste geeft weer wat er is gebeurd met Ramesar bij Trouw. Ramesars collega's lieten de enige allochtone journalist op de redactie zich bezighouden met 'allochtone onderwerpen' en controleerden deze niet of amper. Wanneer er meerdere journalisten op de redactie waren geweest van niet-westerse afkomst, kon Ramesar feedback krijgen op zijn artikelen door journalisten die wisten waar ze het over hadden (Dibi, 2014). Hoe meer niet-westerse studenten worden opgeleid tot journalist en voorbereid kunnen worden op deze situaties, hoe objectiever de Nederlandse journalistiek uiteindelijk wordt.

1.5 Conclusie

Waarom is etnische diversiteit op de opleiding journalistiek belangrijk? Journalistiekstudenten stromen na hun opleiding door naar de journalistieke redacties. Om te zorgen dat de samenstelling van deze redacties etnische diversiteit bevat, moeten de journalistiekstudenten of aankomende journalisten een diverse etniciteit hebben. Op deze manier zijn zowel de studies journalistiek en de journalistieke redacties een afspiegeling van de Nederlandse samenleving. Wanneer er meer sprake is van etnische diversiteit op de opleidingen journalistiek, zullen de opleidingen meer animo krijgen van studenten met een andere afkomst dan Nederlands. Zij zullen zich dan geen 'vreemde eend' meer op de opleiding voelen en daardoor de diversiteit op de opleiding stimuleren. De doorstroom van deze studenten naar de redacties wordt groter en zo wordt de Nederlandse journalistiek meer divers. Diversiteit op redacties is van groot belang om een band te creëren en te houden met de nieuwsconsument. Daarnaast brengt een diverse redactie diverse meningen met zich mee en dat zorgt voor discussie wat kan leiden tot krachtigere, meer waarheidsgetrouwe nieuwsitems of -artikelen.

Hoofdstuk 2

De Nederlandse journalist en de band van de media met niet-westerse Nederlandse aankomende studenten

Waarom kiezen studenten met een niet-westerse migrantenafkomst niet voor een opleiding journalistiek en hoe zou je deze studenten juist wel kunnen motiveren om een opleiding journalistiek te gaan doen? Om dit te achterhalen is het allereerst belangrijk om een beeld te schetsen van hoe de Nederlandse journalistieke redacties in elkaar zitten. Wie is de Nederlandse journalist? Wat is zijn etniciteit, wat voor opleiding heeft hij gedaan en wat is zijn band met het mediapubliek? Op deze manier kan achterhaald worden wat de connectie is tussen Nederlandse studenten met een niet-westerse afkomst en de Nederlandse media. Het kan zijn dat hier geen connectie is en Nederlandse studenten migrantenafkomst daarom niet kiezen voor een studie journalistiek.

2.1 Algemeen profiel van de Nederlandse journalist

De Nederlandse journalistiek bestaat uit achttienduizend journalisten en redacteurs. Van dit aantal werken vierduizend journalisten in de printmedia en drieduizend bij een omroep. 56 duizend journalisten werken als freelancers. Drieduizend journalisten zijn werkloos (Villamedia, 2015). Op 18 januari 2012 maakte De Nieuwe Reporter een profiel van de Nederlandse journalist in 2010. De Nederlandse journalistiek zou volgens dit profiel voornamelijk bezet zijn door mannen met een hbo-diploma met een leeftijd van gemiddeld vijftig jaar oud. 79 procent hiervan is links georiënteerd en het grootste deel werkt al 25 jaar voor dezelfde werkgever. Mark Deuze typeert de Nederlandse journalist hetzelfde als De Nieuwe Reporter dat doet: de journalist van nu is volgens Deuze blank, man, rond de 42 jaar oud en lang werkzaam bij dezelfde werkgever. Ook zegt Deuze dat de journalistiek alleen blijft bestaan doordat deze in macht is van een kleine groep, 'een maatschappelijke elite die zich het kan veroorloven om voor een carrière in de journalistiek te kiezen' (Deuze, 2015). In het vorige hoofdstuk werd Deuze ook geciteerd wanneer het ging over deze elite. 'De Nederlandse journalist' vindt dat journalisten in dienst staan van hun publiek. 'De journalist' houdt daarom bij het schrijven van een artikel rekening met de doelgroep waar hij voor schrijft. Een vereiste om een journalist te zijn is dan wel dat een journalist zich in de doelgroep kan verplaatsen (Pleijter, Hermans & Vergeer, 2012). 40 procent van alle journalisten in Nederland, werkzaam in alle takken van het beroep, heeft een diploma journalistiek. Dit meldt de Nieuwe Reporter in het artikel 'Wat verwachten werkgevers van afgestudeerde journalisten' (Claus, 2015). Thomas Poell en José van Dijck schrijven in het boek 'Journalistieke Cultuur in Nederland' over hoe de Nederlandse journalistiek aan het veranderen is. "Doordat het publiek steeds bewuster is geworden van de rol die politieke en commerciële belangen spelen in nieuwsberichtgeving, is de culturele autoriteit van journalisten de afgelopen decennia flink afgenomen", aldus Thomas Poell en José van Dijck in 'Journalistieke cultuur in Nederland' (2015). Journalisten laten zich dus beïnvloeden door de buitenwereld; politieke en commerciële belangen, en zijn daardoor minder objectief.

Mark Deuze typeert de Nederlandse journalist als 'een blanke man van 42 jaar oud' (Deuze, 2015). Het percentage van vrouwen in de journalistiek verandert. Stichting Vrouw en Media schreef in 1986 in het onderzoek 'Voor zover aan de perstafel' dat een tiende van de journalisten vrouw was (SVM, 1986). Journalist was een mannenberoep. Nu is iets meer dan de helft van de journalisten onder de 45 jaar vrouw. Op de opleiding journalistiek en bij de journalisten onder de 35 jaar is twee derde vrouw (Koetsenruijter, L; Deuze, M, 2015). In hoofdstuk 1 werd de opkomst van de vrouw op

de Nederlandse arbeidsmarkt ook genoemd als motief van het belang van diversiteit. In het rapport 'Diversiteit in het personeelsbestand' van de Sociaal Economische Raad staat: "Vergrijzing, individualisering, hogere arbeidsparticipatie van vrouwen en mensen met een niet-westerse afkomst zorgen onder andere voor een diverser aanbod op de arbeidsmarkt". Het werknemersaanbod van de Nederlandse samenleving is dus meer divers dan vroeger.

Om een goed profiel van de Nederlandse journalist te maken, moet er ook gekeken worden naar de meest voorkomende etniciteit van de journalisten op de redacties. 3 procent van de journalisten op de Nederlandse nieuwsredacties is van een niet-westerse afkomst, gekeken naar Hart van Nederland, NU.nl, RTL Nieuws, Telegraaf, NOS, Nieuwsuur, Volkskrant, NRC Media en het AD. 11,7 procent van de Nederlandse bevolking is niet-westers allochtoon (Takken, 2015). Volgens het NRC Handelsblad zijn de Nederlandse nieuwsredacties niet representatief voor de Nederlandse bevolking wanneer het aantal niet-westerse allochtone journalisten vergeleken wordt met het aantal niet-westerse allochtone burgers in Nederland (Takken, 2015). Al eerder in hoofdstuk 1 genoemd, is een niet-westers allochtoon of iemand met een niet-westerse afkomst iemand waarvan een van de ouders geboren is in Zuid-Amerika, Afrika, Turkije of Azië. Indonesië en Japan worden wel bij de westerse allochtonen gerekend (CBS, z.j.). Volgens CBS StatLine (2015) waren er in 2015 16,9 miljoen Nederlanders. 78,3 procent hiervan is autochtoon, 9,6 procent is westers allochtoon en 12,1 procent is niet-westers allochtoon. Deze meting is gedaan nadat Wilfred Takken de bevolkingscijfers gebruikte voor zijn artikelen in het NRC Handelsblad. Wanneer de bevolkingscijfers naast de cijfers van de Nederlandse media gelegd worden, is er te zien dat hier een ongelijke verdeling plaatsvindt, zoals NRC Handelsblad al concludeerde. 3 procent van de journalisten is van een niet-westerse afkomst, 12,1 procent van de Nederlandse bevolking is van niet-westerse afkomst.

2.2 Presentatie van de Nederlandse journalist

Naast dat het van belang is om een profiel van 'de Nederlandse journalist' te schetsen, is het ook van belang om in beeld te brengen hoe mediagebruikers tegen de media en journalisten aankijken. Hoe komt het dat mediagebruikers een bepaald beeld hebben van de media en de journalisten? Hebben zowel autochtone Nederlanders als allochtone Nederlanders een goed beeld van de Nederlandse media? In het boek 'Mist in de Polder' spreken Sipco Vellenga, Sadik Harchaoui, Baukje Sijsses en Halim El Madkouri over het ethnocentrismeframe. Iets wat volgens hen typerend is voor de Nederlandse media. Mediaconsumenten wennen door het ethnocentrismeframe aan de 'wij-zij-tegenstelling' als het gaat om ieders cultuur. Op deze manier komt namelijk naar boven hoe de verhoudingen van etniciteit op de redacties zijn en hoe er vanuit de redacties gedacht wordt over een 'andere' etnische afkomst. De 'wij-cultuur', onze 'Nederlandse' cultuur, wordt volgens het ethnocentrismeframe meer gewaardeerd doordat de Westerse, blanke mediamakers, 'de elite', het nieuws reguleren. "Een kenmerk van het ethnocentrismeframe is ook dat het verwaarloost dat de groepen in kwestie tot de 'wij'-groep behoren. De pers spreekt in Nederland voortdurend van Marokkanen en Turken en zelfs van Turkse Tweede-Kamerleden", aldus de schrijvers van 'Mist in de Polder' (Vellenga et al., 2009, p. 178). Er wordt dus onderscheid gemaakt tussen Nederlanders met een Nederlandse afkomst en Nederlanders met een niet-westerse afkomst in de berichtgeving van de Nederlandse media. Mensen met een Nederlandse afkomst worden zo veel mogelijk als positief neergezet en horen bij de 'wij-cultuur'. Allochtone Nederlanders worden sneller negatief afgebeeld en horen bij de 'zij-cultuur'. De media maakt dus onderscheid in berichtgeving op basis van etnische afkomst (Vellenga et al., 2009).

Zinhi Özdil spreekt in zijn boek 'Nederland Mijn Vaderland' (2015) over institutioneel racisme. Özdil: "Institutioneel racisme wijst naar structurele racistische praktijken in een maatschappij en

staat in contrast met racisme, discriminatie of vooroordelen begaan door individuele actoren” (Özdil, 2015, p. 10). Iets wat volgens hem vaak voorkomt op de Nederlandse journalistieke redacties en wat de Nederlandse media typeert. Institutioneel racisme laat nieuwsconsumenten ook zien hoe de etnische diversiteit is op de redacties. Özdil geeft een paar voorbeelden hoe de Nederlandse journalistiek omgaat met multiculturaliteit in Nederland. Zo noemt hij media-onderzoeker Jacco van Sterkenburg die onderzoek doet naar de sportverslaggeving in Nederland. Sterkenburg zegt in zijn onderzoek: “Voetbalcommentatoren duiden succesvolle zwarte atleten meestal in lichamelijke termen, zoals ‘spierkracht’, ‘genen’ of ‘natuurlijke aanleg’. Dit terwijl succesvolle witte atleten meestal worden geduid met ‘goede training’, ‘strategisch inzicht’ of ‘hard werken” (Sterkenburg, van, 2012) (Özdil, 2015, p. 22). Özdil vindt dat deze commentatoren beïnvloed zijn door de samenleving waarin zij leven. “Die commentatoren zijn persoonlijk absoluut geen racisten, maar ze zijn onderdeel van een samenleving waarin zulke beelden over zwarte mensen als ‘meer dierlijk’ al eeuwenlang worden gereproduceerd”. Daarnaast noemt Özdil in zijn boek nog een voorbeeld over hoe de NOS bericht over niet-westerse allochtonen. Hij noemt een bericht van de website van de NOS dat op 16 oktober 2011 is geplaatst. Hier staat: “De Nederlandse honkballers hebben op het WK in Brazilië de wereldtitel in de wacht gesleept”. Het grootste deel van het Nederlandse honkbalteam bestond toen uit Antilliaanse Nederlanders. Dat noemt de NOS alleen niet. Ook zegt Özdil: “In juni 2015 kopte de NOS-website: ‘Voorbijganger haalt jongen uit brandende woning.’ Het bericht gaat over een drieëntwintigjarige man die in Schoonhoven een vijftienjarige jongen uit een brandende woning redde. De held heet Samir el Harracha. Het feit dat hij een Marokkaanse Nederlander is, blijft onbenoemd” (Özdil, 2015, p. 22). Het positief benoemen van personen of ideeën in de media wordt in het boek ‘Media en Publiek’ ‘glittering generality’ genoemd. In dit geval is de autochtone Nederlander dus een ‘glittering generality’ (Boer, de; Brennecke, 2009).

Dat autochtone journalisten op ‘witte redacties’ een stereotype beeld hebben van allochtone Nederlanders wordt op deze manier alleen maar meer bevestigd. Ook hierdoor komt de uitspraak van Mark Deuze op de Joost Divendallezing weer opnieuw naar voren: “Doordat er weinig diversiteit op redacties is en de redacties ‘wit’ zijn, worden er stereotypes gemaakt van allochtonen door de media. Dit omdat er weinig tot geen allochtone journalisten zijn die hun collega autochtone journalisten kunnen wijzen op hun fouten en hun stereotyperende beelden kunnen veranderen” (Deuze, 2015). Deze ‘stereotyperingen’ over allochtone Nederlanders door de Nederlandse media zou volgens het onderzoek ‘De zin en onzin van forumdiscussies op Marokkaanse websites’ van Brouwer en Wijma (2006) een van de redenen kunnen zijn waarom er zo weinig niet-westerse allochtonen in de journalistiek werken. Volgens dit onderzoek worden vooral niet-westerse allochtonen door de Nederlandse berichtgeving negatief afgebeeld. Doordat de Nederlandse bevolking dit leest, krijgt deze hetzelfde beeld van allochtonen in Nederland (Brouwer; Wijma, 2006). Connie de Boer en Swantje Brennecke hebben het in hun boek ‘Media en Publiek’ over het fenomeen ‘namecalling’: media die een bepaald idee of persoon aanduiden op een negatieve manier waardoor de mediaconsumenten deze negativiteit over deze persoon of dit idee aannemen en overnemen, zonder het verder te controleren (Boer, de; Brennecke, 2009).

2.3 Conclusie

Wie is de Nederlandse journalist en wat heeft dit voor invloed op het beeld dat niet-westerse studenten hebben van de journalistiek? De Nederlandse media bestaat vooral uit mannelijke journalisten, rond de 42 jaar oud, die lang werkzaam zijn bij dezelfde werkgever (Deuze, 2015). 97% van deze journalisten is van westers allochtone of Nederlandse afkomst. Mensen van een andere afkomst worden daarom als ‘zij’ gezien, en de ‘witte Nederlandse journalist’ als ‘wij’. Hierdoor creëert de Nederlandse journalist een afstand tussen westerse en niet-westerse mensen.

Dit komt ook, bewust of onbewust naar voren in de berichtgeving van de Nederlandse journalist. Mediamakers zetten zichzelf daardoor in een slecht daglicht bij de niet-westerse nieuwsconsumenten, waaronder niet-westerse scholieren of aankomende studenten. Naast dat er een afstand komt tussen deze groepen, is ook het nieuws minder objectief dan wanneer de redacties diverser zouden zijn. Een niet-westerse journalist op een westerse redactie brengt een ander perspectief op het onderwerp. Hierdoor kunnen journalisten elkaar beter controleren en kan nieuws niet als discriminerend of aanstootgevend worden beschouwd. Stereotyperende beelden van westerse journalisten kunnen weggevaagd worden door de mening of het perspectief van een niet-westerse journalist op een redactie (Brouwer, Wijma, 2006).

Hoofdstuk 3

De Nederlandse niet-westerse jongeren en hun kijk op de Nederlandse media

Ook de niet-westerse allochtone (aankomende) studenten lezen kranten waar zij negatief worden weggezet. Daarom is het belangrijk om te kijken wat hun beeld nu is van de Nederlandse media. Willen zij hiermee geassocieerd worden of willen zij juist iets veranderen aan het negatieve beeld wat over hen door de autochtone journalisten wordt geschetst? “Uit onderzoek van D’Haenens, Van Summeren, Saeys en Koeman (2004) blijkt dat vooral Marokkaanse (80 procent) en Turkse (76 procent) jongeren (12 tot 19 jaar) vaak de krant lezen”, aldus Ewoud Butter en Seda Önce in het onderzoek ‘Allochtone jongeren, mediagebruik en mediawijsheid’ (Butter; Önce, 2011). Om een volledig beeld te krijgen van de band tussen de autochtone nieuwsproducent en de nieuwsconsument van niet-westerse afkomst is het belangrijk om deze consument in beeld te krijgen. Volgens het jaarverslag 2000 van het Bedrijfsfonds voor de Pers (2000) zijn Nederlanders met een niet-westerse afkomst, gekeken naar Surinamers, Antillianen, Arubanen, Turken en Marokkanen, kritische mediagebruikers. “Als er over het herkomstland in de Nederlandse media wordt bericht, heeft men behoefte aan een andere visie op de zaak in de eigen media”. Deze aanvulling kunnen de allochtonen vinden in de berichtgeving door de media uit hun herkomstland. Bij de oudere allochtonen staat berichtgeving uit het herkomstland op nummer één en wordt dit niet gezien als aanvulling op het nieuws dat door de Nederlandse media wordt gebracht (Bedrijfsfonds voor de Pers, 2000).

3.1 Niet-westerse Nederlandse nieuwsconsumenten over Nederlandse media

Nederlandse allochtonen halen hun nieuws liever uit het buitenland omdat zij zich niet genoeg herkennen in de Nederlandse media. Toch is hiervan meer sprake bij de ouderen in deze samenlevingsgroep. De jongeren zijn, omdat ze in Nederland zijn opgegroeid, gewend aan hoe ze in de media worden afgebeeld of hoe er in de Nederlandse media over 'hun bevolkingsgroep' wordt geschreven. Zij maken daarom minder gebruik van de berichtgeving uit hun herkomstland. Nederlandse jongeren van niet-westerse afkomst vinden vaak het taalgebruik uit de Nederlandse berichtgeving moeilijk, de onderwerpen saai en eenzijdig en de berichtgeving storend (Bedrijfsfonds voor de Pers, 2000). “De positieve kanten worden te weinig benadrukt. Volgens velen hebben de huidige, vrijwel uitsluitend autochtone journalisten te weinig verstand van zaken om een betrouwbaar beeld te geven van de positie van allochtonen in Nederland. Men belicht alleen de negatieve kanten en heeft geen oog voor de positieve ontwikkelingen die plaatsvinden binnen het allochtone circuit.” Een gevolg van het negatief afbeelden van niet-westerse allochtone jongeren in de media kan zijn dat de allochtone jongeren niet met de Nederlandse media geassocieerd willen worden en daarom niet kiezen voor een opleiding journalistiek. Tijdens reportages van NOS Headlines merkten reporters in 2008 al dat de Nederlandse media niet bepaald in een goed daglicht stond bij allochtone jongeren. “Dit benadrukte Tanja Jadnanansing van NOS Headlines in een workshop van Mira Media”, schreef Theo van Stegeren in het artikel ‘Onbeminde afzenders’ op de website van de Nieuwe Reporter. Tijdens de interviews van NOS Headlines wekte het ‘NOS-merk’ op de plofkap van de microfoon agressie en vijandigheid op. Bij het gebruik van plofkappen van de multiculturele radiozender FunX waren de geïnterviewde allochtone jongeren niet vijandig of agressief. Volgens Mezen Dannawi, toen directeur van FunX, is het de afzender op de allochtone markt waar het om gaat (Stegeren van, 2008). Uit het onderzoek ‘Sociaal en institutioneel vertrouwen in Nederland’ van het CBS (2015) blijkt dat autochtonen, niet-westerse allochtonen en westerse allochtonen in 2013 allemaal ongeveer even veel vertrouwen hadden in de pers. 32 procent van de autochtone Nederlandse bevolking heeft vertrouwen in de

Nederlandse pers, bij de westerse allochtone Nederlandse bevolking is dit aantal even groot. 34 procent van de niet-westerse allochtone Nederlandse bevolking heeft vertrouwen in de pers. Er is hier dus geen sprake van dat niet-westerse allochtonen minder vertrouwen hebben in de Nederlandse pers (CBS, 2015). Wel wordt er bij de niet-westerse allochtone bevolking gesproken over de zogenaamde 'contacthypothese'. Tussen etnische culturen is er meer contact en dit leidt tot beter wederzijds begrip (RMO, 2005). Dit blijkt ook uit het voorbeeld hierboven. Jongeren met een niet-westerse afkomst voelen zich eerder in contact staan met de multiculturele radiozender FunX als met de NOS. Ook Huub Evers ziet de 'contacthypothese' bij de niet-westerse aankomende studenten, maar ook bij de journalistieke opleidingen als een mogelijke reden dat deze studenten niet voor de opleiding journalistiek kiezen. Evers: "Misschien zijn de journalistenopleidingen nauwelijks bekend bij allochtone leerlingen, omdat de mainstream journalistiek en de opleidingen afwezig zijn in de netwerken en online community's waar allochtone leerlingen elkaar treffen en met elkaar de dingen van de dag bespreken" (Evers, 2010). Om toch aansluiting met het (niet-westerse allochtone) publiek van een 'westerse' krant, radio-omroep of televisie-omroep te krijgen en dit contact te onderhouden, moet het niet-westerse allochtone publiek zich verbonden voelen met de zender (Boer, de; Brennecke, 2009).

3.2 Verandering door eigen initiatief

"Het is enigszins opvallend dat journalistieke opleidingen niet populair zijn onder niet-westerse allochtonen, omdat uit onderzoek blijkt dat allochtone jongeren ontevreden zijn over de berichtgeving in de media. In de Nederlandse media wordt te vaak over en te weinig met Marokkaanse jongeren gesproken" (Mira Media, 2007). In het artikel 'De intercompetente journalist' (2010) noemde Huub Evers een paar redenen waarom jongeren met een niet-westerse afkomst de journalistiek niet willen verbeteren door zelf journalist te worden, ondanks dat ze ontevreden zijn over de Nederlandse media. "Bij het zoeken naar oorzaken werd in de loop der jaren, want het probleem speelt al heel lang, vooral gewezen naar het imago van het vak van journalist. Wie goed kan studeren en nadenkt over een vervolgstudie en hopelijk daarna een glansrijke carrière, komt niet onmiddellijk uit bij een loopbaan in de journalistiek. Dan wordt toch eerder gedacht aan beroepen als arts of advocaat. In kringen van niet-westerse allochtonen heeft men bovendien niet zo veel op met de 'witte autochtone media'" (Evers, 2010). Ook noemt Evers het gebrek aan taalbeheersing en het niet hebben van rolmodellen in de media van dezelfde niet-westerse afkomst als mogelijke oorzaken. Evers: "Rolmodellen voor Turkse, Marokkaanse, Antilliaanse en Surinaamse jongeren zijn er nauwelijks in de media en als ze er al zijn, zijn ze onzichtbaar en dus nauwelijks rolmodel" (Evers, 2010).

3.3 De band tussen nieuwsproducent en nieuwsconsument

Christiansen en Koeman vergelijken in het boek 'Nationalism, Cultural Indoctrination, and Economic Prosperity in the Digital Age' de band tussen de Nederlandse producent en consument met de band tussen producenten en consumenten in België. "Although the Belgium economy can be characterized as a knowledge economy, with a strong reliance on international trade, benefitting from international contacts and agreements in daily business negotiations, relatively limited efforts have been taken to make use of similar intercultural competences to reach out to a culturally diverse market." Zowel de Nederlanders als de Belgen doen er weinig aan om daadwerkelijk van hun eigen markt een interculturele markt te maken om zo de band tussen de zender en de ontvanger sterker te maken. Ze nemen geen mensen met een diverse achtergrond in hun bedrijf op, maar willen zelf zorgen dat ze gespecialiseerd zijn in multiculturaliteit (Christiansen; Koeman, 2015, p. 134). In 'Journalistieke cultuur in Nederland' van Jo Bardoel en Huub Wijffjes wordt het belang van de relatie tussen de zender (producent) en de ontvanger (consument) opnieuw

aangeduid met als gevolg dat 'de Nederlandse journalistiek' langer zal blijven bestaan. Volgens Bardoel en Wijffes is het van belang voor de levensvatbaarheid van media op langere termijn om er voor te zorgen dat journalistieke merken betrouwbaar en loyaal overkomen. Dit om hun band met het publiek te onderhouden en versterken (Bardoel, Wijffes, 2015).

3.4 Conclusie

Wie is de Nederlandse niet-westerse potentiële aankomende journalistiekstudent en wat heeft dit voor invloed op de band met de Nederlandse media? Niet-westerse allochtone

nieuwsconsumenten, waaronder potentiële journalistiekstudenten, zijn over het algemeen niet positief over de Nederlandse media. Multiculturele radiozenders als FunX doet het overigens wel goed bij dit publiek. De grootste oorzaak hiervan is 'het niet kunnen identificeren met de nieuwsmaker'. Wanneer er nieuwsmakers zouden zijn met dezelfde etnische afkomst als de nieuwsconsumenten, zou de band tussen de niet-westerse bevolking in Nederland en de Nederlandse media beter zijn. De zogenoemde 'contacthypothese': tussen etnische culturen is er meer contact en dit leidt tot beter wederzijds begrip (RMO, 2005). De positieve kanten binnen de niet-westerse bevolking worden nu door de media te weinig benadrukt omdat de westerse journalisten te weinig verstand van zaken hebben (Bedrijfsfonds voor de Pers, 2000).

Nederlanders met een niet-westerse afkomst hebben geen of weinig affectie met de Nederlandse media en willen daarom ook niet geassocieerd worden met het vak van een journalist.

Hoofdstuk 4

De invloed van Nederlandse hbo-journalistiekopleidingen op de instroom van Nederlandse niet-westerse studenten

Dat er een slechte verdeling van etniciteit op redacties is, is een feit. Om de reden hiervan te achterhalen moet er ook gekeken worden naar de journalistieke vooropleidingen, want hoe zien deze eruit, zijn die net zo 'wit' als de redacties? De ongelijke verdeling van etniciteit op de journalistieke redacties begint al op de vooropleiding, met name de opleiding journalistiek. Er zijn vier hbo-journalistiekopleidingen: Ede, Zwolle, Tilburg en Utrecht. Hoe is de etnische diversiteit op deze vier opleidingen en kunnen de opleidingen er voor zorgen dat er meer studenten met een niet-westerse migrantenachtergrond journalistiek willen studeren?

4.1 Studenten met een migrantenachtergrond op het hbo

Het rapport van Mira Media 'Niet stigmatiseren maar stimuleren' (2005) maakte een overzicht van hoe de etnische verdeling is op de hbo-, en wo-opleidingen. Hierin staat dat 62 procent van de Nederlandse autochtone vwo-scholieren na hun slagen naar het wo gaat en zeventien procent van de autochtone vwo-scholieren naar het hbo. Bij de niet-westerse allochtone vwo-scholieren is dit anders. 67 procent gaat na hun slagen naar het wo en vijf procent naar het hbo. Niet-westerse allochtone scholieren kiezen dus minder snel voor een hbo-opleiding wanneer zij een vwo-diploma hebben. Bij de scholieren met een havodiploma is er niet zo veel verschil tussen autochtoon of niet-westerse allochtoon qua keuze voor een vervolgopleiding. 72 procent van de autochtone middelbare scholieren met een havodiploma kiest voor een hbo-opleiding. 66 procent van de niet-westerse allochtone scholieren met een havodiploma kiest hier ook voor. Zowel voor niet-westerse allochtone scholieren als autochtone scholieren geldt het dat nul procent met een havodiploma naar het Wetenschappelijk Onderwijs gaat (Bink, 2005). In het studiejaar 2009-2010 stonden er ongeveer 610 duizend studenten ingeschreven in het hoger onderwijs (Gemeentelijke basisadministratie, 2010). 95 procent van deze studenten is tussen de 15 en de 35 jaar oud. 75 procent van deze studenten is autochtoon, negen procent is westerse allochtoon en 16 procent is niet-westerse allochtoon (CBS, 2011).

Nederlandse allochtone studenten kiezen niet vaak voor een opleiding journalistiek. Toch ligt dit niet alleen aan de etnische afkomst van de allochtone studenten. Autochtone studenten kiezen ook eerder voor een studie met 'status' dan een 'softe' studie zoals journalistiek (CBS, 2007). Huub Evers schreef dit ook in 'De intercompetente journalist' (2010), al eerder genoemd in hoofdstuk 1 en 2. Volgens het CBS kiezen niet-westerse allochtone studenten eerder voor een economische studie. In 2012 zijn op de economische studies 15 procent meer niet-westerse allochtone dan autochtone studenten geteld. Niet-westerse allochtone studenten kiezen minder snel voor een studie in de agrarische richting. Autochtone studenten studeren vaker in kunst, pedagogiek en gezondheid (Kralingen van, 2003). RTL Nieuws plaatste in 2015 een ranglijst met studies waar allochtonen het snelst voor kiezen. De opleiding journalistiek staat op plaats nummer 53 van de 72 op deze lijst. Farmacie algemeen staat op de eerste plaats, gevolgd door tandheelkunde, boekhouding en fiscaal recht. Visserij staat helemaal onderaan op de lijst (RTL Nieuws, 2015). Volgens CBS StatLine waren er in het schooljaar 2006/2007 220 duizend autochtone hbo-studenten, waarvan ongeveer drieduizend (1,3 procent) journalistiek studeerde. In datzelfde jaar waren er 39 duizend niet-westerse allochtone hbo-studenten, waarvan hier tweehonderd (0,5 procent) journalistiek studeerden (Mira Media, 2007). Ook de cijfers van de Vereniging van Hogescholen laten zien dat journalistiek geen populaire opleiding is onder studenten met een

migratieachtergrond. In diagram 1 tot en met 4 staan de percentages van het aantal niet-westerse allochtone studenten per opleiding, per school. Uit deze cijfers blijkt de Christelijke Hogeschool Ede het minste etnisch divers te zijn. De opleiding sociaal pedagogische wetenschappen is op deze school het meest populair onder studenten met een niet-westerse migrantenachtergrond. De Hogeschool Utrecht heeft het meeste etnische diversiteit. De opleiding farmakunde is hier het meest populair onder studenten met een niet-westerse migrantenachtergrond (Bijlage 14).

4.2 Opleidingen journalistiek

Zoals eerder genoemd zijn er vier hbo-journalistiekopleidingen in Nederland. In Zwolle op het Windesheim, in Ede op de Christelijke Hogeschool Ede, in Utrecht op de Hogeschool Utrecht en in Tilburg op het Fontys. Op de Hogeschool Utrecht was in 2004 70,9 procent van de studenten van de afdeling 'Communicatie en Journalistiek' autochtoon. 9,5 procent van deze studenten was westers allochtoon en 8 procent was niet-westers allochtoon. Het aantal studenten met een Nederlandse afkomst op de opleidingen Journalistiek en Communicatie steekt ver boven de andere opleidingen uit. Op de economische- en managementopleidingen is 57,8 procent autochtoon, op de educatieve opleidingen 25,4 procent, op de opleidingen voor de gezondheidszorg is 48,4 procent autochtoon, op de opleidingen natuur en techniek 65,8 procent en op de sociaal agogische opleidingen is 66,5 procent autochtoon (Hogeschool Utrecht, 2004). Ook in 2015 zijn deze percentages niet veel veranderd (Bijlage 14). De Vereniging Hogescholen maakt ieder jaar een overzicht van de instroom van alle studenten op de opleiding journalistiek op alle hogescholen in Nederland. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in de afkomst van de journalistiekstudenten (Vereniging Hogescholen, n.z.j.). In 2015 was de instroom van niet-westerse journalistiekstudenten op de hogeschool Ede was in 7 procent. In Utrecht was dit 8 procent, in Zwolle 9 procent en in Tilburg 10 procent (Bijlage 12). De instroom van de niet-westerse Nederlandse journalistiekstudenten is vanaf 2006 tot en met 2015 in de minderheid geweest wanneer je de percentages vergelijkt met de instroom van niet-westerse studenten op andere opleidingen (Bijlage 14). Het grootste deel van de studenten dat in die periode begon aan een studie journalistiek, is geboren in Nederland (Bijlage 11). Er zit geen verschil in de cijfers wanneer de scholen apart genomen worden. Op alle journalistieke hbo-opleidingen zijn de niet-westerse allochtone journalistiekstudenten met een groot verschil in de minderheid (Bijlage 12). In tegenstelling tot de bezetting op de journalistieke redacties in Nederland, worden de journalistieke hbo-opleidingen voor het grootste deel bezet door vrouwen. In 2011 was 57 procent van de instroom van de hbo-journalistiekstudenten vrouw en in 2015 is dit zelfs opgelopen naar zestig procent. Het grootste deel van deze instromers op de journalistieke hbo-opleidingen, in 2015 67 procent, is twintig jaar of jonger (Vereniging Hogescholen, 2016). In het schooljaar 2012/2013 haalden 484 studenten hun journalistiekdiploma. 440 studenten hiervan zijn autochtoon, 21 studenten westers allochtoon en 23 studenten niet-westers allochtoon. De rest was anders of onbekend (CBS, 2015). Een paar jaar eerder waren deze cijfers ongeveer hetzelfde. Volgens het CBS (2007) haalden in het schooljaar 2005/2006 420 (89,4 procent) autochtone journalistiekstudenten hun hbo-diploma journalistiek. Twintig journalistiekstudenten met een niet-westerse achtergrond (4,3 procent) haalden in datzelfde jaar hun hbo-diploma journalistiek. De vier hbo-journalistiekopleidingen registreren zelf niet wat de etniciteit van hun afgestudeerde journalistiekstudenten is. De opleiding journalistiek in Tilburg aan de Fontys Hogeschool maakt dan ook geen onderscheid tussen westerse en niet-westerse allochtone studenten. In 2004 was 99,2 procent van de journalistiekstudenten autochtoon. 0,8 procent van deze studenten was allochtoon. Wat opvallend is, is dat 100 procent van de autochtone journalistiekstudenten afstudeerde, maar nul procent van de allochtone journalistiekstudenten dit ook deed. De allochtone studenten kozen er dus niet voor om hun opleiding journalistiek af te maken (Fontys Hogeschool, 2005).

4.3 Nederlandse niet-westerse journalistiekstudenten en stageplaatsen

Op 21 mei 2015 plaatste Metro een artikel over discriminatie van Nederlandse studenten met een migrantenachtergrond op stageplaatsen. Dit zou een reden kunnen zijn waarom niet-westerse journalistiekstudenten er niet voor kiezen om journalistiek te gaan studeren. 'Allochtone studenten worden gediscrimineerd tijdens hun stage', stelt Laurens Simonse, directeur van stagebemiddelingsorganisatie StudentenBureau in het artikel van Metro. Marieke van der Voort, journalist bij Metro: "Uit jaarlijks terugkerend onderzoek blijkt dat allochtone studenten gemiddeld minder stagevergoeding krijgen en meer sollicitatiebrieven moeten versturen voordat ze worden aangenomen. Ook krijgen ze vaker een lager eindcijfer". 52 procent van de allochtone studenten moet meer dan zes sollicitatiebrieven versturen voordat zij worden aangenomen bij een stageplaats. Bij autochtone studenten is dit maar 38 procent (Voort, van, der, 2015).

4.4 Doorstroom van niet-westerse allochtone hbo-journalistiekstudenten

In een rapport van de Rijksoverheid 'Slotconferentie HO-tour' (2015) staat dat in 2010 17 procent van alle hbo-studenten doorstroomde naar een universitaire masterstudie. In 2014 was dit 11 procent. Dat nog steeds een groot deel van de hbo-studenten, dus ook de hbo-journalistiekstudenten, na een studie kiest voor een universitaire master is volgens Arne Gielen een van de redenen dat er weinig niet-westerse allochtone journalisten werkzaam zijn op de Nederlandse redacties. Dit schrijft hij in het artikel 'Iedereen wil gekleurde redacties, niemand onderneemt actie' op de website van de Nieuwe Reporter. "Het aantal studenten van allochtone afkomst op de Master en postdocopleidingen is miniem, waardoor de participatie van journalisten van allochtone afkomst in de dagbladjournalistiek wordt afgeremd", aldus Gielen (Gielen, 2006). Volgens CBS Statline (2016) waren er in het schooljaar 2014/2015 ongeveer 36 duizend wo-masterstudenten in Nederland. Ongeveer 23 duizend studenten (63,2 procent) hiervan zijn autochtoon, ongeveer zesduizend studenten (16,7 procent) hiervan zijn westers allochtoon en ongeveer vierduizend (12,6 procent) niet-westers allochtoon. De rest is onbekend. Ook hier zijn de niet-westerse allochtone studenten in de minderheid. Zij kiezen dus blijkbaar minder snel voor een wo-masterstudie, terwijl een specialisatie juist zo gewenst is bij de journalistieke werkgevers. Juist een specialisatie door middel van een universitaire master is belangrijk om een baan in de journalistiek te krijgen, volgens Ryan Claus (Claus, 2015). Wanneer weinig niet-westerse journalistiekstudenten zich specialiseren, is er minder baangarantie voor hen en dat betekent dus minder etnische diversiteit op redacties. Claus deed zijn afstudeeronderzoek naar wat werkgevers verwachten van net afgestudeerde journalisten. Werkgevers zien het liefst vaste medewerkers, maar weten dat ze dit niet kunnen realiseren, dus vinden ze het verstandig dat de journalistiekstudenten worden opgeleid tot freelancers. Ook geeft de meerderheid van de werkgevers de voorkeur aan journalisten met een journalistiekdiploma. Met 65 procent van de stemmen zijn afgestudeerde 'hbo-journalisten' het meest gewild, gevolgd door journalisten met een universitaire journalistiekdiploma. Wel schrijft Claus in zijn artikel op de website van de Nieuwe Reporter: "Op een enkeling na legden alle ondervraagde hoofdredacteuren uit dat zij graag journalisten in dienst nemen die veel afweten van één onderwerp of thema, in tegenstelling tot de 'breed inzetbare' generalist. Journalisten die alles afweten van één bepaald onderwerp zijn geliefd; werkgevers associëren hun specialisme met een duidelijke passie en goede kennis van zaken, terwijl een generalist volgens veel werkgevers al snel neigt naar iemand met te veel interesses en een te matige kennis van deze onderwerpen" (Claus, 2015). Aan de andere kant zou dit dus ook weer gunstig kunnen zijn voor de niet-westerse journalist met een hbo-diploma. Deze journalist zou namelijk een streepje voor kunnen hebben op autochtone journalisten doordat hij meerdere talen spreekt of veel weet van het land van herkomst. Jan Benjamin zegt in NRC Reader het volgende: "Hoewel de kans op werk slinkt, neemt het aantal gediplomeerde journalisten toe.

Overlevingstip: specialiseren en digitaliseren. En zorg voor een lange stage; het meeste leer je immers op de werkvloer” (Benjamin, 2015).

4.5 Conclusie

Wat hebben de hbo-journalistiekopleidingen voor invloed op de instroom van Nederlandse niet-westerse studenten? Er is weinig diversiteit op de journalistieke hbo-opleidingen, gekeken naar de etniciteit van zowel docenten als studenten. Het grootste deel van de journalistiekstudenten op de vier hbo-journalistiekopleidingen heeft een Nederlandse afkomst. Van het kleine aantal niet-westerse allochtone journalistiekstudenten kiest maar een klein deel om een masterspecialisatie op de universiteit te volgen na hun opleiding journalistiek. Dit zorgt voor een klein aantal niet-westerse hbo-afgestudeerde journalisten zonder specialisatie in een markt waar juist om een specialisatie wordt gevraagd. Op deze manier is de doorstroom van niet-westerse journalisten met een migratieachtergrond naar het journalistieke werkveld klein. Gekeken naar de vorige hoofdstukken, is het belangrijk dat een nieuwsconsument zich kan identificeren met de nieuwsmaker. Zo is dat ook op scholen. Om zich thuis te voelen, moeten scholieren zich kunnen identificeren met de studenten op de school waar zij naar toe gaan. Doordat de Nederlandse journalistieke opleidingen vooral bezet worden door studenten met een Nederlandse afkomst, kunnen niet-westerse studenten zich niet identificeren met de opleiding, de studenten en de docenten (Bruin, Heijde, van, der, Kampman, 2016).

Hoofdstuk 5

De erkenning van het 'etnische-diversiteitsprobleem' door de journalistiekopleidingen

De etnische samenstelling van de Nederlandse samenleving verandert constant. In 2006 telde de Nederlandse bevolking met een niet-westerse migratieachtergrond 1,7 miljoen burgers. In 2008 waren dit er al 1,8 miljoen en in 2015 al ruim twee miljoen (CBS StatLine, 2016). Om te zorgen dat een journalistieke redactie de juiste afspiegeling van de Nederlandse maatschappij weergeeft, moet ook deze etnische samenstelling veranderen. Dit begint al bij de hbo-opleidingen journalistiek: de aanwas voor de journalistieke redacties. Maar hoe kijken ze op deze opleidingen tegen dit diversiteitsprobleem aan? Is dit een probleem waar alles aan gedaan wordt om het te verhelpen en is dit een prioriteit? Volgens Erik van Schaik, docent journalistiek aan de Hogeschool Windesheim en oud redactiechef van AD Rotterdam, beginnen de opleidingen pas sinds een paar jaar zich aan te passen aan de etnische diverse samenleving. “We zijn ons er wel veel meer bewust van geworden dat er meer diversiteit moet komen”, aldus Van Schaik (Bijlage 4). Toch is er nog niet heel veel veranderd op de opleidingen, zoals in hoofdstuk 3 en 4 weergegeven. Van Schaik: “De diversiteit in populatie is misschien een klein beetje gegroeid. We kijken op het Windesheim nu wel veel meer van: hoe sluiten wij aan op de multiculturele samenleving en hoe kunnen onze studenten dat doen?” (Bijlage 4).

5.1 5%-regeling op hbo-opleidingen journalistiek

Wiel Schmetz, docent en oud-directeur aan de Fontys Hogeschool Journalistiek zegt dat het probleem van gebrek aan diversiteit op de journalistiekopleidingen al langer speelt. “Eind jaren 90 werden doelstellingen geformuleerd voor onderwijs en ‘werkvloeren’. Dit lag in het verlengde van politieke discussies over integratie en participatie door etnische groepen in ‘zichtbare’ beroepen zoals journalistiek en onderwijs. Met name journalistieke redacties kregen het verwijt onvoldoende ‘divers’ te zijn samengesteld. De redacties gaven aan dat zij wel wilden, maar dat er onvoldoende divers aanbod was”, aldus Schmetz (Schmetz, 2016). “Om dit probleem op te lossen, moesten de journalistieke opleidingen aan een bepaald percentage van allochtone journalisten voldoen”, vertelt de docent aan het Fontys. Schmetz: “De vier opleidingen journalistiek kregen een informele opdracht. Informeel, want er was geen sanctie of iets dergelijks. Ze moesten 5 procent van de instroom reserveren voor wat werd genoemd allochtone studenten. Geen enkele opleiding heeft dat percentage ooit gehaald.” Eind jaren 90 werd de 5 procent aan niet-westerse allochtone studenten nog niet gehaald.

Ook in het rapport van Mira Media ‘Journalistieke opleiding aanwas voor diversiteit op redacties’ (2007) wordt de 5%-regeling vermeld. De 5 procent die Schmetz noemde werd gebaseerd op het aantal niet-westerse allochtonen dat er toen in Nederland was. In 1994 is de 5%-regeling afgeschaft (Mira Media, 2007). Hans de Clercq, directeur opleiding Journalistiek in Tilburg weet niets van de 5%-regeling op hogescholen. “Ik ken hem wel van bij de publieke omroep. Wij maakten daar werk van, we namen het heel serieus. Alleen in de publieke omroep is op gegeven moment het politieke klimaat anders geworden. Op gegeven moment kwam ook PowNed, die gingen daar grappen over maken. Aan de ene kant snapte ik dat best wel, aan de andere kant vond ik het jammer. Hoe was het ook alweer: de neger omdat het moet of zo iets, weet je wel”, aldus De Clercq. Toch hebben de omroepen het niet lang volgehouden. De Clercq: “Rond 2000-2010 binnen de publieke omroep maakten we er echt werk van, hadden we hier ook zelfs een soort van richtlijn of afspraak over. Dat is op gegeven moment losgelaten. De 5%-regeling waar Schmetz het over heeft, weet ik niet hoe dat toen in het onderwijs was. Ik kan me er iets bij

voorstellen. Ik vind ook dat je er mee uit moet kijken, want als je gaat forceren en kwaliteit zou moeten wijken voor toch de inhoudelijke criteria, zou ik daar wel moeite mee hebben". Volgens Schmetz was de instroom van allochtone studenten eind jaren 90 twee tot vijf van de 285 studenten op de Fontys Hogeschool voor de Journalistiek. Niet de 5 procent die werd opgelegd (Bijlage 6). In 2006 haalde het Fontys en de Hogeschool Utrecht dit wel, Windesheim haalde dit net, maar de Christelijke Hogeschool Ede haalde dit niet, zoals in de tabel in bijlage 13 wordt weergegeven (Bijlage 13). De opleiding in Tilburg heeft, om zich aan de aangestelde norm te houden, een wervende video gemaakt om allochtone leerlingen te enthousiasmeren voor het journalistieke beroep. "Ik heb deze video helaas niet meer. Deze is gestuurd naar middelbare scholen en is meegenomen naar voorlichtingsavonden. Met vrijwel geen resultaat. Uit gesprekken die ik indertijd informeel voerde met decanen en met potentiële studenten maakte ik twee dingen op: in de jaren 90 was het potentieel aan havogediplomeerden met een allochtone achtergrond nog relatief klein en als allochtone scholieren hun havodiploma, of vwo-diploma, maar dat was toen echt uitzonderlijk, haalden, ging men liever voor een economisch beroep. Journalistiek had gewoon hun belangstelling niet. Wellicht omdat journalistiek voor hen weinig status had. Dat was voor hoofdredacteuren die voor hun opdracht om meer allochtonen aan te nemen naar de opleidingen keken, iets wat men zich niet kon voorstellen. Zo'n mooi vak", aldus Schmetz. De oud-directeur ziet geen veranderingen met toen en nu op de Fontys Hogeschool voor Journalistiek. Hij is nog steeds werkzaam op de hogeschool en ziet wel nog steeds de hogere instroom van allochtone studenten op de opleiding recht. "Dus nog steeds geen journalistiek. Dit geeft aan dat er duidelijk gekozen wordt met een reden. Interessant kan zijn die te achterhalen. Wellicht nog steeds een kwestie van status, misschien een kwestie van verwachte beroepskansen op de arbeidsmarkt. De opleidingen journalistiek zetten op dit moment niet speciaal in op werving van allochtone studenten" (Schmetz, 2016). In hoofdstuk 6 wordt er verder ingegaan op de werving van studenten met een niet-westerse afkomst.

5.2 Sociaal-economische zekerheid

Laila Benhdidou is 26 jaar oud, is vijfdejaars journalistiekstudente aan de Hogeschool Utrecht en heeft een Marokkaanse achtergrond. Ze beaamt de uitspraken van Wiel Schmetz vanuit haar eigen ervaring. Dat Schmetz het aanzien en de sociaal-economische zekerheid van het beroep journalist als oorzaken ziet van de weinige etnische diversiteit op journalistieke opleidingen, komt overeen met Benhdidou's mening over de oorzaak van het diversiteitsprobleem. Benhdidou: "Mijn vader is naar Nederland gekomen als immigrant, zoals de meesten van zijn generatie. Hij kwam hier om geld te verdienen en voor een betere toekomst voor zijn kinderen. Dus dat is iets wat mijn ouders mij ook heel erg sterk hebben meegegeven: 'We willen dat jullie op jullie eigen benen staan, we willen dat jullie onafhankelijk zijn en ja, een beroep kiezen waar je dat uiteindelijk ook mee kunt bereiken'. Volgens Benhdidou biedt de journalistiek niet die sociaal-economische zekerheid die haar vader bedoelt (Bijlage 7). Ook Mark Deuze noemde het gebrek aan sociaal-economische zekerheid al als mogelijke oorzaak voor het ontbreken van etnische diversiteit op redacties in zijn symposium 'Journalistiek en diversiteit' voor de Universiteit van Amsterdam, zoals in hoofdstuk 1 beschreven (Deuze, 2015).

Docenten aan de Hogeschool Windesheim herkennen deze mogelijke oorzaak van het probleem. De half-Griekse Zoë Papaikonomou, oud docent aan de Hogeschool Windesheim en oprichter Diversity Media: "De journalistiek is natuurlijk ook een bepaald soort volk, een bepaald soort wereldje, een beetje elitair kan je het misschien noemen. Dat zie je ook terug op de opleidingen. Kan je je het permitteren om een opleiding te gaan volgen die weinig zekerheid biedt? Het ligt natuurlijk aan de manier waarop jij bent opgegroeid" (Bijlage 1). Van Schaik, docent aan het

Windesheim, haalt dit argument ook aan: “We merken dat allochtone jongeren sneller kiezen voor een opleiding die later zorgt voor een baan met meer economische zekerheid en meer status. Dit maakt het lastiger om deze jongeren warm te maken voor het vak journalistiek omdat dit vak niet meteen zekerheid biedt. De achtergrond van deze jongeren is vaak anders dan die van de autochtone studenten. Vaak spreken we over de twee of derde generatie niet-westerse allochtonen. Van huis uit wordt bij hen sneller geacht dat de studenten kiezen voor een opleiding die zorgt voor een goede baan met meer economische zekerheid omdat de ouders of grootouders vluchteling of gastarbeider waren en niet voor economische zekerheid konden kiezen” (Bijlage 4). Precies zoals Laila Benhdidou haar thuissituatie ook omschrijft (Bijlage 7).

5.3 De status van een journalist

Naast deze oorzaak van weinig etnische diversiteit op journalistieke opleidingen, haakt Benhdidou ook nog in op de andere oorzaak die Wiel Schmetz noemde: ‘de status van de journalist’. Benhdidou: “Journalistiek is geen beroep dat vanuit Marokko gezien wordt als een beroep met een bepaald aanzien. Als je zegt in Marokko: ‘Ik ben journalist’, is dat niet iets om trots op te zijn. Nu komt dat de laatste paar jaar iets meer terug, maar het is niet echt iets om trots op te zijn” (Bijlage 7). Hans de Clercq, directeur van de Hogeschool journalistiek in Utrecht, zegt het volgende hierover: “Binnen Marokkaanse en Turkse context, en misschien ook wel Surinaamse en allochtone, denk ik dat dit, zeker economische opleidingen voor jongens misschien toch wel, en zeker gezondheidsopleidingen voor meisjes toch wel, iets te maken heeft met achtergrond en de culturele context van studenten. Dus dat economische vakken en beroepen in de gezondheidszorg vakken zijn, die veel meer tot de verbeelding spreken van die mensen. Journalist is zeker in die groepen niet een vak dat meteen naar bovenkomt: nou dat is een geweldig vak” (Bijlage 6). Naast het bevestigen van de veronderstellingen van Wiel Schmetz, noemt Benhdidou zelf nog een oorzaak: ‘de manier hoe jongeren met een niet-westerse afkomst in de media worden geframed’ (Bijlage 7). Ook in hoofdstuk 1 komt dit naar voren wanneer het gaat over Rob Wijnberg en zijn boek ‘De Nieuwsfabriek’. Hierin staat vooral centraal dat de media een negatief beeld schetsen van de niet-westerse bevolking in Nederland. Mark Deuze zegt in de Joost Divendallezing ‘De witte blik in de media: over diversiteit gesproken’ dat, doordat er weinig diversiteit op redacties is en de redacties ‘wit’ zijn, er stereotypes gemaakt worden van allochtonen door de media. Dit omdat er weinig tot geen allochtone journalisten zijn die hun collega autochtone journalisten kunnen wijzen op hun fouten en hun stereotyperende beelden kunnen veranderen (Deuze, 2015). Dit komt in overeenstemming met de mening van Benhdidou: “De meeste Marokkanen houden gewoon niet van de media. En dat komt ook omdat ze zien hoe ze worden afgeschilderd in de media, hoe ze worden geframed in de media. Zij voelen niet een bepaalde drang om dat te veranderen” (Bijlage 7). Aminanta Minte, studente journalistiek aan de Fontys Hogeschool in Tilburg, legt de oorzaak van het negatief afbeelden van minderheden door de media bij het gebrek aan kennis. Volgens haar is het een kwestie van gebrek aan context. “Ik heb vanaf begin af aan in mijn hoofd geprent: oké, als ik in de media ga werken, dan wil ik een tegengeluid zijn, en als ik ooit op een redactie beland, dan zorg ik dat er andere invalshoeken komen en dat er andere bronnen worden benaderd”, aldus Minte. Dat dit nu niet gebeurt, ligt volgens Minte aan de mensen die de redacties bezetten: ‘witte mensen’. “Wat ik zie en was ik lees qua berichtgeving is geschreven vanuit een witte denkwijze. Daar mist nog heel veel context aan bepaalde dingen, omdat het vaak aan kennis ontbreekt bij heel veel mensen”. Ook zegt ze: “Je hebt bepaalde vooroordelen, een bepaald beeld. Dat klopt niet altijd. Maar ik denk dat heel veel mensen ook een bepaald beeld hebben bij objectiviteit, en dat dat niet altijd klopt, maar dat wat we nu zien in de media, dat dat wordt bestempeld door objectiviteit en daar ben ik het niet altijd mee eens” (Bijlage 9). Minte zegt hier hetzelfde als Van Ginneken, genoemd in hoofdstuk 1: “Therefore what might appear as ‘objectivity’ to Western audiences, may appear as ‘pure subjectivity’ to non-Western audiences. The same

holds for upper and lower classes, men and women, etc.” (Ginniken van, 1997), blijkt ook hieruit dat de band tussen de Nederlandse media en de allochtone Nederlandse bevolking niet hetzelfde is als de band tussen de Nederlandse media en de autochtone Nederlandse bevolking (Rahmouni El, 2015). Journalist Tahmina Akefi beaamt dit. “Journalistiek is niet erg populair bij niet-westerse allochtonen. Het heeft geen aanzien en daarnaast is er bij niet-westerse allochtonen geen vertrouwen in de westerse media. Ze liegen en zeggen datgene wat hen wordt opgedragen, is de opvatting”, aldus Akefi. Tahmina Akefi begon in 2002 met haar opleiding journalistiek aan Fontys Hogeschool in Tilburg. Haar Turkse afkomst stond haar niet in de weg om haar droom te verwezenlijken: journalist worden. Nu werkt ze onder andere voor het ANP en de NOS. Toch heeft Akefi ook gemerkt dat er op de Nederlandse redacties, net zoals op de opleidingen, weinig kennis is van de multiculturele samenleving van Nederland. Akefi: “De aandacht voor dit onderwerp heeft ertoe geleid dat redacties meer letten op de samenstelling van hun teams, maar we zijn er nog niet. Ik heb redacties meegemaakt waar mensen nog niet echt met iemand met een kleurtje te maken hadden gehad. Dat is vreemd als je de taak hebt om over de maatschappij te berichten die ook uit mensen met een kleurtje bestaat. Ik was vaak de enige met donker haar die niet in Nederland geboren was. Daar moest men wel aan wennen. Er aandacht aan besteden, blijft dus nodig” (Bijlage 2).

Dat minderheden negatief worden bestempeld door de media en de media worden bestempeld door objectiviteit, betekent dat, dat alles wat de media in het nieuws brengen over etnische minderheden waar is? Nisrine Sahla vindt van van niet. Ze is vierdejaars journalistiekstudente aan de Hogeschool Utrecht en heeft een Marokkaanse achtergrond. Ook zij vindt dat er meer diversiteit moet komen op de opleidingen journalistiek en uiteindelijk op de redacties. Toch herkent zij zich niet in de uitspraken van Benhdidou. Volgens haar heeft het thuisfront van niet-westerse studenten al lang niet meer zo veel invloed op de studiekeuze van de studenten als vroeger. “Ik weet honderd procent zeker dat mensen daar nu niet meer zo tegen aankijken, de sociale druk vanuit thuis valt nu wel mee. Vroeger was die erger hoor. Als mijn vader toen had gezegd tegen mijn opa dat hij journalistiek wilde gaan studeren, dan mocht dat echt niet. Nu is dat niet meer” (Bijlage 8). In hoofdstuk 2 ging het over de presentatie van de Nederlandse media en dit sloot aan bij de uitspraken van Benhdidou. Hier ging het over het boek ‘Mist in de Polder’ (2009), waarin het gaat over het onderscheid maken tussen Nederlanders met een Nederlandse afkomst en Nederlanders met een niet-westerse afkomst: de ‘wij-zij-cultuur’. Benhdidou noemt dit ook. “Er wordt natuurlijk een ontzettende ‘wij-zij-kloof’ gecreëerd, op het moment dat je het gaat hebben over: wij willen meer diversiteit op redacties en opleidingen. Op het moment dat je dat zo gaat benadrukken, wordt het echt een ding, wordt het echt een issue”, aldus Benhdidou (Bijlage 7). Hans de Clercq omschrijft het als volgt: “Één: journalistiek is niet in beeld als een aantrekkelijk beroepsperspectief bij niet-westerse allochtonen. Twee: een heleboel mensen in het publieke debat voelen zich niet eerlijk, niet fair of niet goed behandeld. Dus een heleboel potentiële studenten zeggen: ‘De journalistiek maakt ons alleen maar letterlijk en figuurlijk zwart, ik heb daar niks te zoeken’, terwijl juist de kwaliteit van het publieke debat, wat gediend is met diversiteit, zo veel mogelijk geluiden van de Marokkaanse, de Turkse, de Surinaamse, noem maar op, meiden en jongens nodig heeft, om diversiteit te waarborgen”. De Clercq vindt diversiteit op de journalistieke opleidingen belangrijk omdat de journalistieke opleidingen de beroepspraktijk dienen. En daar is diversiteit nodig. “Als je opzoek gaat naar focus, als je op zoek gaat naar feiten, is het heel handig dat je mensen hebt die niet weer dezelfde als de kaaskoppen op een redactie zijn, maar die op een andere manier naar het probleem kijken”, aldus De Clercq (Bijlage 6).

5.4 Locatiegebondenheid

Bartho de Looij, teamcoach Journalistiek op de Christelijke Hogeschool Ede, denkt dat de oorzaak van 'het etnische diversiteitsprobleem' onder journalistiekstudenten locatiegebonden is. De Looij: "Diversiteit is het meest vertegenwoordigd in de Randstad. De CHE ligt wat dat betreft letterlijk op afstand. In vele culturen is de gezinsband hecht. Ik kan me voorstellen dat allochtone studenten om die reden graag thuis blijven wonen. Dan ligt het voor de hand dat zij naar beroepsopleidingen gaan die dicht bij huis liggen zoals Amsterdam, Utrecht en Rotterdam." Dit is terug te zien in bijlage 14 waaruit blijkt dat de Christelijke Hogeschool Ede over het algemeen laag scoort wat betreft het percentage niet-westerse allochtone studenten op de school (Bijlage 14). Toch zijn die niet-westerse allochtone journalistiekstudenten ook in de minderheid op de Hogeschool Utrecht. De Looij: "Van een journalist wordt verwacht dat hij culturele bagage bezit van het land waarin hij journalistiek bedrijft. Dat is voor allochtone studenten misschien lastiger, zelfs als zij tot de tweede of derde generatie behoren en in Nederland zijn geboren. Zie de Turkse kwestie waarbij Turken in ons land zich drukker lijken te maken over wat er in het oorspronkelijke thuisland is gebeurd dan wat er in Nederland gaande is" (Bijlage 3). In hoofdstuk 3 staat dit ook vermeld, op basis van een rapport van het Bedrijfsfonds voor de Pers (2000) waaruit blijkt dat Nederlandse allochtonen hun nieuws liever uit het buitenland halen omdat zij zich niet genoeg herkennen in de berichtgeving uit Nederland. Toch is dit voor studenten niet het geval, en spreekt De Looij het rapport tegen. Jongeren of aankomende studenten maken minder gebruik van de berichtgeving uit hun herkomstland en maken dus wel gebruik van de Nederlandse media (Bedrijfsfonds voor de Pers, 2000). Ook dit staat in hoofdstuk 3 omschreven. Sacha Luijkx, net afgestudeerd aan de journalistiekopleiding in Ede is het niet eens met De Looij. "We begonnen met twee kleurlingen in de klas en ik eindigde alleen. Van de zestig studenten die er waren in de jaarlaag, is dat niet normaal. Het is minder dan een procent. Dat kan niet. Waar de school ook is, ik vind dat de school daar aan moet werken. De school moet diversiteit naar de opleidingen toetrekken", aldus Luijkx (Bijlage 10).

5.5 Vroeger en nu

De meningen van aankomende studenten met een niet-westerse achtergrond is nog niet veranderd. In vergelijking met tien jaar geleden is het percentage studenten met een niet-westerse achtergrond op de journalistieke opleiding slechts met een paar procent gestegen, zoals dit te zien is in tabel 1 en 2 in hoofdstuk 4 en tabel 3 in hoofdstuk 5. Journalistiekstudenten met een niet-westerse afkomst die nu bezig zijn met hun studie journalistiek, maar ook oud-journalistiekstudenten met een niet-westerse afkomst voelen zich nog steeds anders dan hun autochtone klasgenoten. Sacha Luijkx, oud-journalistiekstudent van de Hogeschool Ede zegt hier het volgende over: "Ik denk dat wanneer ik geen maatjes had in mijn klas, dat ik mij wel alleen zou voelen. Los van het feit dat je dan geen vrienden hebt bijvoorbeeld, dan voel je je toch nog iets meer alleen omdat je geen affiniteit hebt met studenten daar. Je hebt al geen klik qua persoonlijkheid en dan ook nog eens niet qua uiterlijk, en ik denk dat ik me daardoor wel meer alleen zou voelen" (Bijlage 10). Vier en een half jaar geleden, in 2012, startte Laila Benhdidou met de opleiding journalistiek op de Hogeschool Utrecht. Ook zij laat blijken dat de opleidingen nog steeds niet veranderd zijn wat betreft de etniciteit van de journalistiekstudenten. Benhdidou: "Wat me als eerste opviel was: wat een blanke school. Wat een blanke studie. Ik denk echt dat de allochtonen op twee handen te tellen waren. En dat was voor mij echt wel een cultuurshock. Ik heb het me wel thuis kunnen maken, uiteindelijk. Maar ik weet nog dat ik in het eerste jaar zat en dat ik alleen in een klas zat met Nederlandse jongens en meisjes en alleen maar Nederlandse docenten. Ik dacht wel: ja, hoor ik hier wel thuis?" Volgens Benhdidou is de situatie op de Hogeschool Utrecht wel veranderd, maar nog niet zoals het zou moeten zijn. "Docenten zijn er nog steeds heel weinig,

diverse docenten dan. Te weinig eigenlijk. Maar de studenten, op gegeven moment ga je ze gewoon herkennen. Het zijn er nog steeds te weinig naar mijn mening, maar ik denk dat je het op gegeven moment jezelf eigen maakt. Je gaat dingen doen die je leuk vindt, je gaat bij een studievereniging die je leuk vindt, dus dan maakt het op gegeven moment niet heel veel meer uit, dan ben je voorbij dat rassendenken” (Bijlage 7). Aminanta Minte stoort zich meer aan het feit dat er weinig over etnische diversiteit wordt gesproken op de opleiding journalistiek, helemaal als er onderwerpen als 'De Zwarte Pieten-discussie' langskomen. “Soms hoor ik dingen dat ik denk van: en jij wordt later journalist? Hoe kun je zo denken? Daar word ik dan best wel bang van, dat het dan toch in stand wordt gehouden, die vooroordelen. Ook door de huidige, nieuwe generatie schrijvers. Er wordt niet over gepraat, heel weinig”, aldus Minte (Bijlage 9). Zoë Papaikonomou denkt dat het probleem een constant doorlopende cirkel is. Zij is oprichter van Diversity Media, werkte als journalist bij AT5 en was vier jaar docente journalistiek op de hbo-journalistiekopleiding in Zwolle. Met haar half-Griekse afkomst was zij de enige allochtone, wel dan westers allochtone, docent op de journalistieke opleiding. Met een constant doorlopende cirkel bedoelde zij het volgende: is er weinig diversiteit op de redacties, dan is het ook niet aantrekkelijk voor mensen met een diverse afkomst om op een niet diverse redactie te werken. ‘Je blijft een vreemde eend.’ Hetzelfde verhaal voor de opleidingen. “Vanuit de lessen die ik gaf, merkte ik dat studenten vaker aangaven dat ze zich een buitenbeentje voelden wanneer ze als enige allochtoon in het jaar of de klas zaten. De docenten komen meestal uit het beroepsveld, zij komen dus uit hetzelfde wereldje en kunnen daarom niet op de juiste manier, of helemaal niet studenten begeleiden of lesgeven over multiculturele onderwerpen omdat ze daar onbekend mee zijn. Studenten kunnen zich daardoor eenzaam voelen.” Ook geeft ze in het interview voorbeelden van onbewuste discriminatie richting niet-westerse allochtone studenten binnen de opleiding. “Ik heb bijvoorbeeld een collega gehad waarbij ik een scriptie omhoog hield die was geschreven door een meisje van Turkse afkomst. Dit meisje had dus ook een typische Turkse naam. Mijn collega reageerde vervolgens: “Als je zo’n naam ziet, weet je ook dat je lang aan het nakijken bent!” (Bijlage 1). Laila Benhdidou herkent zichzelf in het verhaal van Papaikonomou. Zij moest harder haar best doen om zich thuis te voelen op de opleiding journalistiek dan haar westerse klasgenootjes. “Ik heb het mij wel thuis kunnen maken, uiteindelijk. Maar ik weet nog dat ik in het eerste jaar zat en dat ik alleen in een klas zat met Nederlandse jongens en meisjes en Nederlandse docenten, alleen maar Nederlandse docenten, en dat ik wel dacht van: ja, hoor ik hier wel thuis? Ik wist dat het een blanke wereld zou zijn, want dat zie je ook terug op redacties en in het journaal, en je ziet zelden diversiteit, dat zie je heel weinig in de journalistiek. Dus dat wist ik ergens wel, maar ik had niet verwacht dat het zo blank zou zijn” (Bijlage 7). Ook Sacha Luijckx, net afgestudeerd journaliste aan de Hogeschool Ede viel het op dat zij de enige met 'een kleurtje' was in haar studiejaar. “Ik voelde me thuis, maar dan heb ik het vooral over het vak zelf. Als ik tussen de studenten zat, voelde ik me niet thuis. Stel we hadden het over de Zwarte Piet-discussie of iets dergelijks, dan werd er altijd naar mij gekeken, altijd werd er aan mij om een andere weerlegging gevraagd, terwijl ik denk: iemand met een ander kleurtje kan ook een mening hebben over de discussie. Niet omdat ik een kleur heb, ben ik er per se tegen of voor. Ik vind niet dat het kleurgebonden is en ik had wel het idee dat de journalistiekstudenten in Ede zo dachten” (Bijlage 10). Aminanta Minte is er aan gewend geraakt dat ze zich op de opleiding een vreemde eend voelt. “Dat is heel mijn leven al zo. Ik kom uit Zeeland, vroeger was ik ook het enige zwarte meisje bij ons op de basisschool en een van de weinige gekleurden op de middelbare school. Dus voor mij, zo is het altijd al voor mij geweest. Maar het is eigenlijk niet normaal. En mensen staan er ook niet bij stil, totdat ik er eigenlijk over begin”, aldus Minte (Bijlage 9).

Ook Nisrine Sahla, student aan de Hogeschool Utrecht vond de opleiding erg 'wit' toen ze aan haar studie journalistiek begon. Ze merkte dit vooral toen ze, naast het hebben van een niet-westers

uiterlijk, ook nog een hoofddoek ging dragen. “In het eerste jaar had ik het minder moeilijk, in het tweede jaar ging ik een hoofddoek dragen en toen kreeg ik echt vragen. Er waren mensen die het gek of interessant vonden. Door die vragen voelde ik me toch een soort van buitenbeentje. Het is heel erg dubbel. Wit of donker zou niet uit moeten maken; het zijn mensen. Toch merk ik wel dat ik met sommige gesprekken niet kan meepraten nu”, aldus Sahla (Bijlage 8).

5.6 Conclusie

In hoeverre zien de Hogescholen Journalistiek het 'etnische-diversiteitsprobleem'? Enerzijds zijn de opleidingen journalistiek zich bewust van het probleem dat er te weinig etnische diversiteit op de opleiding is. Anderzijds wordt er niet actief naar een oplossing gezocht voor dit probleem, dit terwijl het kleine aantal niet-westerse studenten wel aangeeft dat zij zich een 'een vreemde eend' voelden wanneer ze starten met hun opleiding (Bijlage 7) (Bijlage 9) (Bijlage 8). De vier hogescholen zijn niet allemaal even ver met het streven naar diversiteit op de opleiding. Zo hebben de Hogeschool Ede en de Hogeschool Windesheim wel het vakkenpakket aangepast en bieden zij vakken aan als 'Media & Diversiteit' (Bijlage 5) (Bijlage 4). De opleidingen in Tilburg spelen het nog op het inhoudelijke vlak en laten de studenten zelf hun invulling geven aan diversiteit (Bijlage 6) (Bijlage 9). Aan specifieke werving naar niet-westerse allochtone studenten wordt door alle vier de scholen niet gedaan. Alle vier willen zij zich niet schuldig maken aan positieve discriminatie.

Hoofdstuk 6

De oplossing voor 'het etnische diversiteitsprobleem' volgens de opleidingen journalistiek en haar studenten

Mark Deuze noemt drie manieren om meer etnische diversiteit in de journalistiek te krijgen. Dit kan volgens hem door middel van drie aspecten: kennis, representatie en verantwoordelijkheid. Journalisten moeten volgens Deuze nieuwsgieriger zijn in de ander, bij het selectieproces tot het aannemen van een journalist moet niet meer gekeken worden naar de afkomst van de journalist en als laatste: journalisten moeten elkaar constant aanspreken op hun maatschappelijke rol (Deuze, 2015). Hoe denken journalistiekstudenten met een migrantenachtergrond hierover en hebben zij oplossingen voor dit probleem? Stellen zij de opleiding en de docenten verantwoordelijk en hoe reageren de opleiding en de docenten hierop?

6.1 Werving

Zoë Papaikonomou, oud-journalistiekdocent aan de Hogeschool Windesheim in Zwolle gaat in op het tweede punt van Mark Deuze: bij het selectieproces tot het aannemen van een journalist, moet niet meer gekeken worden naar de afkomst van de journalist. Toch vindt zij juist wel dat er gekeken moet worden naar de afkomst van een journalist om zo de journalistiek diverser te maken. Ze geeft als voorbeeld de wervingsactie van De Correspondent (Smouter, 2015). Een wervingsactie met veel kritiek, waarvan er een boventuit stak: 'positieve discriminatie, is ook discriminatie' (Smouter, 2015). Volgens critici discrimineert De Correspondent juist met het artikel 'We willen de Correspondent diverser maken. Helpen jullie mee?'. Het medium kijkt namelijk nog steeds naar de afkomst van een journalist bij een sollicitatie. Voor journalistiekstudenten met een niet-westerse afkomst geeft dit gemixte gevoelens. Laila Benhdidou: "Het is heel dubbel. Het is echt heel dubbel. Want je wilt niet zo een pilot ingaan omdat je alleen een culturele achtergrond hebt. Die kracht van mijn culturele achtergrond kan tegen me werken en dat kan voor me werken. Je wilt niet degene zijn die wordt uitgekozen omdat ze een culturele achtergrond heeft. Je wilt degene zijn die uitgekozen wordt omdat ze goed is in wat ze doet" (Bijlage 7).

Papaikonomou is het wel eens met het plan van De Correspondent. "Op de journalistieke opleidingen is er nog niet echt sprake van werving, maar dit is ook moeilijk. De bewustwording van het probleem is wel al een begin", volgens Papaikonomou. "Men is er nu namelijk bewust van dat het, zoals het nu gaat op de redacties en op de opleidingen, niet goed is. Actief werven zou helpen, maar hier moeten wel financiële middelen voor vrij gemaakt worden." Om diversiteit op redacties te krijgen, moet er ook een aanwas vanuit de journalistieke opleidingen zijn met diverse studenten, zoals studenten met een andere afkomst dan Nederlands. Papaikonomou: "Journalistieke opleidingen moeten er een speerpunt van maken, een prioriteit, terwijl ze weten dat diversiteit gaat zorgen voor conflicten" (Bijlage 1).

Wat Aminanta Minte betreft worden er gelijk overal meer niet-westerse studenten vandaan gehaald. Zelf staat ze ook wel eens op open dagen en merkt ze gelijk dat niet-westerse studenten naar haar toe komen. Toch zijn volgens haar de westerse studenten altijd nog in de meerderheid. "Je zou bijvoorbeeld echt een dag kunnen organiseren op een middelbare school: hoe werkt het op een redactie? Hoe maak je een krant? Hoe schrijf je een artikel? Gewoon laten schrijven door leerlingen en ze gewoon echt een blik geven, of een kijkje geven in het journalistieke vak en vertellen hoe het er echt aan toe gaat en hoe het is. Eigenlijk net zoals op een open dag maar dan kleiner en intiemer. En misschien zelfs niet eens op de middelbare school, maar echt op plekken

waar heel veel gekleurde mensen komen. Bijvoorbeeld clubhuizen of zo, om daar te gaan werven. Waar ze echt zijn, waar ze naar toe komen. Want als ze niet naar jou toe komen, moet je naar hen" (Bijlage 9). Sacha Luijkx is het met haar eens: "Het klinkt heel stom, en heel zwart-wit, en misschien ook helemaal niet juist, maar ze moeten op open dagen ook mensen zetten met een ander kleurtje of zo. Zodat het niet alleen maar wit lijkt. Zodra je de opleiding opent op de website, je die ook divers maakt. Zodra je mensen ook divers inzet, dan zie je dat het niet alleen maar wit is. Overal waar je kijkt, op flyers, in de gangen, dan zie je alleen maar blanke studenten. Ik denk dat dat de eerste stap is. Zodra je iets ziet, zodra ik op een flyer zie van: hé, er zitten ook gekleurde mensen, dan voelt het ook meer divers, snap je. Zo gaat het balletje vanzelf wel rollen, denk ik" (Bijlage 10). Ze spreekt dan ook uit eigen ervaring en kwam zelf ook op diversiteit af. "Het grappige was, degene die mij naar de school heeft getrokken, was ook een getint meisje met een bos krullen en zij stond naast een blank meisje met blond haar. Op elke open dag waar ik ben geweest, waren er altijd blonde meiden die de school aan het promoten waren. De laatste dag dat ik daar ben geweest, was dat meisje er. Toen zei ze tegen mij: 'Het is echt heel gezellig'. Op een gegeven moment heb je een soort van klik en toen dacht ik: ja, oké, ik ben overtuigd", aldus Luijkx (Bijlage 10).

In Tilburg en Ede werven de opleidingen geen studenten gebaseerd op etnische diversiteit. De Looij: "De opleiding journalistiek wil handen en voeten geven aan de missie van de CHE. Aan deze missie zijn drie kernwaarden verbonden. Ik citeer uit de Profielschets Raad van Toezicht CHE: 'De missie van de CHE laat zich uitdrukken in drie kernwoorden: relatie, inhoud en verantwoordelijkheid. Zij komen voort uit de onderwijsvisie van de CHE en zijn een instrument om systematisch invulling te geven aan al haar activiteiten. De woorden geven concrete invulling aan drie kernwaarden: relatie tot God en met elkaar, inhoudelijk christelijk en hoogwaardig onderwijs en verantwoordelijkheid naar de samenleving, maar ook de bereidheid om verantwoording af te leggen aan die samenleving en elkaar.' Hieruit blijkt dat de CHE juist open wil staan voor wat er leeft in de samenleving en een relatie wil aangaan met anderen. Daarbij is geen sprake van selectie. Iedereen moet zich welkom voelen op de CHE en docenten en studenten moeten respectvol met elkaar omgaan" (Bijlage 3). Volgens De Looij zou werving wel helpen om de opleidingen journalistiek diverser te maken, maar op de CHE is hier nog geen sprake van. Ook is het volgens de Looij geen aandachtspunt van de opleiding journalistiek in Ede. 'Vanuit Marketing & Communicatie wordt er vooral gekeken naar welke middelbare scholen goed passen bij de CHE als gaat om de christelijke identiteit. Stimuleren van diversiteit is geen element waar specifiek rekening mee gehouden wordt in de werving" (Bijlage 3). Karlijn Goossen, docent journalistiek aan de Hogeschool Ede, vindt dat de Hogeschool Ede te weinig niet-westerse studenten werft. "De Hogeschool Ede zet zich er niet genoeg op in. Ze weten niet hoe ze dat moeten doen, dat is denk ik wel een gemiste kans. Ik vind het een kwalijke zaak dat er zo weinig diversiteit is op de opleiding. Je wordt rijker van diversiteit, verschillende meningen en ervaringen. Het levert andere gesprekken op en vanzelfsprekendheden worden ter sprake gesteld" (Bijlage 5).

Ook de Hogeschool Windesheim selecteert niet op etnische afkomst van studenten, wel proberen ze extra niet-westerse allochtone studenten te werven in Almere. Daar is ook een vestiging van de Hogeschool Windesheim en de populatie van niet-westerse allochtone studenten is daar hoger. Erik van Schaik, docent journalistiek op het Windesheim: "Om meer diversiteit te krijgen, wij hebben ook een vestiging van Windesheim in Almere, Flevoland, werven we vooral daar naar multiculturele studenten omdat die daar gewoonweg meer zijn. We gaan langs allerlei scholen om aankomende studenten warm te maken voor het vak. Hiermee maken wij niet per se een selectie tussen allochtone of autochtone studenten. Er kunnen namelijk maar 250 studenten bij ons de opleiding journalistiek volgen per jaar omdat wij werken met numerus fixus. We doen dus niet aan

positieve discriminatie. Autochtone studenten melden zich gewoon meer aan bij de opleiding journalistiek” (Bijlage 4). De Clercq, directeur van de opleiding journalistiek in Utrecht, ziet werven op etnische afkomst ook als iets wat niet mogelijk is. De Clercq: “Nou ja, dat kan dus niet. Wij hebben op de Hogeschool Utrecht onze numerus fixus, we hebben een decentrale selectie. Dan heb je criteria: je doet een toets en op basis daarvan krijg je een rankingsnummer. Wij kunnen niet buiten die procedure treden en zeggen: voor deze groepen geldt dat je ook nog bonuspunten scoort, of een hoger rankingsnummer krijgt op het moment dat je een niet-westerse allochtone achtergrond hebt”.

Maar dat is een stapje verder, nádat studenten zich hebben aangemeld voor de opleiding en na de eventuele werving. De Clercq: “Dat is een stap verder. Wat je zou kunnen doen, en daar kun je wel over nadenken, is binnen je opleidingscommissie het onderwerp eens een keer inbrengen om te kijken hoe studenten met een niet-westerse allochtone achtergrond zelf in hun eigen netwerk, kring, biotoop, groepen waar ze zitten, dit kunnen aankaarten. Hé jongens, spread the word around, journalistiek is echt wel een leuk vak. Dat zou je kunnen doen. Het tweede is dat je misschien nog iets zou kunnen doen: aankloppen bij met name mbo-opleidingen, havo-opleidingen, decanen, van waar studenten met een niet-westerse achtergrond zijn. Interesseer ze ook voor onze studie. Daar zouden we best wel een keer een tandje er bij kunnen zetten” (Bijlage 6).

6.2 Speerpunt

Eerder noemde Zoë Papaikonomou het belang van diversiteit op journalistieke opleidingen 'iets wat gezien moet worden als een speerpunt'. Toch zijn ze op de Hogeschool Utrecht nog niet zo ver, “Het is een belangrijk onderwerp dat op de grote stapel terecht komt”, aldus Hans de Clercq. Ondanks dat wil De Clercq wel verandering zien: “Kijk naar die student van mij, Laila, die hier rondloopt en die zegt van joh: 'weet je, al die beeldvorming, laat mij maar eens aan de knoppen zitten, laat mij maar journalist worden en dan ga ik eens een keer kijken wat ik aan dit probleem kan doen”. Dat is de attitude. Als we meer van dat soort meiden en jongens hier over de vloer halen, dan gaat het wel gebeuren, dan gaat het wel komen. En op het moment dat je hier tien Laila's hebt, die gaan niet alleen elkaar gek tikken, maar ook die studenten om hen heen. Dan gebeurt er ook echt iets in een groep, in een klas. In een toekomstige groep van professionals. Dus ja, je hebt gelijk, het is allemaal niet super concreet, daar zijn soms goede redenen voor, en soms ook gewoon omdat we er niet helemaal aan toekomen. Maar twee: ik vind het allerbelangrijkste dat jonge mensen uit die groep, maar ook uit andere groepen zelf iets doen, zichzelf aanmelden' (Bijlage 6). Sacha Luijkx denkt dat er op de opleidingen nog geen speerpunt van gemaakt is, omdat de mensen die hier een speerpunt van moeten maken, zelf dit probleem niet ervaren omdat ze bij 'de elitegroep' horen zoals deze benoemd wordt door Mark Deuze in hoofdstuk 1. Luijkx: “Ze staan niet in mijn schoenen. Ze staan niet in de schoenen van iemand die een ander kleurtje heeft en als enige op de opleiding loopt, dus ik denk niet dat zij ooit zo zullen begrijpen van: hé, we moeten hier echt wat aan gaan doen” (Bijlage 10).

6.3 Rolmodel

Naast dat studenten zich meer bezig zouden moeten houden met de multiculturele samenleving waarin zij leven, is het ook belangrijk dat de journalistiekdocenten dit doen. Onder de journalistiekdocenten is er namelijk ook weinig sprake van diversiteit. Dit blijkt uit het onderzoeksrapport 'Etnische diversiteit in docententeams in het hbo'. Volgens het rapport is diversiteit onder docenten juist van belang: “Een docent met een niet-westerse achtergrond is een rolmodel voor niet-westerse studenten en kan wellicht in nieuwe situaties in het diverse klaslokaal effectief handelen. Niet-westerse docenten kunnen het beeld dat 'autochtonen' over 'allochtonen'

hebben beïnvloeden. Deze docenten kunnen bovendien een kritische houding aannemen ten aanzien van vanzelfsprekende handelingen en oordelen in de beroepspraktijk. Een docent met een niet-westerse achtergrond kan het debat op de hogeschool over de multiculturele samenleving versterken en inhoud geven.” (Martha Meerman en Rob Gründemann, z.j.) Laila Benhdidou geeft aan dat diversiteit in het docententeam erg belangrijk is. Ze vindt niet dat niet-westerse jongeren per se één rolmodel nodig hebben waar ze naar op kunnen kijken en vervolgens journalistiek gaan studeren. “Ik denk dat je je moet kunnen identificeren. Maar niet per se dat je moet gaan hangen aan één rolmodel. Ik denk dat je jezelf moet herkennen in de ander. Ik denk dat dat heel belangrijk is. Dat gebeurt door meer docenten aan te nemen met een andere achtergrond. Want wij raken geïnspireerd, althans, dat is de bedoeling, wij raken geïnspireerd door docenten. En als jij alleen maar Nederlandse blanke docenten hebt, ja...”, aldus Benhdidou. Minte ziet het belang van etnische diversiteit in docententeams terug in haar eigen blik op de opleiding. Minte: “Er is heel weinig diversiteit bij ons. Heel veel mannen, meer dan de helft en ik heb één gekleurde docent, dat is het.” Op de vraag wat ze daarvan vindt antwoordt ze het volgende: “Als ik er zo over nadenk, vind ik dat best wel jammer. Het zorgt toch voor een andere manier van denken. Ze hebben andere soorten ervaringen, denk ik ook. Alles wat ik nu in mijn leven heb meegemaakt, daar ben ik waarschijnlijk de enige van op school. Ik neem dit pakketje mee naar mijn verdere carrière als journalist. De journalisten waarvan ik les krijg hier op school, die zijn wel allemaal journalist, die denken het allemaal wel te weten, maar ze weten niet alles”. Docenten ziet Minte dus niet als haar rolmodellen. Toch zijn er wel journalisten waar ze naar opkijkt. Seada Nourhussen en Anousha Nzume zijn namen die voorbij komen. Beiden van niet-westerse afkomst, beiden maken zich hard voor diversiteit in de media. Minte: “Zij lijken op mij. Het zijn sterke vrouwen, ze zijn mondig, ze kunnen heel goed schrijven, ze weten wat ze willen, ze streven naar hetzelfde als ik en ze proberen een beetje ja, 'the white establishment' te breken en daar een beetje tussen te komen: verandering te brengen en dat wil ik ook” (Bijlage 9).

6.4 Ouders

Benhdidou vindt dat een rolmodel nodig is, niet alleen voor de aankomende studenten, maar ook voor hun ouders. Op die manier zien de niet-westerse ouders dat de media niet alleen maar 'wit' is. Benhdidou: “Ik denk dat op het moment dat er steeds meer diversiteit op redacties verschijnt, steeds meer diversiteit op televisie, want dat is wat onze ouders ook zien, dat dat steeds meer iets wordt om trots op te zijn, zo van kijk: zo kan het ook. Het is nu nog niet zichtbaar genoeg. Daar hebben we het wel heel vaak over gehad, van nou, hoe komt het dat er geen niet-westerse studenten zijn? Wat je nu ook krijgt is dat je elkaar gaat opzoeken. Omdat je denkt: we zijn echt in een bepaalde wereld waar gewoon weinig van onze mensen zijn. Je gaat elkaar opzoeken en je gaat het daar over hebben. Hoe zou dat nou komen? Dan kom je toch tot de conclusie dat het eigenlijk wel iets is wat ook wel heel herkenbaar was bij de andere niet-westerse studenten en dat het eigenlijk vanuit huis uit niet wordt gestimuleerd” (Bijlage 7). Volgens Aminanta Minte is dit fenomeen iets wat terugkomt in de niet-westerse cultuur. “Ik denk dat het echt een cultuuringetje is. Dat het toch echt een soort eerbied naar je ouders is. Ik voel me er toch wel fijn bij, als mijn ouders ook waarderen wat ik doe. En als zij het niet goed vinden of zo, dan twijfel ik ook wel”, aldus Minte (Bijlage 9). Hans de Clercq beaamt dit verschil: “Als ik voor mijn kinderen de beroepskeuze zou gaan invullen, ik heb twee stevige blonde meiden in huis lopen, daar heb ik echt niets over te zeggen, no way, dat gaat niet gebeuren” (Bijlage 6).

6.5 Docententeam

Toch zorgen de hbo-journalistiekopleidingen niet bewust voor een divers docententeam waar eventueel rolmodellen uit voort kunnen stromen. Bartho de Looij, teamcoach journalistiek aan de

Christelijke Hogeschool Ede: “De opleiding Journalistiek streeft naar hoogwaardige onderwijskwaliteit. Dat betekent dat we dat voor ons onderwijs graag ervaren en goed gekwalificeerde docenten willen aantrekken. Daarbij maakt het niet uit welke kleur iemand heeft. Wel wil de CHE de christelijke identiteit waarborgen. Om die reden is het bij de selectie van belang dat hij christen is en zijn geloof ook praktiseert” (Bijlage 3). Wel probeert de opleiding journalistiek op de CHE steeds meer rekening te houden met een goede balans van etnische diversiteit binnen het docententeam, volgens Karlijn Goossens. Goossens is docent Media en Diversiteit op de opleiding Journalistiek in Ede. “Toen ik heb gesolliciteerd, heb ik het wel aangekaart over mijn geaardheid, en heb ik daar ook gesprekken over gehad. Ik had wel zoiets van, als ze mij hier niet voor aannemen, dan niet, dan is het gewoon geen match. Maar ze zien er ook wel de waarde van in. Zo zijn we nu ook bezig met een potentiële nieuwe drama-docente voor de opleiding journalistiek. Zij heeft toevallig een Surinaamse achtergrond, dat proberen wel een beetje te pushen, want dat zou goed zijn om meer diversiteit in het docententeam te brengen”, aldus Goossens (Bijlage 5). Sacha Luijkx heeft les gehad van Karlijn Goossens en waardeert haar ruime blik op diversiteit. Luijkx: “Als je docent bent, en je hebt alleen maar een blank team om je heen, creëer je op gegeven moment maar één denkwijze. Zodra je meer diversiteit hebt, van donker, naar Marokkaans, naar, I don't care, Aziatisch, zodra je dat meer hebt, krijg je veel meer verschillende denkwijzes en denkbeelden. Als je dit ook met elkaar toepast, dan wordt er een meer diverse kennis overgebracht van de journalistiek. Niet alleen maar één kant van het verhaal. Dus ik denk dat een diverser docententeam zeker helpt voor iedereen. Ik denk dat discussies ook minder eentonig zullen zijn. Want dan heb je ook meer diverse mensen die tegenspraak kunnen bieden. Natuurlijk zijn er blanke docenten, zoals Karlijn, die heel breed denken en heel veel van andere culturen afweten. Maar onbewust helpt het wel als er iemand van andere invloeden bij is. Ik denk dat die kennis je gewoon verrijkt qua denkbeeld. Vooral in Nederland” (Bijlage 10). Ook haalt Luijkx een uitspraak van Rob Wijnberg, hoofdredacteur van De Correspondent, erbij. Luijkx: “Rob Wijnberg had een heel goed antwoord op positieve discriminatie, want bij De Correspondent deden ze precies hetzelfde. 'Discrimineren doe je altijd, omdat je moet selecteren, vooral op geaccepteerde gronden zoals kwaliteit en expertise. Maar onbewust blijkt ook op: lijkt hij op mij? Als de gebruikelijke procedure leidt tot een honderd procent witte redactie, is er blijkbaar iets mis met de kwaliteitscriteria. Dus nemen we er een kwaliteitscriterium bij: de culturele achtergrond”, citeert Luijkx vanaf de website van De Correspondent (Bijlage 10) (Wijnberg, 2016). Het Windesheim probeert zo veel mogelijk diversiteit in het team van journalistiek te hebben. “We werven wel docenten maar niet nadrukkelijk op basis van etniciteit of multiculturaliteit. We kijken wel wat voor een achtergrond een potentiële docent heeft. Zo hebben we nu ook een docent rondlopen die vijftien jaar correspondent in Brazilië was. Hij brengt iets mee van de wereld en van zijn ervaring. Maar we werven niet nadrukkelijk docenten op basis van hun etniciteit”, aldus Erik van Schaik van Hogeschool Windesheim.

Ook Hans de Clercq, directeur van de Hogeschool Utrecht kreeg de vraag waarom hij niet 'gewoon' meer journalistiekdocenten aannam met een andere etniciteit om meer diversiteit te creëren op de opleiding. “Dat zou kunnen, maar dan moet ik ze wel hebben. Ik heb dit jaar vijftien nieuwe docenten aangenomen, vijftien hè, mazzel is dat, wij zitten best in een goeie situatie. Dan zoeken we mensen voor het overgrote deel uit de beroepspraktijk, het liefst nemen we mensen aan met een kleine formatie, met een kleine aanstelling zodat ze ook kunnen blijven werken in de beroepspraktijk, want anders zijn ze over vijf of tien jaar losgewrongen. Dan krijg je dus al dat je moet putten uit een populatie waar al weinig allochtonen in zitten, los daarvan nog dat mensen die werken in de beroepspraktijk zeker niet allemaal willen werken in het onderwijs. Er zijn hele goeie redenen om in het onderwijs te gaan en er zijn ook hele goeie redenen om niet in het onderwijs te gaan, kan ik je vertellen. Dus de spoeling is in die zin dun. En daar geldt ook wel weer, op het

moment dat wij docenten zoeken, willen we gewoon de beste deal. En of iemand uit Limburg of Marokko komt, vind ik niet zo heel interessant, en mijn managers ook niet. Dan willen we de beste deal, van iemand met relevante ervaringen, iemand die voelt dat hij studenten kan meenemen, enthousiasmeren, dat hij ze wat te bieden heeft. De etnische achtergrond is totaal onbelangrijk. Het zal ook nooit een belemmering zijn, dus mocht je er tegen een aanlopen, is het alleen maar een leading sellingpoint, ook om zelf te scoren, daar ben ik heel eerlijk in, maar ook omdat we het belangrijk vinden. Maar dan moet je ze wel vinden”, aldus De Clercq (Bijlage 6).

6.6 Verdieping in de opleidingen

“We moeten ergens beginnen en voor nu zou het niet aantrekkelijk zijn voor studenten met een diverse afkomst om journalistiek te studeren. Ze zijn dan de enige in de klas of in het schooljaar met een diverse achtergrond. Kijk naar de Correspondent, zij willen diverse talenten werven, maar als er nieuw divers talent komt, blijft dat talent altijd een vreemde eend op de redactie”, aldus Papaikonomou (Bijlage 1). Studenten zullen, volgens Papaikonomou, dus pas kiezen voor een opleiding journalistiek wanneer zij zich verbonden voelen met de studenten en de docenten van de journalistieke opleidingen. Studenten meer kennis bij brengen van de multiculturele samenleving zou al een begin zijn. Op de opleiding journalistiek aan de Christelijke Hogeschool Ede wordt sinds dit jaar het vak Media & Diversiteit gegeven door Karlijn Goossen. Het is de bedoeling dat de journalistiekstudenten zich meer bewust worden van het diversiteitsprobleem in de journalistiek. Aminanta Minte verwoordde het zo: “Het probleem is voor mij zichtbaar, maar niet voor mijn witte medestudent. Ik denk dat zij, juist omdat zij in de meerderheid zijn, zich bewust moeten worden van hun rol hierin”. Ook kwam ze gelijk met suggesties om meer diversiteit te brengen op haar opleiding. “Je laat heel veel dingen liggen als er niet over diversiteit wordt gepraat op de opleiding, denk ik. Je hebt nu ook bijvoorbeeld bij ons op school journalisten, gastdocenten, die worden uitgenodigd om iets te vertellen over het vak. Daar kun je heel veel mee doen. Daar kun je heel veel inspirerende mensen voor uitnodigen. Er komen ook wel echt toffe journalisten bij ons op school langs, maar ja, daar kan je toch ook veel meer mee? Als je een diversiteitscollege kunt geven, waarom niet? Dat zou wel echt tof zijn. Dat je dat echt voor ieder jaar doet, of dat heel die aula volstroomt. Gloria Wekker of Quinsy Gario, dat gewoon zo'n lekker controversieel persoon effe komt vertellen hoe het zit vanuit zijn standpunt” (Bijlage 9). Sacha Luijckx beaamt dit: “Ja, dat zou al een begin kunnen zijn. En als docenten niet vast willen werken voor een school, vraag dan of ze gewoon een paar lessen kunnen geven in een jaar, je moet ergens beginnen, weet je” (Bijlage 10).

Karlijn Goossen probeert op de Hogeschool Ede haar studenten zo veel mogelijk bewust te maken van het diversiteitsprobleem. Daarom heeft de opleiding sinds een paar jaar een nieuw vak. Goossen: “Media en diversiteit komt van het vak Global Media, een vak dat ik eerder ook al heb gegeven. Het gaat over representation in de media door journalisten. Ook gaat het over welke diversiteit er is, bijvoorbeeld in het personeel van de CHE maar ook over hoe er bijvoorbeeld over minderheden geschreven wordt” (Bijlage 5). Ook de Hogeschool Windesheim laat de journalistiekstudenten meer bezig zijn met de multiculturele samenleving waar ze uiteindelijk over moeten gaan berichten. De journalistiekstudenten gaan in het tweede jaar van hun studie op studiereis waarbij ze in contact komen met zo veel mogelijk diverse culturen. Van Schaik: “Daarnaast geven we op het Windesheim ook het vak multiculturaliteit, dit bestaat uit twee onderdelen. Bij het theoriegedeelte leren ze over de allerlei culturen binnen de Nederlandse samenleving waarin ze leven. En bij het praktijkgedeelte vormen de studenten redacties waarmee ze aan de slag gaan met allerlei multiculturele onderwerpen zoals integratie en discriminatie. Ook gaan we met de studenten naar de moskee” (Bijlage 4).

Op de Hogeschool Utrecht is er nog gebrek aan vakken over multiculturaliteit en diversiteit, volgens Laila Benhdidou. Op de vraag of de Hogeschool Utrechts actief bezig is met het diversiteitsprobleem antwoordt ze: "Totaal niet! Totaal niet. Het wordt iedere keer benoemd, er zijn een aantal dingen die continu terugkomen; we leiden jullie op voor de werkloosheid, er zijn gewoon bijna geen vaste banen in de journalistiek te vinden, en we proberen meer diversiteit te creëren op redacties. Dat wordt wel gezegd, ook vanuit de journalistiek. We willen meer diverse studenten, op redacties wordt dat ook gezegd: we willen meer diversiteit, we willen een reflectie zijn van de samenleving, maar daar wordt naar mijn mening op deze school van de journalistiek niks aan gedaan" (Bijlage 7). De opleiding journalistiek in Utrecht probeert vooral inhoudelijk invulling te geven aan het begrip diversiteit, volgens Hans de Clercq. "Diversiteit speelt absoluut inhoudelijk als thema: diversiteit in de samenleving. Internationalisering is iets wat we allemaal doen, dat heeft er mee te maken. Het begrip 'diversiteit' speelt ook in de conceptuele leerlijn. In inhoudelijke vakken speelt het een rol, en we hebben een nieuw eerste jaar, waarbij eerstejaars studenten een lokale nieuwssite runnen voor twaalf steden in de omgeving, onder begeleiding van een hoofdredacteur. En daar zit diversiteit ook aan onderwerpen in. Dus ja, ik zie daar wel allerlei inhoudelijke dingen gebeuren", aldus De Clercq (Bijlage 6).

Er moet niet alleen aandacht besteed worden aan het werven van nieuwe diverse talenten, volgens Zoë Papaikonomou. Ze vindt dat er ook meer moet worden geïnvesteerd in de talenten die al werkzaam zijn in de journalistiek, in dit geval: 'witte talenten' of autochtone talenten. Papaikonomou zag op de journalistieke opleidingen veel docenten uit het journalistieke werkveld komen. "De docenten op de hbo-journalistiekopleidingen komen meestal uit het beroepsveld, komen dus uit hetzelfde wereldje en kunnen daarom niet op de juiste manier, of helemaal niet studenten begeleiden of lesgeven over multiculturele onderwerpen omdat ze daar onbekend mee zijn. Studenten kunnen zich eenzaam voelen daardoor." Dit sluit aan bij de eerder genoemde uitspraken van Van der Heijde, Kampman en Bruin in 'Culturele diversiteit in de klas' (2016). "Van leraren mag worden verwacht dat zij over voldoende kennis beschikken van de Nederlandse multiculturele samenleving in het algemeen en van de culturele achtergrond van hun individuele leerlingen in het bijzonder." Naast dat de docenten kennis van zaken moeten hebben, ligt deze verantwoordelijkheid ook bij de journalistiekstudenten. Bartho de Looij: "Studenten van de CHE leren in hun opleiding na te denken over de kernwaarden van de journalistiek. Zij leren bijvoorbeeld hoe ze feiten moeten checken, maar ook hoe zij actualiteiten moeten duiden. Om die reden wordt er op meerdere plekken in het curriculum ook interculturele communicatie gegeven, zodat studenten beter kunnen begrijpen en uitleggen wat ideeën en gewoonten van andere culturen zijn." 'Diversiteit is belangrijk', volgens Karlijn Goossens: "Je wordt rijker van diversiteit, verschillende meningen en ervaringen. Het levert andere gesprekken op en vanzelfsprekendheden worden ter sprake gesteld" (Goossens, 2016).

6.7 Conclusie

Wat zijn de oplossingen vanuit de journalistieke opleidingen en haar studenten? Volgens zowel docenten als niet-westerse studenten moet er door de hbo-journalistiekopleidingen meer gedaan worden aan werving richting niet-westerse studenten voor de opleiding journalistiek, ondanks de numerus fixus en de positieve discriminatie die als tegenargumenten gebruikt kunnen worden. Daarnaast moeten de opleidingen het probleem serieus nemen, niet als iets wat op de grote stapel belandt. Opleidingen moeten diverse niet-westerse rolmodellen hebben. Dit betekent diversiteit in het docententeam, want docenten hebben een voorbeeldfunctie, maar ook rolmodellen uit de maatschappij om gastcolleges te geven. Dit laat, volgens de geïnterviewde studenten, zien dat de opleiding bezig is met diversiteit en dit belangrijk vindt. Naast het werven van studenten, moet de opleiding journalistiek ook voorlichting geven aan ouders. De opleiding kan laten zien dat de

Nederlandse media niet negatief is tegenover niet-westerse Nederlanders. Zo kunnen aankomende niet-westerse studenten ook vanuit thuis gestimuleerd worden om journalistiek te gaan studeren. De geïnterviewde studenten geven aan dat er op de opleiding weinig tijd aan diversiteit en multiculturaliteit besteed wordt. Zij vinden dat de opleidingen ruimte moeten maken in hun vakkenpakket voor vakken waarin diversiteit en multiculturaliteit behandeld wordt. Ook vinden de studenten dat er bij ieder vak rekening gehouden moet worden met diversiteit en multiculturaliteit.

Hoofdstuk 7

Conclusie

'Ik ben gewoon wit, en zoals alles dat gewoon is, verdwijnt dat aan de rand van je bewustzijn, dus daar denk je niet zo gauw meer over na', aldus Peter Dellensen, stiefvader van de documentairemaker Sunny Bergman (Dellensen, 2016). Dellensen omschrijft in deze zin precies wat er op journalistieke opleidingen gebeurt. De docenten, de leidinggevendenden én de studenten zijn 'gewoon wit'. Omdat zij omringd worden door autochtone collega's en medestudenten, dat voor hen 'gewoon' is en voor henzelf geen probleem is, verdwijnt dit, zoals Dellensen zegt, aan de rand van hun bewustzijn en denken zij er niet zo gauw meer over na. De hoofdvraag van dit onderzoek luidt als volgt:

[‘Hoe komt er meer etnische diversiteit op hbo-journalistiekopleidingen?’](#)

Om hier antwoord op te geven, moeten deze docenten, studenten en verantwoordelijken zich wel bewust worden van het diversiteitsprobleem. Etnische diversiteit op de opleidingen journalistiek is nodig. De opleidingen zijn de aanwas voor de redacties, want veertig procent van de journalistiekstudenten stroomt door naar de redacties. De redacties zijn niet divers. Het grootste deel van de journalisten, 97 procent, zijn autochtone mannen die Nederlanders met een niet-westerse afkomst vooral negatief in beeld brengen waardoor er geen objectief beeld geschetst wordt van deze bevolkingsgroep (Deuze, 2015). Als er journalisten zijn met een niet-westerse afkomst, zou de band tussen de niet-westerse bevolking in Nederland en de Nederlandse media beter zijn. Tussen etnische culturen is er meer contact en dit leidt tot beter wederzijds begrip (RMO, 2005). Hetzelfde geldt voor de opleidingen journalistiek. Etnische diversiteit op de opleiding journalistiek zorgt voor de komst van meer etnisch diverse studenten die uiteindelijk doorstromen naar de redacties. Doordat de Nederlandse journalistieke opleidingen vooral bezet worden door studenten met een Nederlandse autochtone afkomst, ongeveer 95 procent, kunnen niet-westerse studenten zich niet identificeren met de opleiding, de studenten en de docenten (Bruin, Heijde, van, der, Kampman, 2016) (Vereniging Hogescholen, 2016). Om meer studenten te werven, moeten de opleidingen journalistiek er voor zorgen dat niet-westerse studenten zich kunnen identificeren met de opleiding. Dit kan door diversiteit en multiculturaliteit als speerpunten te maken. Bij alle vier de hbo-journalistiek opleidingen is dit nu nog niet het geval. Enerzijds zijn de opleidingen journalistiek zich bewust van het probleem dat er te weinig etnische diversiteit op de opleiding is (Bijlage 1) (Bijlage 3) (Bijlage 4) (Bijlage 5) (Bijlage 6). Anderzijds wordt er niet actief naar een oplossing gezocht voor dit probleem, terwijl het kleine aantal niet-westerse studenten wel aangeeft dat zij zich een 'een vreemde eend' voelden wanneer ze startten met hun opleiding (Bijlage 7) (Bijlage 8) (Bijlage 9). De vier hogescholen journalistiek zijn niet allemaal even ver met het streven naar diversiteit op de opleiding. Op alle vier de hogescholen wordt het probleem wel erkend, maar niet op alle vier de hogescholen wordt iets met het probleem gedaan. Volgens zowel docenten als niet-westerse studenten moet er door de hbo-journalistiekopleidingen meer gedaan worden aan werving richting niet-westerse studenten voor de opleiding journalistiek, ondanks de numerus fixus en de positieve discriminatie die als tegenargumenten gebruikt kunnen worden. Iedere geïnterviewde geeft aan dat werving naar studenten met een migrantenachtergrond het meest belangrijk is. Dit hoeft overigens niet alleen op middelbare scholen, maar ook in buurthuizen of jeugdverenigingen waar niet-westerse studenten vertegenwoordigd zijn. Dit kan door middel van voorlichtingen en workshops. De geïnterviewde studenten vinden dat niet alleen de aankomende studenten voorlichting moeten krijgen. Omdat studenten met een migrantenachtergrond vaak een

sterke familieband hebben, is de mening van hun ouders erg belangrijk. Ouders moeten het dus eens zijn met de keuze die hun kind maakt. Veel niet-westerse Nederlanders hebben geen positief beeld van de media of journalistiek. Wanneer zij een voorlichting krijgen over de inhoud van het vak journalistiek, kan deze mening misschien bijgesteld worden.

Etnische diversiteit op de opleiding journalistiek brengt discussies op gang waardoor je onderwerpen vanuit een ander perspectief bekijkt. Ook zorgt etnische diversiteit op de opleiding journalistiek voor een voorbereiding op het omgaan met multiculturele onderwerpen waar je later als journalist mee aan de slag moet (Bijlage 5). De geïnterviewde studenten geven aan dat er op de opleiding weinig tijd aan diversiteit en multiculturaliteit besteed wordt. Om dit te veranderen kunnen de opleidingen diversiteit inbrengen in het vakkenpakket op de opleiding, zoals daar sprake van is op de Christelijke Hogeschool Ede met het vak 'Media en Diversiteit' (Bijlage 5). Ook kunnen rolmodellen met een migrantenachtergrond vanuit de samenleving zorgen voor meer etnische diversiteit op de opleiding. Zet deze rolmodellen bijvoorbeeld in bij het geven van een gastcollege. Rolmodellen moeten er ook zijn binnen de opleiding. Het docententeam op de opleiding journalistiek is namelijk ook onderdeel van het etnische diversiteitsprobleem. De geïnterviewde studenten gaven aan dat zij docenten als rolmodel zien. Etnische diversiteit in het docententeam op de opleiding journalistiek is dus belangrijk. Docenten met een migrantenachtergrond kunnen studenten met een migrantenachtergrond beter begrijpen. Daarnaast kunnen deze docenten hun bijdrage leveren aan diversiteit in het vakkenpakket. Op deze manier komt er meer etnische diversiteit op de hbo-journalistiekopleidingen.

Literatuurlijst

- Amouch, H. (2007, 23 april). Interculturele journalistiek: de mentaliteit van de journalistiek is veranderd. Geraadpleegd van <http://www.denieuwereporter.nl/2007/04/interculturele-journalistiek-mentaliteit-van-journalisten-is-veranderd/>
- Arends, J., Schmeets, H., & CBS. (2015). *Sociaal en institutioneel vertrouwen in Nederland*. Geraadpleegd van <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:B4UpAgolDR8J:https://www.cbs.nl/NR/rdonlyres/D412FF72-0AD7-40B3-AE78-C33E2A8F387A/0/2015sociaaleninstitutioneelvertrouweninnederland.pdf+&cd=1&hl=nl&ct=clnk&gl=nl>
- Bedrijfsfonds voor de pers. (2001). *Jaarverslag 2000 Bedrijfsfonds voor de pers*. Geraadpleegd van <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:hixM10H9bs8J:https://www.svdj.nl/wp-content/uploads/2015/12/Jaarverslag-2000.pdf+&cd=1&hl=nl&ct=clnk&gl=nl>
- Benjamin, J. (2014, 17 november). De objectieve journalist bestaat niet. Geraadpleegd van <http://www.nrc.nl/handelsblad/2014/11/17/objectieve-journalist-bestaat-niet-1439349>
- Bergman, S. (2016, 18 december). Wit is ook een kleur. Geraadpleegd van <http://www.vpro.nl/programmas/2doc/2016/wit-is-ook-een-kleur.html>
- Bink, S. (2005). *Niet stigmatiseren, maar stimuleren*. Geraadpleegd van http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:_U2Wslggxy8J:www.miramedia.nl/media/files/F%26C_instroom%2520hoger%2520onderwijs.doc+&cd=1&hl=nl&ct=clnk&gl=nl
- Blokker, B., & Doomernik, M. (2015, 7 november). Witte mensen moeten eens luisteren. Geraadpleegd van <http://www.nrc.nl/handelsblad/2015/11/07/witte-mensen-moeten-eens-luisteren-1553271>
- Boer, C. de, & Brennecke, S. I. (2009). *Media en publiek*. Den Haag, Nederland: Boom Lemma.
- Bouman, K. (2015, 16 augustus). Waarom die wrijving tussen moslims en journalistiek? Geraadpleegd van <http://www.denieuwereporter.nl/2015/06/waarom-die-wrijving-tussen-moslims-en-journalistiek/>
- Butter, E., & Önce, S. (2010). *Allochtone jongeren Mediagebruik & mediawijsheid Verkennde notitie Page 2 Allochtone jongeren Mediagebruik & mediawijsheid*. Geraadpleegd van <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:ExJmAwUPJokJ:https://www.mediawijzer.net/wp-content/uploads/sites/6/2013/11/2011-16-01-allochtonen-jongeren-mediagebruik-en-mediawijsheid.pdf+&cd=1&hl=nl&ct=clnk&gl=nl>
- CBS StatLine. (2015, 26 augustus). Hoger onderwijs; gediplomeerden eerste diploma, herkomstgroepering [Dataset]. Geraadpleegd van <http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=71172ned&D1=0&D2=a&D3=32-33&D4=0-2%2c5%2c8%2c11%2c14%2c17%2c20%2c1&D5=5%2c10%2c15%2c16-17&VW=T>
- CBS StatLine. (2016, 26 augustus). Hoger onderwijs; ingeschrevenen, studierichting 1995-2016 [Dataset]. Geraadpleegd van <http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=71037ned&D1=0&D2=a&D3=0&>

D4=0&D5=0-2,8-9,11,18,25-26,32,35,42,44-45,47,50,55,58,60-61,68,72,75-76,81,83-84,86,94,97-98,103,105,108,110-111&D6=2-7,20&D7=15-19&VW=T

CBS StatLine. (2016, 18 november). HBO en WO; gediplomeerden, studierichting, herkomstgroepering [Dataset]. Geraadpleegd van <http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?VW=T&DM=SLNL&PA=71054ned&LA=NL>

CBS StatLine. (2016, 15 september). Bevolking; generatie, geslacht, leeftijd en herkomstgroepering, 1 januari [Dataset]. Geraadpleegd van <http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?VW=T&DM=SLNL&PA=37325&D1=0&D2=a&D3=0&D4=0&D5=0-4&D6=l&HD=110629-1412&HDR=G5%2cT%2cG3%2cG2%2cG4&STB=G1>

CBS StatLine. (2016, 1 december). Bevolking per maand; leeftijd, geslacht, herkomst, generatie [Dataset]. Geraadpleegd van <http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=71090ned&D1=0&D2=0&D3=0&D4=a&D5=0&D6=4-6,52-54,112-114,124-126&VW=T>

CBS. (z.j.). Begrippen: Niet-westerse allochtoon. Geraadpleegd van <https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/methoden/begrippen?tab=n#id=niet-westerse-allochtoon>

CHE. (z.j.). Fotolijsten Christelijke Hogeschool Ede. Geraadpleegd van <https://fotos.che.nl/FotolijstenMedewerkers.aspx>

CHE. (2015, 2 februari). Reader Nieuwe Journalistiek. Geraadpleegd van https://extranet.che.nl/jenc/onderwijs/20142015/jaar3/blok3/AJ/Nieuwe_journalistiek/Documenten/Reader%20Nieuwe%20Journalistiek%20J3.3.pdf

Christiansen, B., & Koeman, J. (2015). *Nationalism, Cultural Indoctrination, and Economic Prosperity in the Digital Age*. Hershey, United States of America: IGI Global.

Claus, R. (2015, 9 september). Wat verwachten werkgevers van afgestudeerde journalisten? Ambitie, zelfstandigheid en specialisatie. Geraadpleegd van <http://www.denieuwereporter.nl/2015/09/wat-verwachten-journalistieke-werkgevers-van-afgestudeerde-journalisten-ambitie-zelfstandigheid-en-specialisatie/>

De Nieuwe Liefde. (2015, 12 oktober). De witte blik in de media: over diversiteit gesproken. Geraadpleegd van <http://media.tpo.nl/2015/10/13/witte-blik-in-de-media-slegs-vir-nie-blanke-journalisten/>

Deuze, M. (z.j.). Journalistiek is speelveld van de gegoeide klasse.. Geraadpleegd van <http://www.nrcreader.nl/artikel/7735/journalistiek-is-speelveld-van-de-gegoede-klasse>

Deuze, M. (2015, 13 maart). Journalistiek en diversiteit. Geraadpleegd van <http://deuze.blogspot.nl/2015/03/journalistiek-en-diversiteit.html>

Deuze, M. (2015, 13 maart). 3 suggesties om de journalistiek beter aan te laten sluiten bij de samenleving. Geraadpleegd van <http://www.denieuwereporter.nl/tag/allochtone-journalisten/>

Dibi, T. (2014, 22 december). Waarom Perdiep Ramesar zoveel bij elkaar kon verzinnen. Geraadpleegd van <https://www.nrc.nl/nieuws/2014/12/20/portret-ramesar-ambitieuus-en-goed-ingelezen-maar-altijd-was-er-twijfel-a1420107>

ECHO. (2016, 30 november). Leergang Inclusive Excellence. Geraadpleegd van <https://www.nrc.nl/nieuws/2015/02/03/alle-nieuwsmakers-lijken-op-elkaar-1462500->

- Evers, H. (2010). De intercultureel competente journalist. Geraadpleegd van https://www.tijdschriftvoorcommunicatiewetenschap.nl/scripts/shared/artikel_pdf.php?id=CW-38-3-277
- Evers, H., & Fleur, J. (2009, 3 november). "U bent intercultureel incompetent, meneer!". Geraadpleegd van <http://www.denieuwereporter.nl/2009/11/%E2%80%9Cu-bent-intercultureel-incompetent-meneer%E2%80%9D/>
- Ezzeroli, N. (2016, 18 januari). 'Meer diversiteit bij publieke omroep nodig'. Geraadpleegd van <http://www.volkskrant.nl/media/-meer-diversiteit-bij-publieke-omroep-nodig~a4226807/>
- Fiat Justitia. (2014, 2 december). Waarom Trouw omstreden journalist ontsloeg. Geraadpleegd van <https://www.fiatjustitia.nl/artikel/waarom-trouw-omstreden-journalist-ontsloeg/>
- Ginneken, J. van. (1998). *Understanding Global News*. Thousand Oaks, United States of America: SAGE Publications.
- Ginneken, J. van. (2002). *De schepping van de wereld in het nieuws*. Deventer, Nederland: Kluwer.
- Gründemann, R., & Meerman, M. (2013). *Etnische Diversiteit in docententeams in het hbo*. Geraadpleegd van <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:H8Q8NjiJ-s4J:https://www.inholland.nl/media/10427/etnische-diversiteit-in-het-hbo.pdf+&cd=1&hl=nl&ct=clnk&gl=nl>
- Heijde, H. van der, Kampman, L., & Bruin, K. (2016). *Culturele diversiteit in de klas*. Bussum, Nederland: Coutinho.
- Hogeschool Utrecht. (2015). *Studiegids Bacheloropleiding Journalistiek*. Geraadpleegd van https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:KD0CE_I77V8J:https://www.studiekeuze.hu.nl/~media/III/docs/studiegidsen/fcj/2015/journalistiek-vt.pdf%3Ffla%3Dnl+&cd=2&hl=nl&ct=clnk&gl=nl
- Kivits, N. (2015, 20 augustus). Bijna 3000 werkloze journalisten in Nederland. Geraadpleegd van <https://www.villamedia.nl/artikel/bijna-3000-werkloze-journalisten-in-nederland>
- Kivits, N. (2015, 28 september). 18.000 journalisten in Nederland. Geraadpleegd van <https://www.villamedia.nl/artikel/18.000-journalisten-in-nederland>
- Koetsenruijter, L., & Deuze, M. (2015, 23 juni). De journalistiek van mannenberoep naar vrouwenberoep? Geraadpleegd van <http://www.denieuwereporter.nl/2015/06/de-journalistiek-van-mannenberoep-naar-vrouwenberoep/>
- Koetsenruijter, W., & Hout, T. van. (2014). *Methoden of journalism studies*. Den Haag, Nederland: Boom Lemma.
- Kralingen, E. van. (2003). *Niet-westerse allochtonen in het voltijd hoger onderwijs*. Geraadpleegd van <https://www.cbs.nl/NR/rdonlyres/A9E68140-7B25-4546-8F9D-8A3466AAE84E/0/2003k2b15p050art.pdf>
- Mira Media. (2007). *Journalistieke opleiding aanwas voor diversiteit op de redacties*. Geraadpleegd van <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:hiHOnKfsAdIJ:www.miramedia.nl/media/files/Journalistieke%2520opleiding%2520aanwas%2520voor%2520diversiteit%2520op%2520de%2520redacties%2520nov%252007.doc+&cd=1&hl=nl&ct=clnk&gl=nl>

- Myjer, B. E. P., & Smit, J. (2014). *Het rapport van de Onderzoekscommissie brongebruik Trouw*. Geraadpleegd van http://static3.trouw.nl/static/asset/2014/Onderzoeksrapport_bronnengebruik_Trouw_19122014_7707_7725.pdf
- NPO. (2015, 4 november). Pauw fragment: Diana Matroos & Seada Nourhussen over discriminatie onder het mom van een grapje. Geraadpleegd van http://www.npo.nl/pauw/04-11-2015/VARA_101375501/POMS_VARA_2459461
- NRC. (1997). Nederlandse media zullen veelkleuriger moeten worden. Geraadpleegd van <https://www.nrc.nl/nieuws/1997/05/06/nederlandse-media-zullen-veelkleuriger-moeten-worden-7352297-a1261405>
- Pleijter, A., Hermans, L., & Vergeer, M. (2012, 18 januari). Profiel van de Nederlandse journalist. Geraadpleegd van <http://www.denieuwereporter.nl/2012/01/profiel-van-de-nederlandse-journalist-in-2010/>
- Rahmouni, M. El. (2015, 20 juli). Pers moet in gesprek met allochtone jongeren. Geraadpleegd van <https://www.villamedia.nl/artikel/pers-moet-in-gesprek-met-allochtone-jongeren>
- Ramdjan, F. M., & Mixed Media. (2001). *Hoge Drempels*. Geraadpleegd van <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:SulEbycXf5gJ:www.media-diversity.org/en/additional-files/documents/b-studies-reports/Dutch%2520editorial%2520offices%2520and%2520foreign%2520journalists%2520%5BDU%5D.doc+%&cd=2&hl=nl&ct=clnk&gl=nl>
- Rijksoverheid. (2015). *Conferentiebundel Slotconferentie HO-tour*. Geraadpleegd van <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:twFDOUQBOVwJ:https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/publicaties/2015/02/25/discussienotitie-slotconferentie-ho-tour/discussienotitie-slotconferentie.pdf+%&cd=2&hl=nl&ct=clnk&gl=nl>
- RMO. (2005). *Niet langer met de ruggen naar elkaar*. Geraadpleegd van <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:ev2ujaEbG6QJ:www.stijnverhagen.nl/CmsData/PDF%27s%2520-%2520Publicaties/MOsamenlevingsopbouw.pdf+%&cd=5&hl=nl&ct=clnk&gl=nl>
- RTL Nieuws. (2015, 7 augustus). Ranglijst: Voor welke studie kiezen allochtonen? Geraadpleegd van <http://www.rtlnieuws.nl/nieuws/binnenland/ranglijst-voor-welke-studie-kiezen-allochtonen>
- Sanders, S. (2015, 4 maart). Waarom ik op redacties de enige niet witte ben. Geraadpleegd van <https://www.vn.nl/waarom-ik-op-mediaredacties-de-enige-niet-witte-ben/>
- SCP. (2009). *Het dagelijks leven van allochtone stedelingen*. Geraadpleegd van <https://www.scp.nl/dsresource?objectid=0652777f-312b-48ca-bf40-af0fcc248d85&type=org>
- SER. (2009). *Diversiteit in het personeelsbestand*. Geraadpleegd van https://www.ser.nl/~media/db_adviezen/2000_2009/2009/b27861.ashx
- Smouter, K. (2015). De belangrijkste kritieken op ons diversiteitsplan op een rij (met onze antwoorden erbij). Geraadpleegd van <https://decorrespondent.nl/3516/We-willen-De-Correspondent-diverser-maken-Helpen-jullie-mee-/261333732-d323009e>
- Stegeren, T. van. (2008, 26 juni). Onbeminde afzenders. Geraadpleegd van <http://www.denieuwereporter.nl/2008/06/onbeminde-afzenders/>
- Sterkenburg, J. van. (2012, 24 februari). Etniciteit, de sportmedia en lichamelijke opvoeding.

Geraadpleegd van

<https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:fwzj0IRM7pQJ:https://www.kennisbanksportenbewegen.nl/%3Ffile%3D5087%26m%3D1444726202%26action%3Dfile.download+%&cd=1&hl=nl&ct=clnk&gl=nl>

Stichting Democratie & Media. (2015, 8 december). Wilfred Takken: 'Gebrek aan diversiteit in de media bedreigt de democratie'. Geraadpleegd van <https://www.stdem.org/2015/12/08/wilfred-takken-gebrek-aan-diversiteit-in-de-media-bedreigt-de-democratie/>

Takken, W. (2015, 3 februari). De Correspondent wil minder blank worden. Geraadpleegd van <https://www.nrc.nl/nieuws/2015/02/03/alle-nieuwsmakers-liken-op-elkaar-1462500-a206523>

Vellenga, S., Harchaoui, S., Sijses, B., & El Madkouri, H. (2009). *Mist in de polder*. Amsterdam, Nederland: Amsterdam University Press.

Vereniging Hogescholen. (z.j.). Marktaandeel instroom per hogeschool [Dataset]. Geraadpleegd van http://cijfers.vereniginghogescholen.nl/QvAJAXZfc/opendoc.htm?document=1_Instroom.qvw&host=QVS@cloudbox10232&anonymous=true

Villamedia. (z.j.). Journalisten in de multiculturele samenleving. Geraadpleegd van <https://www.villamedia.nl/journalist/n/dossiers/journalisten6.shtm>

Volkskrant. (2000) Van der Ploeg: omroep moet afspiegeling samenleving zijn. Geraadpleegd van <http://www.volkskrant.nl/archief/van-der-ploeg-omroep-moet-afspiegeling-samenleving-zijn~a563653/>

Voort, M. van der. (2015, 21 mei). Allochtone studenten gediscrimineerd bij stage. Geraadpleegd van <http://www.metronieuws.nl/binnenland/2015/05/allochtone-studenten-gediscrimineerd-bij-stage>

Vries, I. de. (2009, 2 oktober). Allochtone journalist laat op zich wachten in Hilversum. Geraadpleegd van <http://www.volkskrant.nl/media/allochtone-journalist-laait-op-zich-wachten-in-hilversum~a366806/>

Wijffes, H., & Bardoel, J. (2015). *Journalistieke cultuur in Nederland*. Amsterdam, Nederland: Amsterdam University Press.

Wijnberg, R. (2013). *De Nieuwsfabriek*. Amsterdam, Nederland: De Bezige Bij.

Zantingh, P. (2014, 20 december). Portret Ramesar: ambitieus en goed ingelezen, maar altijd was er twijfel. Geraadpleegd van <https://www.nrc.nl/nieuws/2014/12/20/portret-ramesar-ambitieuus-en-goed-ingelezen-maar-altijd-was-er-twijfel-a1420107>

Özdil, Z. (2015). *Nederland mijn vaderland*. Amsterdam, Nederland: De Bezige Bij.

Bijlagen

Interview Zoë Papaikonomou

Interview afgenomen op 26 mei 2016

- **Oprichter Diversity Media**
- **Werkte bij Mira media**
- **Oud-docent opleiding journalistiek Windesheim**

Wat houdt Diversity Media in en wat wilde je er mee bereiken?

Omdat ik onder andere bij AT5 merkte dat er weinig diversiteit was op de journalistieke werkvloer, wilde ik allerlei diverse jongeren kennis laten maken met de media. Om ze op een jonge leeftijd al laten zien hoe de media in elkaar zit maar ik wil ze ook laten zien dat ze hun stem kunnen laten horen

Wat waren uw werkzaamheden op de opleiding journalistiek in Zwolle?

Ik was vijf jaar lang docent journalistiek op het Windesheim in Zwolle. Ik deed vooral achtergrondverhaal-lessen geven. Ook gaf ik buitenlandse studenten les. Zij volgden derdejaars vakken. Ik had zo'n tien tot vijftien studenten per jaar. Zelf heb ik geschiedenis en Arabisch gestudeerd en wilde ik correspondent worden in het Midden-Oosten. Door mijn stageplek bij AT5, in mijn stad, merkte ik dat ik dat ook wel leuk vond. De journalistiek. Ik had altijd al interesse in andere culturen. Ik zat bij At5 niet per se zelf in een hoekje 'de allochtone werkneemster' maar ik merkte wel dat de redacties heel wit waren. Voor mij was dit ook wel een plus. ik kon namelijk mezelf onderscheiden, proberen ander nieuws te brengen. Wel merkte ik daar bijvoorbeeld dat er met een bepaald beeld werd gekeken naar mensen met een andere afkomst. Mohammed die geboren was in Slotervaart, werd Marokkaan genoemd.

Komt dit debat steeds terug?

Dit debat is iets wat steeds terugkomt. Ik heb het denk ik al vier keer meegemaakt nu. Meestal is het niet 'hot', en vinden mensen je een aansteller dat je er weer over begint. Maar je merkt gewoon dat de journalisten die over bepaalde gebeurtenissen moeten berichten, er geen verstand van hebben omdat het niet in hun straatje valt.

Wat vindt u er van dat er nog steeds zo weinig allochtone studenten journalistiek studeren?

Jammer. ik heb er geen officieel onderzoek naar gedaan. Maar ik denk dat het komt door, en dat zeg ik vanuit mijn ervaring: IK ben zelf half Grieks, mijn moeder is Amsterdams, komt uit een arbeidersgezin dus die ging niet studeren. Het is logisch dat je dan voor je kinderen wilt dat ze voor een beroep gaan dat hoger aangeschreven staat, iets wat zekerheid biedt, zoals rechten of economie. En vanuit de lessen die ik gaf merkte ik dat studenten aangaven dat ze zich een buitenbeentje voelden wanneer ze als enige allochtoon in het jaar of de klas zaten. De journalistiek is natuurlijk ook een bepaald soort volk, een bepaald soort wereldje, een beetje elitair kan je het misschien noemen. En dat zie je ook terug op de opleidingen. Kan je je het permitteren om de opleiding te gaan volgen die weinig zekerheid biedt? Het ligt natuurlijk aan de manier waarop jij bent opgegroeid. Maar ook de docenten, die komen meestal uit het beroepsveld, komen dus uit hetzelfde wereldje en kunnen daarom niet op de juiste manier, of helemaal niet studenten begeleiden of lesgeven over multiculturele onderwerpen omdat ze daar onbekend mee zijn. Studenten kunnen zich eenzaam voelen daardoor. ik heb bijvoorbeeld een collega gehad, dit is

een voorbeeld hoor: ik hield een scriptie omhoog die was geschreven door een meisje van een Turkse afkomst en die dus ook een typische Turkse naam had, waarop mijn collega reageerde: 'Als je zo'n naam ziet, weet je ook dat je lang aan het nakijken bent.'

Ook merkte ik bij het vak multiculturalisme dat er heel erg sprake was van framing. Er werden multiculturele dingen behandeld, maar dan wel vaak met een negatief beeld. Artikelen over criminaliteit onder Marokkanen bijvoorbeeld. Ik denk dat de Hogescholen Zwolle en Ede nog het minst last hebben van studenten uit dat ene bepaalde elitaire wereldje. Omdat deze scholen er voor kiezen om studenten als raakvlak het geloof te laten hebben. Je gaat naar zo'n school omdat je hetzelfde geloof deelt. In Utrecht is dat helemaal niet.

Hoe zat het met de werving van niet-westerse- en westerse allochtone studenten voor de journalistiekopleiding van het Windesheim?

Ze wilden werven in bepaalde wijken van Almere. Ik zou daar bij helpen. maar dat is het probleem. Er wordt steeds wel gezegd dat ze er iets aan gaan doen, maar het gebeurt niet. Niet-westerse en westerse allochtonen studenten werven moet echt een prioriteit worden, een speerpunt. maar het is geen prioriteit. Ook door bezuinigingen op de scholen en in de journalistiek is dit een van de dingen waar niet van komt. Er moeten keuzes gemaakt worden. De mensen die moeten bezuinigen, de mensen aan de top, de mensen die de keuzes moeten maken, zijn geen mensen met een diverse achtergrond.

Wat vindt u van de werving die er tot nu toe gedaan wordt?

Op opleidingen is er nog niet echt sprake van werving. Maar als je bijvoorbeeld kijkt naar de Correspondent, zij willen ook diverse talenten werven. Maar ook als er nieuw talent komt, je blijft een vreemde eend op de redactie. Diversiteit is ook moeilijk. Diversiteit betekent ook namelijk het sneller hebben van conflicten en scholen én redacties moeten dat aandurven. Juist omdat je minder op elkaar lijkt, zal dit sneller voor conflicten zorgen. Het ligt er alleen aan of je dit aandurft.

Heeft u een oplossing?

Het is belangrijk dat de eerste stap wordt gezet. En dat is gedaan. Men is er namelijk bewust van dat het, zoals het nu gaat op de redacties, niet goed is. Actief werven zou helpen. Diversiteit is namelijk nodig om de maatschappij beter te vertegenwoordigen. Niet alleen met afkomst, maar ook sociaal-economische klasse. Maar er moeten dan ook wel echt financiële middelen voor zijn.

En voor specifiek de opleidingen?

Het curriculum moet ook aangepast zijn aan de multiculturele samenleving. Wat bieden wij aan voor de multiculturele samenleving? Zijn wij zelf een afspiegeling? Ik was de enige docent met een andere afkomst. Niet alleen de studenten moeten divers zijn, ook de docenten. De school moet de waarde van diversiteit inzien.

U bent westers allochtoon, waarom hebt u voor de journalistiek gekozen?

Ik ben in eerste instantie geen journalistiek gaan studeren maar geschiedenis en Arabisch. Wel om later de journalistiek in te gaan, maar ja, mijn moeder is Nederlands en ik ben in Amsterdam opgegroeid, ik heb dat niet zo meegekregen, mijn omgeving vond het een vrij normale keuze.

U heeft nu het bedrijf Diversity Media, waarom?

Ik zag dat er weinig diversiteit was en ik wilde hier iets mee doen. Daarom ben ik met jongeren gaan werken, want daar begint het. Ik merk dat er heel veel wantrouwen is richting de media, dat zou trouwens ook een van de redenen kunnen zijn waarom studenten niet voor een opleiding journalistiek kunnen kiezen. Waarom zou je in vredesnaam in een wereld gaan werken die zo veel problematiek vertelt?

Wat doet Diversity Media?

Vloggen, bloggen en allerlei dingen met de media zodat jongeren al vroeg met de media in aanraking komen en weten hoe ze hier mee om moeten gaan. Maar ook dat ze al vroeg zelf media kunnen maken en hun stem kunnen laten horen.

Wanneer komt er een oplossing voor de té witte journalistiek?

Duurt nog wel even. Ik hoop over een jaar of twintig, dertig. Maar het is een traag proces. De babyboomers gaan er nu uit, niet dat daar geen goede journalisten tussen zitten hoor, dat is trouwens ook iets. Niet alleen moet er opzoek worden gegaan naar nieuwe diverse talenten voor in de journalistiek, ook moeten de talenten die er al zitten beter opgeleid worden met kennis van de multiculturele samenleving. Ik merkte bijvoorbeeld, veel studenten van het Windesheim gingen uiteindelijk aan het werk in de randstad, maar zij kwamen dus op een plek terecht die ze helemaal niet kenden, zo multicultureel.

Is het een gevaar als een redactie een beetje divers is, met bijvoorbeeld één iemand van een andere afkomst? (Denk aan Perdiep Ramesar) Wat vond u van die kwestie?

Wat Perdiep gedaan heeft, valt niet goed te praten, maar er ligt ook een grote verantwoordelijkheid bij Trouw omdat zij niet controleerden. Ik merkte dat ook toen ik aan het werk was bij At5, nu moest ik mensen voor de camera hebben, dus ik kon mijn bronnen natuurlijk niet verzinnen, maar er is wel gezegd: 'Als Zoë zegt dat het een verhaal is, zal het wel'. Ik was de enige die in die cultuur en dat wereldje zat, want ik had Arabische contacten.

Interview Tahmina Akefi

Interview afgenomen op 1 juni 2016

- **oud student Fontys Hogeschool voor de Journalistiek**
- **Turkse afkomst**
- **werkzaam in journalistiek**

Diversiteit in de media is nogal een veelbesproken onderwerp de laatste tijd. Bent u het eens met die manier waarop het onderwerp benaderd wordt en dat er zo veel aandacht aan wordt geschonken?

De aandacht heeft ertoe geleid dat redacties meer letten op de samenstelling van hun teams, maar we zijn er nog niet. Ik heb redacties meegemaakt waar mensen nog niet echt met iemand met een kleurtjes te maken hadden gehad. Dat is vreemd als je de taak hebt om over de maatschappij te berichten die ook uit mensen met een kleurtje bestaat. Ik was vaak de enige met donker haar die niet in Nederland geboren was. Daar moest men wel aan wennen...
Er aandacht aan besteden, blijft dus nodig.

Vindt u dat de Nederlandse media diverser moet en waarom vindt u dat?

Omdat de samenleving divers is, omdat iemand die uit een bepaald land komt, beter in staat is om culturele verschijnselen te verklaren en te plaatsen, omdat de redacties de samenleving moeten vertegenwoordigen waar ze over berichten.

Wanneer bent u aan de opleiding journalistiek begonnen en waarom koos u voor de opleiding journalistiek?

In 2002 begon ik aan de opleiding. Journalist worden was altijd een grote droom van mij. Ik wist al rond mijn zevende dat ik journalist wilde worden.

Slechts acht procent van de HBO-journalistiekstudenten is niet-westers allochtoon (Vereniging Hogescholen). Slechts 4.3% (in 2008) van de niet-westerse allochtone HBO-journalistiekstudenten gaat door met deze studie en haalt uiteindelijk zijn of haar diploma. Waarom beginnen niet-westerse allochtone journalisten niet snel aan een opleiding journalistiek, denkt u?

Journalistiek is niet erg populair bij niet-westerse allochtonen. Het heeft geen aanzien en daarnaast is er bij niet westerse allochtonen geen vertrouwen in de westerse media. 'Ze liegen en zeggen datgene wat hen wordt opgedragen,' is de opvatting.

Waarom zou een niet-westers allochtone student journalistiek eerder stoppen met zijn of haar studie dan een autochtone student journalistiek?

Ik weet niet of het zo is en zou er ook geen verklaring voor hebben. Wat mij in het algemeen opviel (niet alleen bij allochtone studenten) is de verwachtingen die mensen hebben van de opleiding en de journalistieke wereld. Als die verwachtingen niet overeenkomen met de werkelijkheid dan geven veel mensen het op. Ze zien jonge mensen op tv en denken dat een opleiding ze snel aan zo'n baantje bij de televisie kan helpen. In de praktijk valt dat tegen.

Wat zou de Nederlandse media kunnen doen om deze meer divers te maken?

Meer mensen met een kleurtje aannemen. Er zijn genoeg niet-westerse journalisten in Nederland. Velen verlaten het vak omdat ze niet aan de bak komen. Als de redacties meer allochtonen aannemen, zal dat ook meer mensen met een kleur aanzetten om die richting te kiezen.

Interview Bartho de Looij

Interview afgenomen op 21 september 2016

- **docent Christelijke Hogeschool Ede**
- **teamcoach Journalistiek**

Van wat voor soort studentenwerving maakt de CHE gebruik om journalistiekstudenten te werven?

De studentwerving bestaat onder andere uit voorlichtingen op scholen, profielkeuzedagen, experience days, onderwijsprojecten, open dagen, meeloopdagen, thematische evenementen, startersdagen, mailingen en belacties. Naast deze acties, bestaat de werving natuurlijk ook uit het up-to-date houden van de opleidingspagina's op de website, het samenstellen van de brochure, bijhouden van social media, adverteren zowel online als offline.

Diversiteit in de journalistiek is een belangrijk aandachtspunt, hoe speelt de opleiding journalistiek op de Hogeschool Ede daarop in?

De opleiding Journalistiek wil handen en voeten geven aan de missie van de CHE. Aan deze missie zijn drie kernwaarden verbonden. Ik citeer uit de Profielschets Raad van Toezicht CHE: "De missie van de CHE laat zich uitdrukken in drie kernwoorden: relatie, inhoud en verantwoordelijkheid (RIV). Zij komen voort uit de onderwijsvisie van de CHE en zijn een instrument om systematisch invulling te geven aan al haar activiteiten. De woorden geven concrete invulling aan drie kernwaarden: relatie tot God en met elkaar, inhoudelijk christelijk en hoogwaardig onderwijs en verantwoordelijkheid naar de samenleving, maar ook (de bereidheid om) verantwoording af (te) leggen aan die samenleving en elkaar."

Hieruit blijkt dat de CHE juist open wil staan voor wat er leeft in de samenleving en een relatie wil aangaan met anderen. Daarbij is geen sprake van selectie. Iedereen moet zich welkom voelen op de CHE en docenten/studenten moet respectvol met elkaar omgaan.

Hoe probeert de opleiding journalistiek ook divers te zijn wat betreft het aannemen van docenten journalistiek? Is de opleiding daar mee bezig?

De opleiding Journalistiek streeft naar hoogwaardige onderwijskwaliteit. Dat betekent dat we voor ons onderwijs graag ervaren en goed gekwalificeerde docenten willen aantrekken. Daarbij maakt het niet uit welke kleur iemand heeft. Wel wil de CHE de christelijke identiteit waarborgen. Om die reden zijn bij de selectie van belang dat hij christen is en zijn geloof ook praktiseert.

Waarom, denkt u, dat niet-westerse allochtone studenten in de minderheid zijn op de opleidingen journalistiek?

Deze vraag is moeilijk te beantwoorden. Ik kan mij niet baseren op onderzoek. Ik heb wel enkele ideeën daarover:

- diversiteit is het meest vertegenwoordigd in de Randstad. De CHE ligt wat dat betreft letterlijk op afstand. In vele culturen is de gezinsband hecht. Ik kan me voorstellen dat allochtone studenten om die reden graag thuis blijven wonen. Dan ligt het voor de hand dat zij naar beroepsopleidingen gaan die dichterbij huis liggen (zoals Amsterdam, Utrecht en Rotterdam)
- van een journalist wordt verwacht dat hij culturele bagage bezit van het land waarin hij journalistiek bedrijft. Dat is voor allochtone studenten misschien lastiger, zelfs als zij tot de tweede

of derde generatie behoren en in Nederland zijn geboren. Zie de Turkse kwestie waarbij Turken in ons land zich drukker lijken te maken over wat er in het (oorspronkelijke) thuisland is gebeurd dan wat er in Nederland gaande is.

Hoe worden de journalistiekstudenten voorbereid om te berichten over het multiculturele en diverse Nederlandse nieuws op de opleiding journalistiek op de CHE?

Studenten van de CHE leren in hun opleiding na te denken over de kernwaarden van de journalistiek. Zij leren bijv. hoe ze feiten moeten checken, maar ook hoe zij actualiteiten moeten duiden. Om die reden wordt er op meerdere plekken in het curriculum ook interculturele communicatie gegeven, zodat studenten beter kunnen begrijpen en uitleggen wat ideeën en gewoonten van andere culturen zijn.

Hoe zou je diversiteit op journalistieke opleidingen kunnen stimuleren als het gaat om diverse afkomst van de studenten?

Je zou meer aandacht hiervoor kunnen hebben bij de werving. Daar is nu geen specifiek aandachtspunt. Vanuit Marketing & Communicatie wordt er vooral gekeken naar welke middelbare scholen goed passen bij de CHE als gaat om de christelijke identiteit en ook steeds meer regio. Stimuleren van diversiteit is geen element waar specifiek rekening mee gehouden wordt in de werving.

Wat is, volgens u, het belang van een diverse journalistiek?

Een journalist moet kunnen verbinden. Je leert elkaar beter te verstaan. Het zal uiteindelijk het empathisch vermogen van journalisten vergroten en hem in staat zijn meer te duiden van wat er in een multiculturele samenleving gebeurt.

Interview Erik van Schaik

Interview afgenomen op 22 september 2016

- **docent journalistiek Windesheim Zwolle**
- **afstudeercoördinator Windesheim Zwolle**
- **voormalig redactiechef Algemeen Dagblad Rotterdam**

Hoe werft de opleiding journalistiek in Zwolle diverse studenten?

Om meer diversiteit te krijgen, wij hebben ook een vestiging van Windesheim in Almere, Flevoland, werven we vooral daar naar multiculturele studenten omdat die daar gewoonweg meer zijn. We gaan langs allerlei scholen om aankomende studenten warm te maken voor het vak. Hiermee maken wij niet per se een selectie tussen allochtone of autochtone studenten. Er kunnen namelijk maar 250 studenten bij ons de opleiding journalistiek volgen per jaar omdat wij werken met numerus fixus. We doen dus niet aan positieve discriminatie, autochtone studenten melden zich gewoon meer aan bij de opleiding journalistiek.

Hoe komt het, volgens u, dat niet-westerse allochtone studenten niet snel kiezen voor een opleiding journalistiek?

We merken dat allochtone jongeren sneller kiezen voor een opleiding die later zorgt voor een baan met meer economische zekerheid en meer status. Dit maakt het lastiger om deze jongeren warm te maken voor het vak journalistiek omdat dit vak dat niet meteen zekerheid biedt. De achtergrond van deze jongeren is vaak anders dan die van de autochtone studenten. Vaak spreken we over de twee of derde generatie niet-westerse allochtonen. Van huis uit wordt bij hen sneller geacht dat de studenten kiezen voor een opleiding die zorgt voor een goede baan met meer economische zekerheid omdat de ouders of grootouders vluchteling of gastarbeider waren en niet voor economische zekerheid konden kiezen. Wat ook een reden zou kunnen zijn is de taalbarrière. De studie heeft natuurlijk een talige kant en als je dan bijvoorbeeld een student uit Syrië hebt die op z'n vijftiende hierheen is gekomen, dan is het logisch dat zo'n talige opleiding dan niet je eerste keuze is. Aan de andere kant hoeft het niet per se een barrière te zijn. Neem bijvoorbeeld Özkan Akyol, een oud-student van het Windesheim, zijn ouders zijn Turks, maar hij is journalist en had helemaal geen moeite met de Nederlandse taal.

Is er verandering op de opleidingen in vergelijking met vroeger als u kijkt naar de opleidingen journalistiek?

Er is wel verschil, maar niet in populatie. We zijn ons er wel veel meer bewust van geworden dat er meer diversiteit moet komen. Ik kan niet zeggen hoe het twintig jaar geleden was, want ik werk hier pas zes jaar. Diversiteit in populatie is misschien een klein beetje gegroeid. We kijken op het Windesheim nu wel veel meer van: hoe sluiten wij aan op de multiculturele samenleving? Hoe kunnen onze studenten dat doen?

Hoe spelen jullie in op de multiculturele samenleving met de journalistiekstudenten?

In de tweede helft van het tweede jaar moeten de studenten groepjes vormen en gaan zij naar steden in het binnen- en buitenland. Op deze manier komen zij in contact met andere mensen van andere afkomst en met andere culturen. Daarnaast geven we op het Windesheim ook het vak multiculturaliteit, dit bestaat uit twee onderdelen. Bij het theoriegedeelte leren ze over de allerlei

culturen binnen de Nederlandse samenleving waarin ze leven. En bij het praktijkgedeelte vormen de studenten redacties waarmee ze aan de slag gaan met allerlei multiculturele onderwerpen zoals integratie en discriminatie. Ook gaan we met de studenten naar de moskee.

Is er een diversiteitsbeleid voor het docententeam van de opleiding journalistiek op het Windesheim?

We werven wel docenten maar niet nadrukkelijk op basis van etniciteit of multiculturaliteit. We kijken wel wat voor een achtergrond een potentiële docent heeft. Zo hebben we nu ook een docent rondlopen die vijftien jaar correspondent in Brazilië was. Hij brengt iets mee van de wereld en van zijn ervaring. Maar we werven niet nadrukkelijk docenten op basis van hun etniciteit.

Wat zou een oplossing kunnen zijn om meer niet-westerse allochtone jongeren op journalistieke opleidingen te krijgen?

Wij gaan nu natuurlijk nog meer werven in Almere, dat zou een oplossing kunnen zijn. Maar ja, je kunt mensen niet dwingen om een opleiding te volgen. Eigenlijk zou je er een hele strategie voor moeten verzinnen, dat de werving via social media bij alleen de studenten terecht komt die voor meer diversiteit zorgen op een opleiding.

Interview Karlijn Goossen

Interview afgenomen op 23 september 2016

- **docent Media en Diversiteit aan de opleiding journalistiek op de CHE**

Ik las dat je het vak media en diversiteit geeft. Wat houdt dat in?

Media en diversiteit komt van het vak Global Media wat ik eerder ook al heb gegeven. Het gaat over representation in de media door journalisten. Ook gaat het over welke diversiteit er is, bijvoorbeeld in het personeel van de CHE maar ook over hoe er bijvoorbeeld over minderheden geschreven wordt.

Het personeel van de CHE, en hoe zit het met de studenten? Werft de CHE ook bewust niet-westerse allochtone studenten om de opleiding Journalistiek zo diverser te maken?

De CHE doet te weinig aan werving. De CHE is eigenlijk een wit, hetero en orthodox christelijk bolwerk. Echt een monocultuur. Ik vind dat best wel kwalijk. Toch is er op een andere manier wel een soort van diversiteit als je kijkt naar genderdiversiteit, verschillende denkbeelden van studenten en docenten, maar het vraagt wel extra van ons. Het begint allemaal bij werving, maar de CHE werft niet bij migrantengemeenschappen, terwijl ik denk dat er bijvoorbeeld best wel moslims zijn die naar Ede willen komen.

Waarom denk je dat er dan alsnog zo weinig niet-westerse allochtonen op de opleiding journalistiek zitten?

Dat ligt ook wel aan de ligging. Ik denk dat mensen het niet zien zitten om vanuit bijvoorbeeld Amsterdam naar Ede te komen. Ede zet zich daarnaast er niet genoeg op in. Ze weten niet hoe ze dat moeten doen, dat is denk ik wel een gemiste kans. Ik vind het een kwalijke zaak dat er zo weinig diversiteit is op de opleiding. Je wordt rijker van diversiteit, verschillende meningen en ervaringen. Het levert andere gesprekken op en vanzelfsprekendheden worden ter sprake gesteld.

Is er een verschil in etnische diversiteit op de opleiding journalistiek in vergelijking met vroeger?

Vroeger, als ik dan spreek over ongeveer veertien jaar geleden, toen zat ik ook op een media-opleiding, toen was diversiteit helemaal geen gespreksonderwerp. Daar was niemand echt nog mee bezig, maar dat komt ook omdat de multiculturele samenleving ontzettend gegroeid is, denk ik. Nu maakt het bijvoorbeeld ook al heel erg uit wat voor docententeam je hebt.

Maakt de opleiding journalistiek een selectie op basis van etnische diversiteit om docenten aan te nemen?

De CHE selecteert geen docenten op basis van diversiteit. Toen ik heb gesolliciteerd heb ik het wel aangekaart over mijn geaardheid, en heb daar ook gesprekken over gehad. Ik had wel zoiets van, als ze mij hier niet voor aannemen, dan niet, dan is het gewoon geen match. Maar ze zien er ook wel de waarde van in. Zo zijn we nu ook bezig met een potentiële nieuwe drama-docente voor de opleiding journalistiek, zij heeft toevallig een Surinaamse achtergrond, maar dat proberen wel een beetje te pushen, want dat zou goed zijn om meer diversiteit in het docententeam te brengen.

Waarom, denk je, dat niet-westerse allochtone studenten niet kiezen voor een opleiding journalistiek?

Ik zeg dit nu op basis van wat ik gelezen heb en wat ik hoor van sommige studenten. Allochtone studenten kiezen er eerder voor om een opleiding economie of recht te volgen, dat brengt namelijk een bepaalde status. Met journalistiek verdien je geen dikke boterham, je moet er wel oprecht interesse voor hebben en het is een soort van idealisme. Daarnaast straalt het beroep geen autoriteit uit, journalistiek ligt gewoon niet in de smaak. Ook denk ik dat niet-westerse allochtone studenten geen identificatie hebben met het beroep journalist. Er zijn weinig mensen uit hun groepen of omgeving zichtbaar in de goeie journalistiek. Jongeren hebben dat wel nodig, dat ze denken: dit is ook voor mij weggelegd. - Een soort voorbeeld dus?- Ja, precies. Inspiratie en aspiratie is heel belangrijk.

Interview Hans de Clercq

- **Directeur Journalistiek Hogeschool Utrecht**

Charlie Hebdo toen, en dat ging over: hoe belangrijk is het dat mensen met een bredere diversiteit, dan moet je straks maar even zeggen wat jij met diversiteit bedoelt, binnen die opleiding instromen, vooral binnen die beroepspraktijk binnenstromen. Dus ik heb je al wat dingetjes gegeven, gewoon een goed gesprek voeren, vraag maar wat je wilt.

Mijn onderzoek gaat over de oplossing: hoe krijg je meer etnische diversiteit op journalistieke opleidingen? Want ik denk dat je uiteindelijk op redacties, 40% van de opleidingen gaat uiteindelijk naar redacties, dus ik denk dat je daar moet beginnen.

Heb je al met programma's gesproken, bijvoorbeeld bij de NTR met Nieuwsuur?

Nou, ik wil mij vooral focussen op de opleidingen, dus voor mij is het gevaar dat ik heel erg naar de redacties toe ga, en dat wil ik juist niet, omdat er zo veel over geschreven en gedaan wordt nu.

Dat is wel om twee redenen belangrijk: de eerste reden is: als onderwijs dienen we de beroepspraktijk, wat is de behoefte van de beroepspraktijk, en het tweede is: als wij al studenten met een niet-westerse achtergrond, want ik denk dat daar het merendeel van je verhaal over gaat, dan moeten we ook een werkgelegenheidsperspectief kunnen aanbieden en een beroepsperspectief. Werkgelegenheid; vind je een baan? Beroepsperspectief; wat ga je doen? Ik denk dat alle vier de opleidingen dat hartstikke goed kunnen en ook goed doen, maar in die zin is het ook wel interessant om de vraag van de arbeidsmarkt in de gaten te houden.

Ja maar ik denk dat die er juist wel is, want als je bijvoorbeeld kijkt naar de Correspondent, die hebben natuurlijk een tijdje geleden ook een advertentie geplaatst over dat ze opzoek zijn naar diverse mensen voor bij hen op de redactie. Dus ze zijn wel opzoek naar diversiteit, juist nu. Maar, ik weet niet of de opleiding journalistiek dat nu kan aanbieden, en dat is het probleem. Ik denk dat dat wel een probleem is.

Ja. Niet westerse allochtonen. Nee je mag het niet meer zeggen weet je wel, en ik vind het ook een heel dubieus begrip. Kijk eens naar Nederland, we hebben zeventien miljoen Nederlanders ongeveer. We hebben iets van twee miljoen, bij het CBS heette dat toen niet-westerse allochtonen, twee miljoen niet-westerse allochtonen. En daar zitten volgens mij Maxima en Amalia zitten daar ook bij, want je hebt allemaal die definities, niet-westerse allochtonen is uit Zuid-Amerika, Afrika, Azië, behalve dan weer Indonesië, want Indonesië zijn weer westerse allochtonen, vrolijke vriend Geert Wilders is zeg maar westers allochtoon, terwijl Maxima niet westers allochtoon is. twee miljoen, zeventien miljoen, is ongeveer twaalf procent. Twaalf procent van de bevolking heeft Turkse, Marokkaanse, Surinaamse, Antilliaanse achtergrond,

Maar drie procent in de journalistiek.

Maar maar drie procent in de journalistiek, bij ons, wij zitten in het midden van het land, ik ben zelf een tijdje directeur geweest in Zwolle, nou dan zit je al iets verder uit de randstad, hier zie je ongeveer, dat is toen een eigen telling geweest dat ik gedaan heb voor het NRC, met een aantal docenten heb ik hier zitten rekenen, plus het is geen keihard cijfer want we mogen ze niet registreren, wij zitten op ongeveer zes of zeven procent niet-westerse allochtoon.

De vereniging van Hogescholen heeft de cijfers wel op de site staan,

Heel goed, je zit al goed in je cijfers. Wat zeggen die over de opleiding journalistiek?

Het ligt ongeveer tussen de vijf en tien procent, ligt aan de hogeschool. Hoe is dat bij jullie? Haken jullie daar op in? Qua werving of iets dergelijks?

Nou zoals het mailtje dat ik je net gestuurd heb, wij haken daar niet in op werving. Dat is om allerlei redenen lastig, we werven gewoon studenten en wij hebben de numerus fixus dit jaar gehandhaafd om allerlei goede redenen doen andere opleidingen dat niet, wij moeten dat wel doen.

Wij doen het volgens mij ook in Ede.

Nee jullie laten hem los, de numerus fixus. Op het allerlaatste ogenblik. Er is een knettergekke procedure vanuit den haag bedacht dat studenten, andere jaren moet je je inschrijven tot en met half maart, je moet het nu al half januari doen, nou dat is slecht voor het keuzeproces van studenten, slecht voor de opleidingen die dan misschien hun numerus fixus weer niet halen, dus dat is geen...

Denkt u dat dat ook te maken heeft met dat niet-westerse studenten zich niet aanmelden voor de opleiding journalistiek? Waarom denkt u dat dat komt?

Verschillende redenen denk ik: een; waarom werven wij daar niet op? Omdat we werven op kwaliteit. We gaan voor een numerus fixus, en we kijken wat er komt aanlopen. Dat neemt deel aan de decentrale selectie, bij ons is het ongeveer 550 aanmeldingen uiteindelijk 360 die we kunnen plaatsen. Dus dat is de insteek. Werven op kwaliteit, niet op etnische achtergrond. Tweede constatering is: ik denk dat wij echt wel op de 6 procent zeker zitten, midden van het land, grote stad, dus dat scheelt. Maar ik denk dat ook voor ons geldt dat het er meer kunnen worden. Ik kan me wel voorstellen vanuit CHE dat er ook een identiteitsvraag ligt, een christelijke achtergrond, ik vind het ook heel mooi dat we vier opleidingen hebben met verschillende identiteit, verschillende focussen. Dus voor jullie is dat wel een ding waar je over na kunt denken. Daarmee niet gezegd hebbende dat studenten met een andere achtergrond niet bij jullie welkom zouden zijn, of daar hele goede dingen zouden kunnen leren. Misschien juist ook vanuit het een islamitische achtergrond, zou je kunnen zeggen. Wij werven er niet op. Ik zit hier in een tijdelijk gebouw. De benedenburen zijn de faculteit voor gezondheid, als je daar kijkt, zie je veel meer studenten met een kleur. En zie je zonder meer heel veel meiden met een hoofddoekje en ook nog wel verder qua kleding.

Hoe komt dat dan volgens u?

Omdat ik denk dat, zeker binnen Marokkaanse en Turkse context, en misschien ook wel Surinaamse en allochtoon, maar ik denk dat het wel iets te maken heeft met zeker economische opleidingen, zeker voor jongens misschien toch wel, en zeker gezondheidsopleidingen zeker voor meisjes toch wel, iets te maken hebben met achtergrond en de culturele context. Dus dat dat vakken zijn, beroepen zijn, die veel meer tot de verbeelding spreken van die mensen. Journalist is zeker in die groepen niet een vak dat meteen, nou dat is een geweldig vak.

Het heeft geen aanzien?

Heeft minder aanzien denk ik. Ik denk dat dat een rol zou kunnen spelen. Het tweede is, dat we ook inderdaad niet op werven. En je zou wel kunnen kijken, van als je er niet op werft, hoe je misschien juist je eigen potentieel van studenten, je eigen populatie van studenten met een niet-westerse achtergrond, ik denk dat het heel goed is dat we daar een keer mee in gesprek gaan. Want ik heb een ander meisje van mijn eigen opleiding die wel een kleur heeft, die mij daar laatst op aansprak, ik dacht heel even dat jij dat was,

Mag ik vragen hoe ze heet, weet u dat?

Ik ben even de naam kwijt. Ze zit bij mij in de studievereniging. Dus dat je in de opleidingscommissie, de OC, dat je daar eens een gesprek op gang helpt. Wat kunnen we er aan doen om er meer hier over de vloer te krijgen.

Maar wat denkt u dan? Hoe denkt u dat de school dit voor elkaar krijgt?

Dat is best moeilijk, daar moet je goed over nadenken. Daar is wel een hele goede reden voor. Om dat te doen. We hebben hier vorige week of drie weken geleden een congres gehad over de rol van de journalist, of de veranderende rol van de journalist in het publieke debat. Als je nu kijkt naar het publieke debat in Nederland en in de hele wereld, het publieke debat, dat zijn alle gesprekken die we met elkaar voeren om tot standpunten te komen, naar aanleiding van verkiezingen, wat we op social media met elkaar doen, wat we in de bus met elkaar doen, het publieke debat, het gesprek dat we met z'n allen voeren. Nou zijn er twee grote ontwikkelingen die je nu kunt zien: een; mediatechnologie, social media maakt dat iedereen toegang heeft tot het publieke debat, iedereen wat kan roepen en dat niet alle informatie betrouwbaar is, dat is een waarneming. En het tweede is dat er een heel groot maatschappelijk wantrouwen is: 1 naar de gevestigde orde, en 2 tussen groepen onderling. In de VS zie je dat met de verkiezingen, waar toch heel veel mensen die afgedaan werden als de deplorables van Hillary Clinton, de rest is geschiedenis, nou groepen weg gezet, die zich daardoor genegeerd voelen door de gevestigde orde en die keihard terugslaan met de verkiezingen. Want je kunt zeggen: Trump heeft gewonnen met populisme, Trump heeft ook gewonnen omdat hij een hele bevolkingsgroep heeft weten te mobiliseren. Hillary Clinton heeft ...

Maar koppelt u dat nu terug naar Nederland?

Je ziet het ook in Nederland. Kijk naar het Oekraïne referendum, kijk naar alle gekke partijtjes die zich nu organiseren. Geen Peil die nu komen met wij hebben een standpunt, maar iedereen die een standpunt heeft gooit ons over de schutting, en als er genoeg kritische massa voor de standpunten is, gaan wij dat roepen in de tweede kamer. Over vier maanden hebben we verkiezingen. Ik heb geen enkel links of rechtse voorkeur, maar je ziet dan wel iets gebeuren. Je ziet dat daar extreme partijen, die niet tot de gevestigde orde horen, worden steeds beter gehoord.

Maar denkt u dan niet, dat niet westerse studenten, want ik sprak ook met Laila Benhadidou, die is hier vijfdejaars, en die zei ook van: ja, ik ben journalistiek gaan doen omdat ik het gevoel heb, zij is van Marokkaanse afkomst, ze zei: ik heb het gevoel dat wij als Marokkaanse mensen, zeg maar, altijd negatief worden afgeschilderd in de media en ik wil daar iets aan veranderen. Dat is een beetje hetzelfde als wat u nu zegt, een groep minderheden,

Dat is de reden waarom het belangrijk is dat er meer studenten met een andere kleur, met een andere achtergrond, een andere opvatting in die journalistiek terecht komen.

Ja. Maar je zou juist denken dat dat gaat gebeuren dan toch? Maar dat gebeurt niet.

Nee want dan krijg je toch weer dat eerste mechanisme, dat binnen die groepen: één; journalistiek al niet in beeld is als een aantrekkelijk beroepsperspectief, twee, je zegt het zelf eigenlijk al enigszins; dat een heleboel mensen in het publieke debat zich niet eerlijk of niet fair of niet goed behandeld worden. Dus dat misschien een heleboel potentiële studenten zeggen van: goh de journalistiek, die maakt ons alleen maar letterlijk en figuurlijk zwart, ik heb daar niks te zoeken. Terwijl juist de kwaliteit van het publieke debat, wat gediend is met diversiteit, wat zo veel mogelijk geluiden, de Marokkaanse, de Turkse, de Surinaamse, noem maar op, meiden en jongens nodig heeft, om diversiteit te waarborgen. Niet alleen om diversiteit, dus dat je ziet dat mensen met een verschillende kleur, kijk ook naar het journaal, die doen dat best goed, het verschil daar als voorbeeldrol. Maar het tweede aspect, en ik weet dat Karel Kuil, bij NTR bij Nieuwsuur, die hebben daar ook in geïnvesteerd, dat ze zeggen van weet je wat, als je research doet, als je opzoek gaat naar verhaal, als je opzoek gaat naar focus, als je opzoek gaat naar feiten, is het heel handig dat je mensen hebt die niet weer dezelfde als de kaaskoppen op een redactie zijn, maar die op een andere manier naar het probleem kijken, of die misschien al vanuit hun eigen achtergrond weten van: ho, wacht even, we, op de redactie kunnen wel dit en dat zeggen, maar ik weet toevallig hoppelepop. Dan krijg je nog het tweede; op het moment dat dat soort mensen de wijken ingaan, met een politicus praat, krijg je andere gesprekken.

Maar, krijg je dan niet, want als je bijvoorbeeld een iemand hebt met een niet-westerse achtergrond op een redactie, krijg je dan niet dat Perdiep Ramesar verhaal?

Wat zeg je, sorry?

Nou, u kent dat verhaal wel toch? Daar was toch ook maar één niet westerse journalist op de redactie zonde controle.

Hans: nee dat kan gebeuren, maar we kennen ook het voorbeeld van een student uit Leiden die bij de Volkskrant zat en die ook het een en ander qua plagiaat de wereld in heeft te kunnen sturen, dat heeft niks te maken met de achtergrond van zo iemand, dat heeft alles te maken met ook met de context en..

Ja precies, er wordt niet gecontroleerd.

Nee niet genoeg.

Maar daarom is veel diversiteit, dus nog meer diverse mensen, dat ze elkaar kunnen controleren, is belangrijk.

Dat zou heel mooi zijn.

Maar als school, spelen jullie daar dan wel of niet op in?

In de zin van?

In de zin van, nou eigenlijk meer van positieve discriminatie denk ik?

Nou ja, dat kan dus niet. Wat wij dus niet kunnen, wij hebben onze numerus fixus, we hebben een decentrale selectie, dan heb je criteria, je doet een toets, en op basis daarvan krijg je een rankings nummer. Wij kunnen niet buiten die procedure treden en zeggen: voor deze groepen geldt dat je ook nog bonuspunten scoort, of een hoger rankingsnummer krijgt op het moment dat je een niet-westerse allochtone achtergrond hebt. Er is nog een dingetje aan de hand met de journalistiek en de journalistieke opleidingen. Het is toch wat, weet je wel, in de jaren tachtig had je politiek correct en dat was eigenlijk altijd links, tegenwoordig is politiek correct toch iets meer aan de rechterkant van het spectrum opgeschoven. Ik denk dat wij ook zelf als docenten en als onderwijsteam, en misschien is dat ook wel bij redacties, dat we ook wel heel keurig zijn. Omdat we het heel moeilijk vinden om zonder meer iemand te benadelen als iemand een niet-westerse achtergrond heeft, maar dat we het ook moeilijk vinden om die te bevoordelen en dat ook te benoemen. Ik denk dat dat ook wel, dat onze eigen keurigheid, onze eigen politieke correctheid ons soms wel in de weg zit.

Want hoe ziet het docententeam er uit op de hogeschool Utrecht?

Laat ik heel eerlijk zijn, dat is voor het overgrote deel, nog niet eens westers allochtoon, maar die is gewoon Nederlander. En verkijk je er niet op, Nederlanders hebben natuurlijk ook allemaal, ik heb ooit een prachtig programma bij de publieke omroep geïntroduceerd en dat heette 'Verborgene Verleden', als je maar ver genoeg teruggaat, en dan hoeft je nog niet eens zo ver terug te gaan, zijn we allemaal van niet-westerse afkomst. En als je het dan anderhalf of twee miljoen jaar geleden bekijkt, komen we allemaal uit Afrika, alhoewel, op de christelijke hogeschool Ede.

Nou u moet niet generaliseren. Dat ik in Ede heb op school heb gezeten, hoeft niet per se iets te betekenen.

Nou zelfs Andries Knevel is in die zin van z'n geloof bevallen. Nu ik die stomme grap wilde maken, ben ik mijn punt weer kwijt. Ik kreeg van het NRC, anderhalf jaar geleden, die vroegen mij om een docent van Marokkaanse of Turkse achtergrond, ik stapte naar die docent met die Marokkaanse achtergrond, ik zeg van luister; het NRC zou graag een interview met jou willen, vind je dat akkoord? En je voelt al aan, dat ik dat aan haar ging vragen en niet gelijk die journalist aan haar

ging koppelen, dan voel je al dat ik voelde wat ze ging antwoorden. En zij zei: hé Hans, luister effe, ik ben journaliste geweest en nog steeds, ik ben docent bij jou en daar word ik voor betaald. En ik word volgens mij niet door jou betaald omdat ik nog een hobby heb, namelijk dat ik in Marokko geboren ben. Dus nee, ik ga dat niet doen. Ik wil niet als Marokkaanse docente behandeld worden. Dus dan zie je ook alweer toch complicerend perspectief, en ik snap dat helemaal.

Er wordt te veel een ding van gemaakt?

Hmm, ja en nee. Ja op die manier voelt dat niet goed, weet je wel. Ik kan die docent niet dwingen van: je bent mijn beroepsmarokkaan, jij gaat dat interview doen. Het tweede aspect is: het is wel degelijk een ding. Het is wel degelijk een ding. Dus daarmee niet suggererend dat als er maar genoeg mensen, Mustafa is ook een jongen van onze opleiding, zit bij het jeugdjournaal, daarmee niet gesuggereerd dat als je maar genoeg mensen met een kleurtje of een andere achtergrond in beeld brengt, los je alle problemen op, maar het is wel degelijk iets wat helpt, wat werkt. Dan het tweede aspect, het inhoudelijk aspect, als inhoudelijke redactionele processen, redactionele afwegingen, mensen met een kleur rondlopen die andere input kunnen leveren, andere perspectieven hebben, en misschien ook die dynamiek op die redactie veranderen.

Even teruggekoppeld naar de opleiding. Zou het niet een ding zijn om meer niet-westerse docenten aan te nemen?

Dat zou kunnen, maar dan moet ik ze wel hebben. En dan krijg je toch weer, weet je wel, wij vinden het toch wel niet voor alle docenten, ik heb dit jaar vijftien nieuwe docenten aangenomen, vijftien hè, mazzel is dat, wij zitten best in een goeie situatie. Dan zoeken we mensen uit toch wel heel veel, voor het overgrote deel mensen uit de beroepspraktijk, het liefst nemen we mensen aan met een kleine formatie, met een kleine aanstelling zodat ze ook kunnen blijven werken in de beroepspraktijk, want anders zijn ze over vijf jaar of tien jaar zijn ze losgewrongen, en dan krijg je dus al dat je moet putten uit een populatie waar al weinig allochtonen in zitten, los nog van die mensen die werken in de beroepspraktijk willen zeker niet allemaal in het onderwijs. Er zijn hele goeie redenen om in het onderwijs te gaan en er zijn ook hele goeie redenen om niet in het onderwijs te gaan, kan ik je vertellen. Dus de spoeling is in die zin dun. En daar geldt ook wel weer, op het moment dat wij docenten zoeken, willen we gewoon de beste deal. En dan is het of iemand uit Limburg of Marokko komt, vind ik niet zo heel interessant, en mijn managers ook niet. Dan willen we de beste deal, van iemand met relevante ervaringen, iemand die voelt dat ie studenten kan meenemen, enthousiasmeren, dat ie ze wat te bieden heeft. En de etnische achtergrond is totaal onbelangrijk. Het zal ook nooit een belemmering zijn, dus mocht je er tegen een aanlopen, is het alleen maar een leading sellingpoint, ook om zelf te scoren, daar ben ik heel eerlijk in, maar ook omdat we het belangrijk vinden. Maar dan moet je ze wel vinden.

Wiel Schmetz had het over een 5%-regeling. Wat weet u daarvan?

Klopt, bij de publieke omroep.

Ook op de opleidingen.

Weet ik niet, want ik zit pas een paar jaar in het onderwijs, het zou kunnen dat die er was.

Wat weet u daarvan dan?

Daar weet ik niks van. Ik ken hem wel van bij de publieke omroep. Ik was toen baasje bij ..., toen hebben we heel veel, daar maakten we werk van, dan kreeg je wel altijd die definitiekwestie, van Indonesiërs, die tellen dan weer niet mee, en die tellen dan weer wel mee. Maar dat namen wij heel serieus. Alleen in de publieke omroep is op gegeven moment het politieke klimaat anders geworden. Op gegeven moment kwam ook Powned, die gingen daar grappen over maken. Aan de ene kant snapte ik dat best wel, aan de andere kant vond ik het jammer. Hoe was het ook alweer, de neger omdat het moet of zoiets, weet je wel. Dan gingen ze op die manier. Het politieke klimaat is nu anders. Rond 2000-2010 binnen de publieke omroep maakten we er echt werk van, hadden we ook zelfs een soort van richtlijn, afspraak over. Dat is op gegeven moment losgelaten. 5%-

regeling die jij zegt, weet ik niet hoe dat toen in het onderwijs was. Ik kan me er iets bij voorstellen. Ik vind ook dat je er mee uit moet kijken, want als je gaat forceren en kwaliteit zou moeten wijken voor toch de inhoudelijke criteria zou ik daar wel moeite mee hebben. Ik realiseer me dat er nog een ding is. En dat is taal. Jouw vak is een heel talig vak. Ik heb zelf altijd meer aan de audiovisuele kant en aan de digitale kant gezeten, maar dan nog als je voor tv gaat werken, je moet voice-overs kunnen schrijven, je moet scenario's kunnen maken. Ook, let maar eens op, zelfs in die kleine titeltjes, hoeveel spelfouten in graphics, hoeveel spelfouten er gemaakt worden. De taligheid van het vak van journalist is natuurlijk ook wel een ding, en ik zou me kunnen voorstellen, weet je wel, als ik in bus twaalf zit van het station op weg hier naar toe, zonder meer zijn studenten meer slordige spellers en sprekers geworden in vergelijking met mijn generatie. Ik wil niet zeggen dat vroeger alles beter was, maar daar zie je al iets toch bij de kinderen met een evidente Nederlandse achtergrond, ik zou me ook kunnen voorstellen dat het met name voor Marokkaanse of Turkse scholieren een instaprobleem is, de taligheid. Het beheersen van de taal. En ook het spel van taal. Taal is ook een spel om omgangsvormen, een bepaalde manier van praten, en dan zie je ook wel soms een bepaalde manier van debatteren, discussiëren, dus dat zou ook nog wel eens een rol kunnen spelen.

Even om terug te komen op de werving. Dat doen jullie dus niet specifiek op niet-westerse aankomende studenten?

Niet. Het is niet dat wij een expliciet beleid hebben, of een apart stukje beleid, of een 5% regeling of..

Maar waarom niet? Want dat kan best? Je zou best kunnen werven bij meer westerse studenten.

Nou jij zegt, het kan best. Maar het kan niet vanuit de spelregels die bij de decentrale selectie komen. Daar kan het niet in.

Nee, maar dat is een stap verder toch?

Dat is een stap verder. Wat je zou kunnen doen, en daar kun je wel over nadenken, en ik dacht dat je een van mijn eigen studenten was, daar had ik het willen voorstellen, is binnen je opleidingscommissie, daar praten we regelmatig mee, bijvoorbeeld over het nieuwe curriculum, daar zou je het onderwerp best wel eens een keer kunnen inbrengen, om te kijken hoe dat studenten met een niet-westerse allochtone achtergrond zelf in hun eigen netwerk, kring, biotoop, groepen waar ze zitten, hé jongens spread the word around, journalistiek is echt wel een leuk vak, want dit en dat en dat. Dat zou je kunnen doen. Het tweede is , dat je misschien toch nog iets zou kunnen doen, met name ook bij mbo-opleidingen, en havo-opleidingen, decanen, van waar studenten met een niet-westerse achtergrond zijn: interesseer ze ook voor onze studie, want wij denken dit of dat. Daar zouden we best wel een keer een tandje er bij kunnen zetten.

Gaan jullie dat ook doen of niet?

Nou ja, weet je, ik heb er nu alweer twee aan mijn fiets hangen. Dus ja, jij en ook die eigen student van me. Ik vind het, weet je, we hebben heel veel dingen hè, en dat gaat letterlijk van roostering tot een nieuw curriculum, tot een nieuwe masteropleiding, en noem maar op..

Ja maar is dit iets om uit te stellen?

Nou ja, weet je, als je bekijkt, we bestaan vijftig jaar, we hebben op ons congres ontzettend veel gesproken met elkaar over het publieke debat. En eigenlijk is dit een heel mooi moment om er misschien toch ook eens over te denken om als wij het publieke debat en de rol van journalisten zo belangrijk vinden, als wij diversiteit in het publieke debat ook belangrijk vinden, wat gaan wij zelf verder er eens een keer aan doen om binnen de mogelijkheden daar een stap te maken?

Ja want er wordt heel veel over gepraat, maar er wordt eigenlijk niks gedaan..

Nou nou, niks niks...

Opleidingen niet per se. Wat doen jullie dan? Geven jullie bepaalde vakken over diversiteit?

Diversiteit speelt absoluut inhoudelijk als thema, weet je wel, diversiteit in de samenleving, speelt: een internationalisering is iets wat we allemaal doen, dat heeft er mee te maken, uhm, het speelt ook in de conceptuele leerlijn, in inhoudelijke vakken speelt het een rol, en ik weet het niet helemaal hoor, maar we hebben een nieuw eerste jaar, waar bij we twaalf steden in de omgeving een lokale nieuwssite runnen, door eerstejaars studenten, onder begeleiding van een hoofdredacteur. En daar zit diversiteit ook aan onderwerpen in. Dus ja, ik zie daar wel allerlei inhoudelijke dingen gebeuren. Maar de studenten uit die groepen, dat is een beperkter deel. Ongeveer zes procent. Zes procent van de twaalfhonderd studenten, nou reken maar uit.

Heeft u wel eens met die studenten gesproken over dit onderwerp? Zijn er studenten die hier wel eens wat over zeggen?

Ja want jij zit hier nu en ik moet binnenkort blijkbaar ook nog met iemand anders spreken. We hebben het toen na Charlie Hebdo zijn er discussies gevoerd tussen studenten en docenten onder elkaar, daar kwam het onderwerp ook voorbij. Benoemden studenten dat ze ontzettend moeite hadden als student journalistiek met hun allochtone achtergrond. Wat er gebeurd was in Parijs, en dat het voor hen ook heel moeilijk was, van jongens, wacht even: ik ben hier om journalist te worden en ik hoop niet dat ik nu afgerekend wordt op iets wat gebeurd is en wat in de samenleving speelt. Dus het zijn zeker gesprekken die voorkomen. En daarnaast spreek ik ook absoluut studenten met een kleur of een andere achtergrond, maar niet over het onderwerp, maar gewoon omdat ze dingen doen of omdat er andere zaken zijn.

Heeft u wel eens gehoord dat studenten zich een vreemde eend voelen als ze op de opleiding komen?

Ja, maar dat kan ik me ook voorstellen als je uit Limburg hier komt. Of als je misschien zelfs uit Utrecht komt en je hebt een rugzakje, of omdat je doof bent, of weet ik wat allemaal. Dus natuurlijk is dat iets wat gebeurt. Ik kan het me bij die studenten voorstellen, maar ook bij andere studenten. Ja. Dus het gebeurt zeker.

Zijn er studenten vanuit hier die druk met dit onderwerp bezig zijn?

Nee, weet je, bij ons schrijven ze, maken ze een beroepsproduct, waarbij een reflectie komt waarbij ze op hun beroepsproduct reflecteren. Laten zien van: hoe ver ben ik al als professional. Daar zit ook een pitch bij om te laten zien hoe ze hun beroepsproduct zouden willen verkopen, hoe ze hebben nagedacht over distributie en weet ik veel wat allemaal voor toestanden. Dus een afstudeerscriptie over het beleid van hogescholen of scholen journalistiek, een beleidsrapport zou hier niet een afstudeeropdracht kunnen zijn. Wel een artikel of een reportage.

Wat zijn de ambities van de journalistieke opleiding in Utrecht?

Waar wij natuurlijk, weet je, dat is niet specifiek naar allochtonen, maar dat is wel dat wij naar journalisten willen opleiden die de interactie tussen journalistiek en samenleving, tussen journalistiek en burgers, maar ook de interactie tussen burgers serieus nemen. En de interactie tussen journalistiek en burger, daar zit een instrumentele en een normatieve component aan. De Instrumentele component is: je kunt een mooi verhaal, een mooie productie maken, je kunt een hele goede journalist zijn, maar als je er niet in slaagt om het publiek te bereiken: een; dan doe je je werk niet, en twee; verdien je geen geld, want het is geen hobby hè, journalist, je moet wel je geld verdienen. Dus die interactie tussen die groepen, tussen journalist en samenleving en tussen journalist en burger, en ook de interactie tussen burgers bewerkstelligen, het publieke debat, daar zitten verschillende componenten aan. Daar zit een inhoudelijke component aan: hoe vertel je je verhaal zodanig dat mensen bereikt, een economische: hoe zorg ik er voor dat ik geld verdien met de content die ik maak, een technologische: eenrichtingsverkeer is voor mij tweerichtingsverkeer, hoe genereer ik reacties van het publiek, niet alleen om het publiek te laten reageren,

maar ook om iets te leren over het publiek wat ik vervolgens kan benutten in mijn product om die te bewerken of aan te passen. In die interactie, zit ook een normatieve component. Een journalist is een gewoon beroep. Maar de journalist wil ook een bijdrage leveren, ik zeg niet meteen waakhond van de democratie, maar we willen wel een bijdrage leveren aan een rechtvaardige en transparante samenleving waarin verschillende groepen van mensen geïnformeerd en betrokken worden. Daarin zit volgens mij ook weer die component van de niet-westerse bevolkingsgroepen. Hoe bereik je ook die groepen. Want je ziet dat daar ook iets gebeurt, dat speelt misschien ook wel een rol. Dat er heel veel, met name Marokkaanse en Turkse mensen een schotel aan de buitenkant hebben hangen. En zich eigenlijk niet misschien primair laten informeren door allerlei Nederlandse journalistieke platforms, waar onze journalisten werkzaam zijn. Dus misschien is dat ook nog iets wat beeldvorming en beroep van de arbeidsmarkt en de sector die er bij hoort, dat dat niet zo helder is.

Denkt u dat niet-westerse allochtonen zich meer verbonden voelen met de media in hun thuisland?

Die cijfers heb ik niet zo paraat. Maar ik kan me wel heel erg voorstellen dat qua informatievoorziening voor dat soort groepen, dan misschien andere platforms in beeld zijn dan de NOS, de VARA, RTL, NU.nl, De Telegraaf en noem maar op.

Vindt u dan dat de journalistieke opleidingen nu gefaald hebben, want nu is het een probleem, wij bereiken niet genoeg alle lagen van de bevolking in Nederland nu.

Ja maar weet je, falen kan je zo groot maken als je wilt. De hele wereld, de hele schepping, de hele beroepssector, allochtonen zelf hebben gefaald. Weet je, ik vind dat nooit van die interessante dingen. Dat is dan ook wat ik voel als dan toch als dan weer eens een journaliste langskomt, wat hebben jullie er aan gedaan om dit tot stand te brengen? Ik heb wel eens een journalist gehad die bij mij kwam, en toen heb ik ook meteen omgekeerd: wat hebben jullie er aan gedaan? Want als ik als beroepsopleiding ze in huis haal, en ik leid ze op, maar jullie nemen ze niet aan, dan hoefde ik niks te doen. Falen weet je, vind ik niet productief, ik vind dat er zonder meer in het hele debat, veel te veel over gesproken wordt: jullie hebben dit gedaan en dat heeft het multiculturele drama, wegwezen. We moeten met z'n allen verder, we zullen het met z'n allen moeten doen, dat is niet thee drinken en de boel bij elkaar houden, en...

Nee, want het is niet iets wat je zo weg kunt schuiven. Ook niet als opleiding.

Nee, maar het is een hele goeie reden voor, om die groepen te mobiliseren. En nog niet eens alleen maar om wille van een transparante rechtvaardige democratische samenleving, maar ook omdat er potentieel zit. Wat je met name toch ook wel, heb ik ook de cijfers niet paraat voor, dus ik roep maar voor wat het waard is, maar dat ook in die groep van Marokkaanse, Turkse, met name jongens, niet altijd de weg door het onderwijs weten te lopen. Dat de vertegenwoordiging van die groepen, met name op academisch niveau minder is, geeft wel een bepaalde... Ze hebben er ook een heel egoïstisch belang bij. We worden allemaal steeds grijzer en ouder, dat ook uit die groep mensen gerekruteerd worden die helpen een samenleving overeind te houden. Daar is ook gewoon een economische reden voor. Gewoon doen. Dus weet je, teruggaan in de tijd, heel boeiend, maar niet voor ons.

Maar daarom zeg ik ook. Ik ben nu opzoek naar oplossingen. Maar u zou ze niet aan kunnen dragen.

Nou ik vind dat ik wel een paar dingen geroepen heb.

Nou, niet heel concreet denk ik.

Nee, maar er is ook omdat ik vind dat je sommige dingen niet per se niet zou moeten doen. Ik zou niet per se overtuigd zijn of voorstander zijn van we moeten elk jaar vijf procent reserveren. Los daarvan nog durf ik te zeggen, wij zitten al op de procent en ik denk dat we er zelfs boven zitten. Dat is al de eerste constatering. Als je dat doet, moet je er goed over nadenken hoe dat je dat

doet, want er moet wel een soort van rechtvaardigheid van principe zijn, ook naar je selectietoets die je met alle studenten doet. Dus je moet er goed over nadenken hoe dat je dat doet. Ook om de beeldvorming te voorkomen van: oh ja, wacht even: dat is er eentje uit de procent. Ik heb m'n rankingsnummer op basis van de toets, en die heeft al een aantal bonuspunten gekregen. Dus een makkelijke oplossing als vijf procent, kun je doen, maar daar moet je wel over nadenken. En dan moet je ook nadenken of daar het effect ergens toe leidt. Het tweede is werving: ga je actiever werven, ik zou niet zeggen actiever werven, maar actiever communiceren. Nou daar zijn best nog wel dingen te doen met elkaar. Dus daar zou je heel klein met je eigen studenten: spread the word around, twee: misschien ook net iets actiever beleid bij decanen en weet ik veel. Vragen van: joh, als studenten zich weer moeten oriënteren op een beroepskeuze, denk ook eens aan ons met onze opleiding journalistiek, en wij zouden best wel wat meer mensen met een niet-westerse allochtone achtergrond er bij willen hebben. Daar zou je bijvoorbeeld over kunnen denken. Maar ik vind ook, als je dit soort studenten veel meer wilt hebben, moet je ook over een aantal dingen denken. En dat is een: dat het vak van journalist, en ook bij Nederlanders hè, laten we ons er niet op verkijken, ik geloof dat journalisten tegenwoordig onder de autoverkopers, of in dezelfde categorie zitten qua betrouwbaarheid. Maar goed, 1 nadenken over het beeld, de aantrekkelijkheid wat die mensen hebben over het vak van journalistiek. Dat is een aspect. Het tweede is de taligheid, dat dat ook ene ding is. En het is voor Nederlandse studenten, ben ik eerlijk is, is het iets waar ik me soms al zorgen over maak. Derde aspect is gewoon eigenlijk het voorafgaande wat ik zei. Op het moment dat je apart gaat maken voor aparte doelgroepen, dan zet je ze ook apart neer. En de vraag is of we dat moeten doen. Weet je wat we nu weer krijgen is dat we de term alloctonen niet meer mogen gebruiken. Aan de ene kant vind ik het allemaal weer gedoe, van de andere kant snap ik het wel, en zodra die hokjes er zijn, bam. Dan wordt er wel weer een ding van gemaakt.

Maar het is toch ook een ding?

Het is best een ding.

Waarom kan dat ding niet benoemd worden dan?

Nou ja, omdat mensen daar ook zelf een rol in hebben hè, los dat ik vind dat je vanuit de instituties, de gevestigde orde best iets kan doen, mensen hebben daar zelf ook een verantwoordelijkheid in.

Hoe ziet u dat dan?

Zoals die student van mij, Laila, die hier rondloopt en die zegt van joh: weet je, al die beeldvorming, laat mij maar eens aan de knoppen zitten, laat mij maar als journalist worden en dan ga ik eens een keer kijken wat ik daar aan kan doen. Weet je wel, dat is de attitude. En als er meer van dat soort meiden en jongens hier over de vloer halen, dan gaat het wel gebeuren, dan gaat het wel komen. En op het moment dat je hier tien Lailas hebt, die gaan niet alleen elkaar gektikken, maar ook die studenten om hen heen, wij doen veel met leerteams, weet je, studenten die elkaar ook dingen leren. Dan gebeurt er ook echt iets in een groep, in een klas. In een toekomstige groep van professionals. Dus ja, je hebt gelijk, het is allemaal niet super concreet, daar zijn soms goede redenen voor, en soms ook gewoon omdat we er niet helemaal aan toe komen, maar twee: ik vind het allerbelangrijkste dat jonge mensen uit die groep, maar ook uit andere groepen zelf iets doen, zichzelf aanmelden.

Ik heb het met Laila ook gehad over de stimulans vanuit haar familie.

Weet je toevallig wat de ouders van Laila hadden gewild dat ze had gestudeerd?

Rechten, ja. Is het dan ook niet een idee om meer met ouders ook te praten, niet alleen voorlichting te geven aan de aankomende studenten, maar ook ...

Dat gebeurt hier niet hè. De open dagen, we hebben twee open dagen gehad, dan lopen hier een stuk of vijf-, zeshonderd man alleen al voor journalistiek hier rond, dus er zijn al iets van

twaalfhonderd mensen. Dat zijn altijd scholieren, aankomend studenten met hun ouders. Wat wij doen in al onze praatjes, voorlichtingsactiviteiten en ook de lessen die we dan voeren, is dat we dan zowel ouders als studenten voorlichten. Ik vind wel een ding, en dat zal in Ede absoluut niet anders zijn, op het moment dat je hier zit, weet je we hebben ook hele jonge mensen, zelfs zestien zeventien die hier komen, op het moment dat je achttien bent, eigenlijk ook als je zeventien bent als je hier binnenkomt, op het moment dat je hier binnenkomt, we behandelen je niet als volwassene in de zin van, je moet alles kunnen, want we gaan je natuurlijk een hele hoop leren, maar ik vind wel dat op het moment dat je in het HBO binnenstapt, ben je een professional en gaan we je ook in die hoedanigheid aanspreken. Je hebt af en toe wel eens gedoe met de examencommissie, of weet ik veel. Krijg ik weer zo een ouder die me loopt te bellen en zegt: ja ik wil met u praten, ik zeg ja, dat is prima. Maar zeg maar tegen uw zoon of dochter dat ie een afspraak met me kunt maken, dan praat ik daarmee. Wij zien onze mensen minstens als aankomend volwassene dus ik ga eigenlijk niet zomaar met hun ouderen praten. Op een open dag, heb je altijd twee soorten studenten, ik overdrijf weer even. Twee soorten studenten: loopt een ouder voorop, die begint tegen mij te praten met de student in de kielsok, of je hebt studenten in hun eentje, of die lopen voorop. Wat ik altijd doe en ik zie dat ook mijn docenten doen. Op het moment dat een ouder je aanspreekt en zo een student staat er naast, altijd tegen de student praten. Die moet de keus maken. Dat is niet alleen maar een beleefdheidsdingetje of een trucje, die student moet die keuze maken.

Ja maar ik snap wel dat wanneer studenten niet gestimuleerd worden door hun ouders vanuit thuis, dat je die keus, dat dat beïnvloed wordt.

Maar dat vind ik, weet je, dan komen we ook een beetje in de buurt van de politieke opvattingen, en daar moet ik dan mee uitkijken, maar goed, laat ik dan toch maar een beetje een soort van politieke opvatting doen. K vind absoluut dat samenwerking een hele grote verantwoordelijkheid heeft om mensen te emanciperen en te laten integreren en te laten betrekken. Dus daar moeten we allerlei regelingen, zeker als dat een beetje kan, moeten we zeker faciliteren. Het tweede is dat je ook moet uit gaan kijken, ik ga het lelijk zeggen: dat je hulpbehoefendheid niet gaat faciliteren. Dat het een vanzelfsprekendheid wordt: ik heb een rugzakje, ik heb een bepaalde achtergrond, ik heb iets anders, dus de overheid moet voor mij dat regelen. Juist voor het vak van journalist, en dat weet je zelf beter als geen ander, juist voor het vak van journalist wil je mensen die er bam, de er op af gaan, die zich niet laten betuttelen, die zich niet in een context laten plaatsen, die zich niet een stempel op het hoofd laten drukken. En die er op af gaan. Ik ben journalist, en of ik nou Limburger ben of Marokkaan, dat doet er niet toe. Ik kom hier vragen stellen, ik kom hier onderzoek doen.

Denkt u dat het een cultuuringetje is dat misschien, ik zeg het zo: dat allochtonen dat misschien minder doen hier, dat erop afstappen?

Hans: weet je, dan gaan we speculeren, dat durf ik niet te zeggen. Het zou wel kunnen, je hebt zelf een specifiek voorbeeld, dat mensen niet altijd op die manier gestimuleerd worden door de ouders, dat ze zelfs een keuze maken tegen die de ouders zouden maken, er zit wel iets in hè. Jouw ouders of mijn kinderen, als ik voor mijn kinderen de beroepskeuze zou gaan invullen, ik heb twee stevige blonde meiden in huis lopen, daar heb ik echt, no way, dat gaat niet gebeuren. Weet je, dat ligt daar misschien al anders, die beroepskeuze, en het tweede aspect van interactie met instituties: ik denk dat een hoop Hollandse kinderen net iets minder op hun mondje gevallen zijn, net iets minder respect hebben voor de gevestigde orde. Ook zo in die traditie opgevoed zijn, dan die kinderen, die misschien iets voorzichtiger zijn, ook misschien vervelende ervaringen meegemaakt hebben, qua discriminatie uitsluiting, of bij hun ouders dingen verkeerd hebben zien gaan, ik denk dat dat best wel een rol speelt. Dus ja, weet je wel, meer mensen binnenhalen, daar kun je best wel over denken en praten hoe je dat kan doen. Twee: het moet van mensen zelf komen en zeker voor een opleiding journalistiek. Wij moeten studenten hebben: bam, die gaan er op af, die gaan het doen.

Zijn er nog dingen die u kwijt wilt?

Hans: nou wat ik toen volgens mij ook al eerder gezegd heb, en dat is ook wat ik tegen mijn studenten gezegd heb: kom maar met je good practices, kom maar met je voorbeelden. Kom maar ook met jouw ideeën, hoe subjectief of hoe objectief. Weet je wel, kom er maar mee. En het is, laat ik heel eerlijk zijn, vraag maar een keer aan Bartho en anderen, je wilt echt niet weten, ik ben een paar jaar geleden van beroepspraktijk naar onderwijs gegaan, beetje naïef. Wow, lekker met studenten dingen doen, mooie dingen binnenhalen, beroepspraktijk. Je zit in het onderwijs in een context van heel veel bureaucratie. Niet alleen de eigen bureaucratie van de eigen scholengemeenschap, van die grote hogescholen, maar ook wat de vrolijke vrienden in Den Haag allemaal voor ons verzinnen.

Hoe heftig is dat?

Dat zal ik je zo vertellen. We zijn nieuw onderwijs aan het maken. Je hebt de dagelijkse kleine problemen: docenten die ziek worden of overspannen zijn, studenten die ruzie hebben met elkaar of die ruzie hebben met de examencommissie. We hebben heel veel dingen, we hebben ook heel veel maatschappelijke issues waar we goed naar kijken. Tegelijkertijd: dit soort dingen zijn belangrijk en spelen een rol, maar je kunt niet alles doen. Een andere waarneming die ik ook doe, en dat wist ik ook helemaal niet voordat ik het onderwijs instapte, er zijn best veel studenten waar iets mee aan de hand is, die een labeltje hebben, die een rugzak hebben, ADHD, doof, dyslexie is een heel groot fenomeen vandaag de dag. Zo heb je heel veel dingen. Wij hebben hier een programma en dat heet onbelemmerd studeren, studenten die een belemmering hebben vanuit een bepaalde hoedanigheid, worden apart faciliteiten voor gedaan, dus we zijn op heel veel andere manieren ook met diversiteit bezig. Realiseer je dat weet je. Dus dat interfereert allemaal met elkaar. Nee, de bureaucratie in het onderwijs, toen ik werkte bijvoorbeeld bij de VPRO en de NTR, had ik verschillende wetenschapsredacties, verschillende tv-programma's, radio-programma's en digitaal. Al die programma's zijn in feite doosjes, zijn aparte winkeltjes. Elk winkeltje eigen team, en een eigen budget. Op gegeven moment gingen we al die dingen aan elkaar koppelen, werd het iets complexer, maar in feite is dat allemaal lekker rechttoe, rechtaan, lekker stampen op de brug. Oh heerlijk, mis ik soms. Onderwijs is prachtig werk, maar is heel complex. Roostering, decentrale selectie, budgetten, en hoe die budgetten werken is dan weer ingewikkeld. Allerlei richtlijnen vanuit Den Haag, zoals ze hadden verzonnen: niet meer vanaf half maart maar vanaf half januari inschrijven. Al die dingen interfereren, dus zelfs zoals ik, weet je, als je komt uit de beroepspraktijk, ja je bent ook heel veel organisatorische dingen aan het doen. Vraag maar een keer aan Bartho, ah, we hebben zo veel strafwerk.

Is dat diversiteitsprobleem dan een heel klein dingetje op de stapel?

Nee. Dat vind ik niet. Maar het is wel een, maar het is niet een klein dingetjes, maar het is wel een ding op een hele grote stapel van dingen. Daarmee niet zeggend dat de bureaucratie zodanig opgelopen is en dat wij zoveel strafwerk hebben, dat we hier geen werk van kunnen maken, want we moeten er werk van maken. En daarom is het goed dat eens in de zoveel tijd een student komt zeuren over: hè, wat doe je nou eigenlijk en maak het eens concreet.

Denkt u dat het lang gaat duren voordat we eindelijk alles een beetje op een rijtje hebben?

Hans: het is ook weet je, het is ook een maatschappelijk fenomeen hè. Waar we een paar jaar geleden allerlei mensen hoorden praten plotseling over het multiculturele drama, jarenlang is daar een bepaalde opvatting over geweest, nu in het huidige tijd.. wordt het af en toe weggetrapt als het multiculturele drama en moet er weer een nieuw evenwicht komen. Het is ook een debat er over, de politieke besluitvormingen en meningsvormingen er over, dat moet zich ook weer uit kristalliseren. En daarom ook weet je, je kunt wachten op de grote dingen, maar ik geloof veel meer dat het soms ook in de krachten van kleine dingen zit, dus daarom ze ik: je kan een beleidsrapport maken voor een hele hogeschool, maar probeer het anders toch meer op opleidingsniveau in te steken, focus op wat je zelf al gedaan hebt: opleiding journalistiek. Aanbevelingen doen, maar wel aanbevelingen doen vanuit het perspectief wat je aangetroffen hebt binnen de opleiding. Maar kijk ook naar de beroepspraktijk. Want anders krijg je, niet alleen van

mij, maar van anderen: ja hè, leuk dat wij het moeten doen, maar wat gaat het NRC en NU.nl en noem maar op doen? En je moet je ook afvragen: je kunt aanbevelingen doen, maar één: hoe zinvol zijn die; twee: hoe realistisch zijn die, en drie: wat is het effect weer van die aanbevelingen? Positieve discriminatie helpt, maar positieve discriminatie leidt ook weer tot potentiële polarisatie, kijk maar op Twitter en Facebook wat daar voorbij komt. Wat zag ik daar van de week toch weer man.. Naar aanleiding van het proces over Wilders, op de Postonline, en weer zo een interview met zo'n kop, weet je wel. Dan zie je weer zo'n foto, ook allemaal wel weer stereotype: een boze witte man. Onze oudjes liggen twaalf uur in hun eigen pis en poep, en voor hen wordt het allemaal weer geregeld. Ik zeg niet dat positieve discriminatie altijd een achterstelling is van andere groepen, maar die beeldvorming kun je wel wekken. En beeldvorming s op het moment wel echt een ding waar we ons echt zorgen over maken. Echt hoor. En vooral ook over Marokkanen en Turken: minder minder minder. Maar ook over hoe mensen met elkaar op Facebook op de vuist gaan. Het is niet normaal. Buitenhof op zondag, prachtig programma, maar dan moet je eens een keer kijken naar buitenhof op zondag, en dan moet je ondertussen parallel kijken naar Twitter. Tachtig procent denk ik, van wat daar gezegd wordt, gaat niet over inhoud: van goh, wat goed dat dat gezegd wordt, of nou ik ben het er niet mee eens want ik heb dit of dat cijfer, feiten vinden we altijd belangrijk hè, als journalisten. Dus ik heb dit en dat cijfer gelezen dus het is niet waar. Nee hoor, Loos, het gaat loos. Schelden, tieren, mensen belachelijk maken om hun uiterlijk, daar hebben we echt met z'n allen nog wat te doen en journalisten spelen daar ook een grote rol in. En het is niet weet je wel, van een heleboel mensen wegzetten, dan zie je wat er in Amerika gebeurt, krijg je iedere keer die kaart te zien: oostkust, westkust daar wonen alle mensen en daar wonen alle mensen van Amerika en die stemmen. In het midden wonen een soort van rednecks die er toch allemaal niks van snappen, de deplorables van Hillary Clinton. Nou we hebben het gezien hè, wat er gebeurd als je die mensen wegzet, nou oke verdomme, dat zullen we eens een keer meemaken. Wij gaan stemmen. Dus we moeten ook letterlijk en figuurlijk de boel bij elkaar houden, daar fatsoenlijk, om met elkaar te interacteren, en een van de aspecten die er bij hoort is de verbinding, de integratie, maar ook de eigen verantwoordelijkheid van mensen met een niet-westerse allochtone achtergrond. Ik vind het weer een mooi pleidooi man.

Interview Laila Benhdidou

Interview afgenomen op 1 december 2016

- **5e jaars journalistiekstudente Hogeschool Utrecht**
- **Ouders Marokkaans**

Vertel even, je studeert journalistiek...

Ja, ik studeer journalistiek ik ben officieel vijfdejaars, dat bestaat eigenlijk niet, maar ik ga er eh, of ik doe er een jaar langer over. Ehm, ja ik ben 26, maar dit wist je volgens mij al. Dus iets aan de oudere kant als je het vergelijkt met de rest van mijn studiegenootjes. Maar ik heb hiervoor ook nog een andere studie gedaan. Dus.

Waarom heb je voor journalistiek gekozen? Want het is best wel een beetje dat je denkt van: hmm.

Ja je wordt niet aangemoedigd, hè. Nee. Ehm, ik heb altijd al iets met Nederlandse taal gehad, ook al sinds kleins af aan, ook op de basisschool werd dat al gemotiveerd, dat ik goed kon schrijven en ja, ik weet niet, ik heb altijd wel graag iets met de Nederlandse taal willen doen en ik hou heel erg van nieuws. Dus eigenlijk is die combinatie Nederlandse taal newsy, dat is journalistiek geworden.

Ben jij niet een beetje ontmoedigd om journalistiek te gaan studeren? Want het is nu natuurlijk veel in de media aan bod dat de journalistiek diverser moet.. Had jij niet zoiets van, nu kom ik in zo'n wit werkveld terecht?

Jawel. Ja dit wist ik eigenlijk van te voren al. En het begint eigenlijk vanuit huis uit hè, want nou ja, je weet mijn ouders zijn Marokkaans. En vanuit onze cultuur is de journalistiek ook niet een beroep met een bepaald aanzien. Dus vanuit huis uit wordt je gemotiveerd en gestimuleerd eigenlijk om de advocatuur in te gaan, geneeskunde te gaan studeren.

Waar kom dat vandaan dan?

Ja ik denk gewoon, mijn ouders, mijn vader is hier eigenlijk naar Nederland gekomen als immigrant, als de meeste van zijn generatie, uhm, en hij kwam hier om geld te verdienen en voor een betere toekomst voor zijn kinderen. Dus dat is iets wat mijn ouders mij ook heel erg sterk hebben meegegeven: van we willen dat jullie op jullie eigen benen staan, we willen dat jullie onafhankelijk zijn en ja een beroep kiezen waar je dat uiteindelijk ook mee kunt bereiken. En journalistiek is ook geen beroep dat vanuit Marokko, het is geen beroep met een bepaald aanzien. Als je zegt in Marokko: ik ben journalist, ja is dat niet iets om trots op te zijn, nu komt, de laatste paar jaar komt dat iets meer terug, maar dat, ja het is niet iets echt om trots op te zijn.

En toch ben je het gaan doen?

Ja, toch ben ik het gaan doen. Heel eigenwijs.

Wat was je drijfveer dan?

Ja, eigenwijs, en ik kies gewoon voor mijn eigen geluk. En ik wist, het is altijd nieuw als je een nieuwe opleiding gaat volgens, je weet nooit wat je precies kan verwachten, maar ik dacht: ja.. ik houd van nieuws, ik houd van de Nederlandse taal, ik wil journalistiek gaan studeren, want ik ben iemand met een mening, ik ben iemand die daar ook wel voor uit durft te komen, dus ik dacht dat

dat ook wel goed zou passen

En hoe is jouw achterban, hoe heeft jouw familie daarop gereageerd?

Ja. Die heeft me altijd gestimuleerd. Die heeft gezegd: jij moet gewoon kiezen wat jij wilt, waar jij je geluk uit haalt, daar hebben ze ook nooit een punt van gemaakt, ja, dus dat is altijd, dat is ook nooit een ding geweest dat ik journalistiek ben gaan studeren. Maar op het moment, dat is wel grappig, ik spring een beetje van de hak op de tak. Uhm, dat ik, ik volgde een vak en daar moest je eigenlijk een reportage voor maken, een buitenlandse reportage. En toen wilde ik, toen had ik het idee om het over het Marokkaanse koningshuis te doen. Nou ja, je komt zelf wel eens in Marokko, je zou wel weten dat is ontzettend corrupt. Vooral de journalistiek daar. Dus dat was wel even een dingetje dat ze toen zeiden van: we willen eigenlijk niet dat je dat gaat doen. Dus af en toe botst zeg maar die Marokkaanse mentaliteit wel met

Zei school dat of zei thuis dat?

Nee dat zeiden mijn ouders. En dan voornamelijk mijn vader. En die had zoiets van: moet je dat wel doen, je moet geen wonden gaan openhalen weet je wel. Je moet daar gewoon ver uit de buurt blijven voordat je straks in de problemen komt.

Maar is dat dan een cultuurding? Dat je familie er niet tegenaan wil schoppen en het laat rusten?

Ja, misschien kan je dat wel zo zeggen.

Maar dan is journalistiek wel een moeilijk vak

Het is een heel moeilijk vak. En daarin botst het ook wel eens met mijn ouders. Omdat zij zoiets hebben van: nee doe maar gewoon normaal, wij willen niet dat je, ja dat je problemen krijgt of dat je bepaalde dingen gaat openbreken of ja.. Doe gewoon je ding, ga lekker studeren, doe gewoon normaal, en kies gewoon voor iets veiligs, in plaats van een reportage te gaan maken over het Marokkaanse koningshuis. Met daarin alle corrupte dingen.

En je hebt het uiteindelijk wel gedaan?

Nee ik heb het uiteindelijk niet gedaan. Puur omdat ik een ander vak ben gaan volgen, dus niet zo zeer omdat m'n vader daar een beetje op tegen was, maar dat zit ook heel erg wel in mijn, zo ben ik ook wel qua karakter hoor. Tegen dingen aanschoppen. En je merkt toch wel dat dat vanuit de Marokkaanse cultuur, hè dat dat een beetje wordt, daarin zijn ze iets terughoudender in misschien.

Hoe oud was je toen je aan de opleiding begon?

21 volgens mij.

Oké 21, je kwam daar... En toen? Hoe was dat?

Nou wat me opviel, ik kwam van het ROC, ik zat eerst op het vmbo, toen ben ik naar het mbo gegaan en toen naar het hbo.

Wat heb je hiervoor voor opleiding gedaan?

Luchtvaartstudie, ja toerisme, heel wat anders.

Leuk!

Ja en ik heb er ook zeker wel wat dingen aan overgehouden. Maar ja, wat me als eerste opviel was: wat een blanke school. Wat een blanke studie. Ik was echt, ik denk dat de allochtonen, dat die echt op twee handen te tellen waren. En dat was voor mij dat ik echt dacht van wow: dat was voor mij echt wel een cultuurschok.

Voelde je je thuis?

Ik heb het me wel thuis kunnen maken, uiteindelijk. Maar ik weet nog dat ik in het eerste jaar zat en dat ik alleen in een klas zat met Nederlandse jongens en meisjes en Nederlandse docenten, alleen maar Nederlandse docenten, en dat ik wel dacht van: ja, hoor ik hier wel thuis? En dat was eigenlijk iets van, ik wist dat het een blanke wereld zou zijn, want dat zie je ook terug op redacties en in het journaal, en je ziet zelden echt een, nou ja een Marokkaanse of een Turkse, weet je wel, iemand die ja, diversiteit, dat zie je heel weinig in de journalistiek. Dus daar had ik me wel op, dat wist ik ergens wel, maar ik had niet verwacht dat het zo blank zou zijn. Nee.

Vond je dat niet vervelend dan? Want ik kan me daar wel iets bij voorstellen..

Ja ik weet niet of ik het vervelend vond, het was gewoon wennen. Het was gewoon wennen en je moet je voorstellen, ik zat op het MBO, nou het MBO daar zitten toch wel meer, ja daar heb je gewoon veel meer diversiteit dan op het HBO al iets minder, maar op een journalistiekstudie nóg minder. Dus dat was wel iets wat ik in het begin toch wel moeilijk vond. Maar waar ik ook wel snel aan heb kunnen wennen uiteindelijk.

Hoe is dat nu op je school? Is dat nu veranderd?

Ja..

Alleen met studenten of ook met de docenten?

Allebei eigenlijk ook wel. Docenten zijn er nog steeds heel weinig, diverse docenten. Te weinig eigenlijk. Maar studenten, op gegeven moment ga je ze gewoon herkennen. Het zijn er nog steeds te weinig, naar mijn mening, maar ik denk op gegeven moment maak je het je gewoon eigen. Je gaat dingen doen die je leuk vindt, je gaat bij een studievereniging die je leuk vindt, dus dan maakt het op gegeven moment niet heel veel meer uit weet je wel, dan ben je voorbij dat rassendenken.

Ik heb in Ede op school gezeten, daar wordt heel veel ingespeeld op multiculturaliteit de afgelopen jaren, ook qua vakken, en diversiteit. Hoe is dat in Utrecht?

Dat hebben wij nooit gehad.

Helemaal niets daarvan?

Nee. Eigenlijk niet.

Waar bestond jullie vakkenpakket dan uit?

Dan moet ik even terug graven, in het eerste jaar krijg je vooral buitenlandse politiek, het vak binnenland, schrijven, gewoon wat algemenere dingen, om je eigenlijk een beetje te kunnen oriënteren als beginnend journalist. Er wordt veel ingezet op politiek, foreign affairs, binnenlandse nieuws, human interest ook wel, maar de vakken die jij net opnoemde, die hebben wij nooit gehad. Nee.

Nu ook niet?

Nee. Nee. Want mag ik vragen wat dat vak precies inhield?

Omdat er zo veel, zeg maar, de maatschappij verandert natuurlijk, als journalist moet je daar op inspelen.. Hoe ga je dat doen? Als Nederlandse journalist, want bij ons is net zo goed de opleiding heel erg blank. Je leert over verschillende culturen, je gaat essays schrijven over bepaalde landen naar jouw keuze, dat soort dingen.

Dat klinkt heel tof.

Is het ook. Dus jij zegt eigenlijk: de opleiding speelt niet echt in op wat er in de journalistiek en in de maatschappij gebeurt?

Totaaaaaal niet. Totaal niet. Er wordt iedere keer benoemd, er zijn een aantal dingen die continu terugkomen, we leiden jullie op voor de werkloosheid hè, de journalist is gewoon, er zijn gewoon bijna geen vaste banen in te vinden, en we proberen meer diversiteit te creëren op redacties. Dat wordt wel gezegd, hè, ook vanuit de journalistiek, we willen meer diverse studenten, op redacties wordt dat ook gezegd; we willen meer diversiteit, we willen een reflectie zijn van de samenleving. Maar daar wordt naar mijn mening op deze school van de journalistiek niks aan gedaan. Wat je wel hebt is een docent van mij: Daan Westerink, die stimuleert dat wel heel erg. Dus die is afgelopen zomer, dat is misschien ook wel interessant voor jou, om daar mee te babbelen, heeft zij een soort van pilot opgezet om te gaan samenwerken met journalistiekstudenten en verschillende redacties. En zo heb ik afgelopen zomer een week stage kunnen lopen bij de NOS, omdat ze dat daar willen ze dat ook heel graag. Zij zeggen: wij willen meer diversiteit op de redactie maar er is geen aanbod, weet je wel, er zijn geen. Dat snap ik ook wel, want er wordt vanuit huis uit al niet meegekregen, dus daar begint het eigenlijk. Die is een soort van pilot gestart, waarin ik samen met twee drie anderen een soort van proefkonijnen waren om te kijken hoe dat zou gaan op die NOS redactie. En of wij door onze, nee ik spreek even voor mezelf, of ik met mijn achtergrond iets kan brengen op die redactie. En dat was eigenlijk heel goed bevallen, en dat was eigenlijk het eerste moment dat dat ter sprake kwam.

Bij de NOS of op school?

Op school. Ja. Daan Westerink is een docent geweest in mijn eerste jaar. Dus ja, dat is eigenlijk voor mij het eerste moment dat het ook echt werd benoemd, we willen meer diversiteit en we gaan er iets aan doen.

Jij bent er best wel voor dan.

Ik ben er zeker voor, omdat ik geloof echt in die kracht van diversiteit.

Maar vind jij dit nou niet positieve discriminatie?

Dat is het ook. Ja ik, als ik een baan zou kunnen krijgen omdat door mijn achtergrond en door mijn journalistieke vaardigheden dan zie ik mijn culturele achtergrond juist als een kracht. Maar ik kan me voorstellen, want dat hoor je nu vaker van redacties: we willen meer diversiteit, van krijgen het idee van dat er mensen alleen worden geselecteerd vanwege hun achtergrond. Maar ik geloof dat dat wordt gedaan. Maar het is een soort van aanvulling. Kijk je gaat ook geen mensen aannemen die journalistiek niet sterk genoeg zijn. Ja het is misschien wel positieve discriminatie, dat klopt, maar als het in je voordeel kan werken..

En heb je het hier ook over gehad, want ik doe het vooral over de opleiding natuurlijk, het

werkveld is al heel veel over geschreven en over onderzocht of zo? Heb je nog wel eens met mensen van je opleiding hierover gepraat? Van hoe zouden wij dit nou eens aan kunnen pakken? Had je iets in gedachten, van misschien zou ik de opleiding wel kunnen verbeteren of heb je dat nooit gehad zelf?

Nee. Nee.

Want het begint wel bij de opleidingen.

Het begint zeker bij de opleidingen. Nee daar heb ik het eigenlijk nooit over gehad, wel eens gewoon met andere niet-westerse, ja niet-westerse klinkt ook zo stom, want ik ben hartstikke westers, ik ben zo westers als maar zijn kan..

Ja dat is ook maar een soort aanduiding.

Ja ja. Daar hebben we het wel heel vaak over gehad, van nou, hoe zou dat nou komen weet je wel, dat er gewoon echt echt weinig, wat je ook gaat krijgen is dat je elkaar toch gaat opzoeken. Weet je wel, omdat je denkt van ja, we zijn echt in een bepaalde wereld waar gewoon weinig van onze mensen zijn, 'onze mensen'. Je weet wat ik bedoel. Dus je gaat elkaar opzoeken en je gaat het daar over hebben, van ja hoe zou dat nou komen? En dan kom je toch wel tot de conclusie dat het eigenlijk wel iets is wat ook wel heel herkenbaar was bij hun is dat het eigenlijk vanuit huis uit niet wordt gestimuleerd.

Zou je daar iets aan kunnen doen? Zou jij een oplossing kunnen hebben hiervoor, zou jij iets kunnen aandragen?

Kijk ik denk dat op het moment dat er steeds meer diversiteit op redacties verschijnt, steeds meer diversiteit op televisie, want dat is wat onze ouders ook zien, dat dat steeds meer iets wordt om trots op te zijn, zo van kijk, weet je wel, zo kan het ook. Het is niet zichtbaar genoeg.

Er zijn geen rolmodellen?

Nee. Die zijn er wel, maar te weinig denk ik.

Maar om uiteindelijk een diverse journalistiek te krijgen moet je terug weer terug naar de opleidingen, dus hoe krijg je die mensen op überhaupt een journalistieke opleiding?

Ja dat klopt. Het is echt heel moeilijk, ik heb daar wel vaak over nagedacht hoor.

Want voelde jij je een vreemde eend op de opleiding?

Nee niet per se een vreemde eend maar dat komt ook omdat ik niet zo ben qua karakter. Ik kan me heel makkelijk aanpassen, weet je wel. Ik doe mijn eigen ding, ik, zo ben ik qua karakter niet. Dus ik heb me nooit een vreemde eend gevoeld, nee zeker niet. Maar het is ook iets wat ik merk, als ik dan voor m'n eigen cultuur spreek, Marokkanen houden, de meeste Marokkanen houden gewoon niet van de media. En dat komt ook omdat ze zien hoe ze worden afgeschilderd in de media, hoe ze worden geframed in de media. Zij voelen niet een bepaalde drang om dat te veranderen, snap je?

Ja maar juist zou dat een motivatie moeten zijn om het te veranderen toch?

Ja je zou denken van wel, dat is ook een van de redenen waarom ik journalistiek ben gaan studeren. Omdat ik dacht van hé, weet je wel, dit kan anders, dit moet anders. Maar ik denk die negatieve associatie met media, ik denk dat dat ook een reden is waardoor mensen geen

journalistiek gaan studeren. Omdat ze er gewoon geen vertrouwen in hebben. Ze hebben geen vertrouwen in de journalistiek.

Denk je dat opleidingen dit beeld kunnen veranderen? Door bijvoorbeeld les te geven in diversiteit of multiculturaliteit?

Ja, maar dan heb je ze er al zitten hè.

Nee maar ook aan de doorsnee journalist zeg maar.

Ja dat zou kunnen. Ik zit even te denken hoe ik als mbo-student überhaupt in aanraking kwam met journalistiek. Ja dat heeft gewoon met interesse te maken, het heeft echt iets met interesse te maken. Ik heb altijd liefde voor nieuws gehad. Ik las altijd alles.

Maar het is voor jou wel een grotere drempel om journalistiek te gaan studeren..

Ja misschien wel, misschien juist ook door die achtergrond dat dat een bepaalde drempel veroorzaakt. Ja. Maar ik vind het moeilijk om echt aan te geven, want ik begrijp jouw onderzoek, maar ik vind het moeilijk om aan te geven wat je dan kan veranderen, wat je dan kan doen om er voor te zorgen dat..

Zou je met ouders kunnen praten bijvoorbeeld, of voorlichtingen, ben je wel eens in aanraking gekomen met voorlichtingen?

Nee. Nou daar zou het eigenlijk al mee moeten beginnen., Daar zou het eigenlijk al mee moeten beginnen: bij de voorlichting. Bij de mensen, mensen naar open dagen trekken. Nee ik ben ook nooit naar een open dag geweest, nooit naar een voorlichtingsavond, maar misschien dat dat, ja dat dat. Ik denk dat, ik denk echt dat er een bepaalde, ook wat ik in mijn buurt zie...

Want hoe is het, als ik dat mag vragen, hoe is jouw situatie thuis? Is het zo dat jij met echt allerlei mensen omgaat? Of is het dat jij met veel mensen omgaat met dezelfde achtergrond als jij?

Nee. Ja, nee heel divers. Heel divers. Ik woon nog thuis. Maar de mensen met wie ik omga, dat is heel divers, dat is voor mijn ouders ook zo. Die hebben Nederlandse vrienden, die hebben Marokkaanse vrienden, die hebben Turkse vrienden, dus dat, ja daar ligt het niet aan. Maar ik vind het ook moeilijk om een soort van oplossing aan te dragen, ja om de journalistiek toch misschien wel iets toegankelijker te maken. Laat mensen meelopen, laat mensen gewoon zien wat er op zo ene redactie gebeurt. Weet je wel, met van die, van die stage, van die snuffelstages, weet je wel, zorg dat dat gewoon toegankelijker wordt. Dat mensen niet alleen zitten en naar een praatje kunnen luisteren, maar dat ze ook gewoon daadwerkelijk een redactie kunnen opzoeken om te kijken hoe dat gaat. Misschien dat dat een duidelijker beeld geeft.

Hoe was jouw ervaring bij de NOS?

Afgelopen, nou ik ga daar nu stage lopen, in februari ga ik beginnen. Ja. Super leuk.

Wat verwacht je van de diversiteit?

Ja ontzettend blank. Ik ben inmiddels over dat hele, weet je, het is een uitgekauwd onderwerp en dat zal nog steeds de komende jaren, zal dat nog steeds zo zijn. Ik ben nu op zo een plek dat ik denk: ik ben Laila, weet je wel. En ja, ik zie er misschien anders uit dan de Nederlandse of de westerse mensen die er nu zitten. Maar ik geloof oprecht dat dat een kracht is. Dat ik door mijn

achtergrond bepaalde invalshoeken kies die bijvoorbeeld een Jantje of een Pietje niet zou kiezen. Dus voorheen zag ik dat misschien meer als een soort belemmering, van hé, ik ben niet net als zij, ik moet net als zij worden, maar nu is dat, zie ik de kracht er van in. Het is absoluut een toevoeging.

Heb je die zaak gevolgd van Perdiep Ramesar? Ben jij niet bang dat wanneer je op zo een 'witte' redactie komt, je alleen bepaalde multiculturele onderwerpen krijgt toegeschoven? Dat is ook niet echt de bedoeling toch?

Nee dat is zeker niet de bedoeling. Tenzij dat als, tenzij je dat als journalist wilt hè, want ik ken ook, een vriendin van mij, die studeert journalistiek juist omdat ze echt die multiculti onderwerpen wil gaan doen. Die wil ook bij de Nieuw Maan stage gaan lopen. Dus tenzij je dat wilt, dan is dat prima. Maar ik ben niet, ik ben een journalist die zich alleen focust op alle diversiteit onderwerpjes en zich alleen bezighoudt met multiculti dingen.

En als je dat nou alleen maar toegeschoven wordt?

Op het moment dat ik iets kan bijdragen aan het onderwerp, wat bijvoorbeeld een ander niet zou kunnen, dan zou ik het absoluut gaan maken. Willen behandelen, zeker. Maar het zou niet zo moeten zijn, dat bij ieder onderwerpje, die diversiteit of die multiculti journalist wordt, weet je wel. Daar pas ik voor. Puur omdat ik geloof dat ik meer kan. Dat ik, ja, ik vind dat zo een beperking als journalist.

Heb je idealen?

Idealen... Pfoe, in de journalistiek? Ik weet niet of dat een ideaal is. Maar ik wil gewoon eerlijke verhalen vertellen. Eerlijke oprechte verhalen vertellen, zonder...

Hoe zie je dat voor je dan? Is dat anders dan dat nu verteld wordt? Vind je het nu niet eerlijk en oprecht?

Nou ik heb soms wel dat ik naar het nieuws kijk en dat ik denk: nou weet je wel, het nieuws neemt een bepaald standpunt in of die wordt wel ontzettend in die hoek gezet.

Komt dat door je achtergrond, denk je?

Ja misschien wel. Ja. Ja. Misschien meen ik het te zien.. Maar je let er wat meer op. Het wordt iets zichtbaarder voor je, denk ik dan iemand zonder die culturele achtergrond.

Dus je zou wel de journalistiek willen veranderen zeg maar?

Ik zou sowieso, weet je wat m'n ideaal is? Om de huidige samenleving terug te zien op de redacties. Dat zou ik heel graag willen wat dat is nu niet zo. We maken nieuws voor iedereen, maar de mensen voor wie we nieuws maken, die zitten niet op de redacties. Dus hoe kan je dan nieuws maken voor een Mohammed, een Fatima, een ik noem maar wat. Snap je? Die mensen zitten niet op de redacties. En ik denk dat diversiteit juist een bepaalde kracht is, juist met het maken van nieuws. Bepaalde invalshoeken kan belichten die normaal onderbelicht zouden blijven. Dat zou ik heel graag terugzien, en niet alleen om meer diversiteit te creëren op redacties, maar puur omdat ik denk dat de journalistiek daar uiteindelijk beter van wordt. Ik vind het nu af en toe nog best vlak.

En waar begint dat volgens jou? Diversiteit, waar zou jij beginnen? Als jij de kans had om de journalistiek te veranderen door middel van meer diversiteit te creëren. Waar zou jij

beginnen?

Ik zou al gaan beginnen op middelbare scholen.

Hoe zie je dat voor je?

Nou in de vorm van voorlichting. Ik denk dat je daar als eerst mee moet beginnen. En dan zullen er altijd mensen zijn die daar totaal geen interesse in hebben, en dat is prima. Maar er zullen ook wel mensen zijn die dat misschien eerst heel ver hebben verdrongen en misschien nu denken van: oh, misschien is dit nu wel iets. En die mensen, die, als je daar dan bepaalde, weet ik veel, snuffelstages van een dag bijvoorbeeld aan koppelt, dat ze even kunnen proeven, even kunnen snuiven aan die redactie, nou misschien dat dat wel bepaalde deuren opent, of bepaalde interesse opwekt.

En op de opleiding zelf, wat zou je daar willen zijn? Op het vlak van studenten en docenten, wat zou anders moeten?

Meer diversiteit ook in docenten.

Hoe zou zo een school dat aan kunnen pakken?

Hmm... Door meer docenten aan te nemen met een andere achtergrond, dan alleen de Nederlandse. Want wij raken geïnspireerd, althans, dat is de bedoeling, wij raken geïnspireerd door docenten. En als jij alleen maar Nederlandse blanke docenten hebt, ja...

Denk jij dat aankomende studenten een rolmodel nodig hebben?

Nee. Niet specifiek één rolmodel. Nee, dat denk ik niet. Ik denk dat je je moet kunnen identificeren. Maar niet per se dat je moet gaan hangen aan één rolmodel, nee dat denk ik niet. Ik denk dat je jezelf moet herkennen in de ander. Ik denk dat dat heel belangrijk is.

Zowel in redacties als op de opleidingen dan?

Ja.. Dat denk ik wel..

Zijn er nog dingen die je zelf heel graag wil zeggen?

Kijk er wordt, niet dat dat er per se in moet, maar dat wil ik wel even benadrukken. Er wordt natuurlijk een ontzettende 'wij-zij kloof' gecreëerd, op het moment dat je het gaat hebben over: wij willen meer diversiteit op redacties en opleidingen. Op het moment dat je dat zo gaat benadrukken, wordt het echt een ding, wordt het echt een issue.

Maar dat is het al..

Ja, dat is het al. Ja.. Dus ik denk dat we gewoon af moeten van dat hele 'wij-zij gebeuren', weet je wel, en gewoon.

Maar als het niet geforceerd wordt, dan gebeurt er niks..

Nee, maar er gebeurt nu ook al niet heel veel.

Maar dat is omdat mensen zich er pas nog maar net van bewust zijn, denk ik.

Ja dat denk ik ook. Dat klopt wel.

Is dat dan voor jou iets goeds of iets fouts?

Uhm, het is heel dubbel. Het is echt heel dubbel. Want je wilt niet, zo een pilot, daar wil je niet ingaan omdat je alleen een culturele achtergrond, een andere culturele achtergrond hebt, snap je? Dat bedoel ik met die kracht, van mijn culturele achtergrond, dat kan tegen me werken en dat kan voor me werken. Je wilt niet degene zijn die wordt uitgekozen omdat ze een culturele achtergrond heeft. Je wilt degene zijn die uitgekozen wordt omdat ze goed is in wat ze doet.

Ja, en die culturele achtergrond is dan een plus..

Ja, dus daarin bedoel ik een beetje dat, die tegenstrijdigheden. Dat vind ik af en toe nog best lastig.

Heb je die advertentie van de correspondent gezien?

Ja die heb ik gezien.

Wat vond je daar dan van? Want dat was heel recht voor z'n raap.

Ja, dat kan ik op zich wel waarderen. Ja.. Ja, directe aanpak, ja. Maar wat je inderdaad zegt, ik denk dat de journalistiek dat ook nog maar net, dat ze dat nog maar net doorhebben eigenlijk, zo van: hé, wij zijn niet de samenleving, wij maken nieuws voor de samenleving maar wij zijn de samenleving niet.

En wat vind je dan van die directe aanpak?

Ja ik kan dat wel waarderen. Toch wel. Nu spreek ik mezelf tegen. Maar ik geloof ook wel, dat mensen zoals bij de Correspondent, er zitten geen mensen die niks kunnen bij de Correspondent, dus die kunnen daarin ook echt wel selecteren van hé, we willen goede mensen. En ik denk dat zij ook wel de kracht van die culturele achtergrond, dat ze dat ook wel zien. Dus ik kan dat ergens wel waarderen. Maar die focus moet er niet al te veel op liggen. Ja nu spreek ik mezelf weer tegen. Ja ik weet niet zo goed hoe ik dat moet uitleggen. Je wilt goede mensen, in eerste instantie wil je goede journalisten hebben. En inderdaad, die culturele achtergrond die kan zeker als een plus werken.

En bij de werving van de niet-westerse studenten? Moet de focus daar dan ook niet te veel op liggen, of dan toch wel?

Nou wat jij net zegt, die vakken die je in Ede hebt, die hebben wij in Utrecht helemaal niet. Dus je komt er helemaal niet mee in aanraking.

Wat voor soort vakken zou je graag willen zien op de Hogeschool Utrecht?

Nou ik heb nu bijvoorbeeld een minor Religie gevolgd. Daarin creëer je eigenlijk een soort van begrip voor allerlei religies, je duikt in bepaalde godsdiensten wat ook weer zorgt dat jij als journalist in aanraking komt met onderwerpen waar je normaal als journalist niet mee in aanraking komt. Snap je? En dit is dan geen verplicht vak, dit is gewoon een vak dat je kan volgen als je daar interesse in hebt. Maar ik geloof dat dat soort vakken, dat dat een bepaalde toegevoegde waarde heeft als journalist.

Dus jij zegt: de Hogeschool Utrecht opleiding journalistiek moet het vakkenpakket aanpassen?

Ja precies. Absoluut. Je moet journalisten gewoon veel breder opleiden. Wat je nu krijgt is gewoon een beetje algemene ontwikkeling. Weet je wel, je krijgt vakken over politiek, rechten, binnenland,

buitenland, nog wat schrijfvakken, wat televisie opdrachten.

Heb jij je hier in verdiept, voor je begon aan de opleiding, heb jij gekeken welke journalistieke opleiding het meest diversiteit aanbood?

Nee.

Waarom niet?

Uhm, Utrecht, ik wilde heel graag in Utrecht gaan studeren. Utrecht stond in mijn tijd het beste aangeschreven, daar heb ik wel naar gekeken. Daar heb ik wel naar gekeken, welke opleiding het beste stond aangeschreven, ik dacht als ik in Utrecht ga studeren, dan is die link naar Hilversum, het is een interessante regio. Laat ik het daar op houden. Ik heb voorheen in Tilburg gestudeerd en ik vond Tilburg totaal geen leuke stad, dus die viel eigenlijk al af. Maar ik ben eigenlijk in Utrecht gaan studeren omdat ik dacht: Utrecht is een interessante regio om te gaan studeren.

Want?

Toch wel de randstad. Ja.. Veel, ik moet even nadenken hoe ik dat het beste kan zeggen. Ik denk dat je in Utrecht eigenlijk alles wel hebt. Gewoon qua mensen. Het is heel divers. Misschien iets diverser dan in Tilburg, of in Ede. Nou in Ede sowieso denk ik, Tilburg dat lijkt er misschien nog wel op.

Maar de school dan weer niet..

Ik denk dat dat, ik denk dat dat bij iedere journalistiekstudie dat zo is. Maar ik denk dat Utrecht me gewoon heel erg, het leek me gewoon een heel interessante stad. Ook om gewoon nieuws uit te halen. En ik wilde ook weg uit Brabant. Ik wilde weg uit het veilige Brabant, ik wilde ook uit mijn comfortzone gehaald worden.

En dat is gelukt?

Ja, dat is gelukt. Ja. Brabant is toch veilig, je hebt het gevoel dat je met je eigen mensen bent. Utrecht is toch meer randstad, dat is gewoon niet te vergelijken. En dat ie toen beter stond aangeschreven, dat heeft er wel voor gezorgd dat ik hier ben.

Maar je hebt er niet naar gekeken wat voor vakken je zou krijgen?

Nee dat heb ik niet gedaan.

Want dan was Ede misschien nog beter geweest voor je qua vakkenpakket.

Ja, uiteindelijk gezien wel.. Uiteindelijk gezien wel. Maar kijk, ik ben ook wel zo, ik weet dat je heel veel vrije ruimte hebt in de journalistiek. Daar heb ik wel naar gekeken, hoe wordt dat jaar dan opgebouwd, ik wist ook wel. Ik kende ook al een aantal mensen die op deze school hadden gezeten en dan babbeltje daar af en toe mee. En ik wist wel dat er veel vrije ruimte was om dat zelf in te vullen. Dus ja, dat heb ik later ook wel gedaan. Ik heb later die ruimte ingevuld met mijn interesse.

Hoe heb je dat gedaan?

Ja, religie, het blok religie heb ik toen gevolgd en jeugdjournalistiek wilde ik graag gaan doen. Dus dat zijn allebei twee vakken die eigenlijk normaal niet worden gegeven, maar waar je wel voor kan

kiezen in je vrije ruimte.

Wat is jouw ervaring in de journalistiek?

Regiojournalistiek. Ik heb stage gelopen bij omroep Brabant, toch weer terug naar het Brabantse, daar freelance ik nu nog steeds. En ik doe ook echt wel wat andere commerciële klussen voor andere opdrachtgevers.

Kom je daar in aanraking met dit diversiteitsprobleem?

Jazeker. Ik doe drie jaar op een rij de kleurrijke top 100. En daarin wordt dat heel erg aangemoedigd, meer diversiteit in de journalistiek. Maar dit is mijn laatste jaar geweest. Daar heb ik echt wel duidelijk een punt achter gezet, puur omdat ik vind dat, het wordt er naar mijn mening te dik opgelegd of zo. Ik vind, die top 100 bestaat voornamelijk uit niet-westerse mensen. En ik vind, daarmee creëer je juist een bepaalde kloof of zo, een bepaalde scheidingslijn. Dus, ik heb het daar heel fijn gehad, heel veel leuke dingen mogen doen. Maar dat is nu, ik wil me op andere dingen kunnen richten. Ik wil ook niet, en daarmee vul ik aan wat ik net heb gezegd, ik wil niet de journalist worden die alleen maar die multiculti dingen gaat doen.

Nee precies, want dat is misschien een gevaar.

Dat is zeker een gevaar. Ja.. Het kan ook echt absoluut, net als die vriendin van mij, die doet dat dan weer wel. Die wilt heel gericht die kant op. En dan is dat ook prima. Maar voor mij was dat, ik had het gevoel dat dat zeg maar klaar was daar.

En voor de toekomst?

Ik ga sowieso mijn stage bij de NOS doen in februari. Daar ga ik op de redactie van NOS op 3, op de redactie van de langere verhalen doen, dus ik mag de langere verhalen gaan produceren. Ja, ontzettend leuk. En ik hoop daar uiteindelijk te kunnen blijven hangen. Enne, wat me ook wel heel erg trekt is jeugdjournalistiek. Dus, wellicht bij het jeugdjournaal. Dat is een beetje het idee dat ik in mijn hoofd heb, maar dat kan zo weer veranderen. Maar jeugdjournalistiek is wel iets waar ik ook heel gericht in mijn eerste jaar, wist ik wel dat ik dat heel graag wilde doen.

Had jij in jouw jaar of in jouw klas meer mensen die hetzelfde waren en dachten zoals jij?

Nee. In mijn klas sowieso niet.

Jij was de enige in jouw klas met een andere achtergrond?

Ja. Gek hè. En dan moet je je voorstellen dat je van het MBO komt, waar je eigenlijk in een klas zit, met, waar het zeg maar omgedraaid was. Nee in mijn klas zag ik mezelf niet terug zeg maar. In mijn jaar raakte ik bevriend met een vriendin van mij, Kouter, die had het ook wel heel sterk. Kijk wij zijn ook misschien the average, dat wil ik er ook wel bij zeggen, wij zijn niet de average Marokkaanse vrouwen denk ik.

Wat is dan de average Marokkaanse vrouw?

Wij zijn misschien in dat opzicht, en ik haat het woord, vernederlandst. En ik denk dat dat ook de reden is dat we journalistiek zijn gaan studeren. Omdat wij een bepaalde...

Maar hoe zie jij dan de Marokkaanse vrouw?

Dat is gevaarlijk... Eigen interpretatie. Ik denk dat ik heel open minded ben, heel open, heel transparant, en ik denk dat de Marokkaanse vrouw dat veel minder is. En daardoor ook niet snel zou kiezen voor een journalistiek studie.

Komt dat vanuit religie of vanuit cultuur?

Ook, van allebei, het vult elkaar aan.

Kan je daar iets over zeggen?

Nou ja, ik ben zelf ook Islamitisch, maar er zijn gewoon bepaalde onderwerpen die in de islam gewoon iets meer taboe zijn om daar over te praten. En als journalist vind ik dat je over alles moet kunnen praten, omdat je ook een standpunt moet durven in te nemen. En ik denk dat dat voor heel veel Marokkaanse vrouwen en mannen trouwens, dat dat veel moeilijker is. Dat ze het over bepaalde dingen niet willen hebben. Of bepaalde dingen niet durven te benoemen. En ik denk als journalist moet je wel mondig kunnen zijn,

Mondig zijn, is dat iets Hollands dan of iets journalist eigen?

Beide. Het is ook wel heel Nederlands. En daarom zeg ik, misschien ben ik wel vernederlandst. Dat is ook wat ik vaak hoor van Marokkaanse mensen om mij heen., van jij bent echt heel erg vernederlandst. En ik haat het woord, maar misschien is dat.

Waarom?

Ja, omdat ik ben niet vernederlandst, ik ben zowel Marokkaanse als Nederlandse. Dus ik gebruik mijn Marokkaanse achtergrond als dat handig is en ik gebruik mijn Nederlandse achtergrond als dat handig is. Ik ben niet vernederlandst. Ik ben gewoon allebei, ik ben een Nederlands-Marokkaanse, of een Marokkaans-Nederlandse. T is maar net hoe je het, ik vind die stempel, daar houd ik gewoon niet zo van.

En die vriendin van jou, hoe zag zij de opleiding dan?

Zij is ook wel, wij lijken een beetje op elkaar. Zij is ook wel heel open, ja ook wel heel Nederlands, als je het vergelijkt met andere Marokkaanse vrouwen, mannen.

Ben jij, directe vraag, maar ben jij op de opleiding wel eens in aanraking gekomen met racisme?

Nee.

Op redacties speelt het wel eens,

Op de opleiding heb ik daar nog nooit last van gehad. Maar ik ben ook niet iemand, Ik vind dat we heel snel, sommige mensen neigen heel snel om in die slachtofferrol te gaan, die nemen die rol heel erg aan, ik heb dat ook niet. Ben er eigenlijk ook nooit mee in aanraking gekomen.

En buiten school?

Ook niet.

Stages?

Ook niet. Ik geloof wel dat het er is, maar ik ben er gelukkig nooit mee in aanraking gekomen. Ik

geloof heel erg in mijn eigen kracht en in wat ik goed kan. Ik geloof dat ik daarop wordt geselecteerd of niet geselecteerd. Ik geloof niet dat dat iets te maken heeft met mijn achtergrond, dat hoop ik niet althans.

Interview Nisrine Sahla

Interview afgenomen op 8 december 2016

- **Vierdejaars journalistiekstudente Utrecht**
- **Marokkaanse achtergrond**

Wat is jouw etnische achtergrond?

Mijn ouders zijn geboren in Marokko, ik ben geboren in Brussel, maar ik ben hier opgegroeid.

Hoe ben je in aanraking gekomen met journalistiek?

Weet je wat het was: journalistiek was een passie, als sinds jongs af aan. Het was mijn kinderdroom.

Je bent dat toen gaan studeren, vond je het niet raar om op zo'n 'witte' opleiding te komen?

Ik heb me eigenlijk nooit georiënteerd op wat voor mensen zitten op die school. Daar heb ik serieus nooit naar gekeken. Ik wist wel dat ik een van de weinige was in mijn omgeving die journalistiek ging studeren.

Hoe ziet jouw omgeving eruit dan? En wat vonden zij ervan dat je journalistiek ging studeren?

Ik heb best wel een diverse omgeving. Als ik kijk bij zwarte vrienden en kennissen, zij hebben een bepaalde blik op media en journalistiek, dat hoor je niet te studeren. Het is voor hen niet een standaard opleiding. Maar juist daarom wilde ik dat doen. Het trok me gewoon heel erg.

Oké, terug naar de school. Je kwam op een witte opleiding. Wat vond je er van?

Ja het is een hele witte school.

Wat vind je daar van?

In het begin niks, toen merkte ik het nog niet echt. Maar naar mate je verder gaat in het jaar wel. In het eerste jaar had ik het minder moeilijk, toen droeg ik ook nog geen hoofddoek. In het tweede jaar ben ik wel een hoofddoek gaan dragen en toen merkte ik wel dat ik ineens heel veel vragen kreeg. Mensen die het gek of interessant vonden. Door die vragen, voelde je je toch een soort van buitenbeentje. Het is een beetje dubbel. Wit of donker hoort niet uit te maken, het zijn mensen. Maar ik merk wel dat je her op de opleiding met sommige gesprekken niet mee kunt praten.

Zie je het belang van meer diversiteit op journalistieke opleidingen in?

Zeker. Het is belangrijk dat het veranderd wordt. Ik vind het zo jammer dat het zo wit is en zo weinig diversiteit. Juist de niet westerse klagen, doe er wat aan.

Waarom gaan niet meer niet-westerse mensen dan journalistiek studeren, dan kunnen ze er toch wat aan doen? Kan dat niet van thuis? Is dat een 'cultuurding'?

Nee, ik weet honderd procent zeker dat mensen daar nu niet meer zo tegen aankijken, sociale druk valt nu wel mee. Vroeger was die erger hoor. Als mijn vader het toen had gezegd tegen mijn opa dat hij journalistiek wilde gaan studeren, dan mocht dat echt niet. Nu is dat niet meer. Het valt heel erg mee.

Hoe kijken ze nu dan tegen de media aan?

Ze zien de media ook vaker nog steeds als leugenaars. Dat komt omdat ze moslims beledigen. De cliché dingen bedoel ik. Dat is het meest standaard antwoord in ieder geval.

Dacht jij: ik ga journalistiek studeren, nu ga ik dat wel veranderen? Ik ga meer diversiteit brengen?

Ik zie mezelf dat niet veranderen. Ik zie de media niet als leugenaars. Heel kritisch zijn ze niet altijd. Ook niet altijd objectief, maar ik zie ze niet per se als leugenaars. Je denkt wel eens: dat kan anders. Maar dat kan net zo goed bij mijn stukken.

Zou jij een oplossing kunnen bedenken voor de hogeschool journalistiek om meer etnische diversiteit te creëren op opleidingen?

Ze moeten binnen school van de journalistiek een beetje beter hun best moeten doen om te gaan werven. Andere mensen staan er niet voor open... ik sta hier niet tussen. Meer diverse mensen laten werven. Op middelbare scholen werven is het alle belangrijkst. Ik weet niet op welke manier, maar op middelbare scholen moet het gestart worden. Vanuit middelbare scholen moet het ook gestimuleerd. Want ook dat wordt vaak afgeraden op middelbare scholen, journalistiek studeren. Leraren moeten het ook al motiveren.

Interview Aminanta Minte

- **Tweedejaars journalistiekstudente Hogeschool Tilburg**
- **Geboren in Guinee**

Hoe ben jij bij deze opleiding gekomen?

Ik heb hiervoor de pabo gedaan, ik wilde graag basisschoollerares worden, maar na een half jaar bleek dat toch niet mijn ding. En toen was ik gaan nadenken, ondertussen was ik ook gaan werken: tussenjaartje. En toen dacht ik van: nou, ik zou heel graag misschien verhalen willen vertellen aan mensen. Schrijven vond ik ook wel leuk. Ik had brede interesse in maatschappelijke onderwerpen. Toen kwam ik al heel gauw uit bij de journalistiek. Ik denk vooral omdat ik dacht: het is een brede studie. En ik kijk wel waarvan ik daar verder uit rol. Omdat ik niet echt wist wat ik echt precies wilde doen, wat ik echt leuk vond, en daar vond ik deze studie wel echt bijpassen, omdat ze verschillende soorten disciplines hebben, dus ik dacht ja daar moet wel iets tussen zitten wat mij ligt.

Wat is jouw achtergrond? Wat voor afkomst heb je?

Ik kom uit Guinee, daar ben ik ook geboren. En ik kwam naar Nederland toen ik 1 jaar oud was.

Met je ouders?

Ja met mijn ouders. Ik heb nog twee broertjes, die zijn hier geboren, maar ik ben de oudste.

Wat hebben jouw ouders gezegd over dat je journalistiek ging studeren?

Nou, mijn ouders komen dus uit Guinee, West-Afrikaanse landen en wij zijn naar Nederland gekomen vanwege oorlog. Wat mijn ouders nog steeds hebben qua media is dat ze heel erg wantrouwend zijn richting de media. En dat ze de journalistiek, dat vinden ze ook een gevaarlijk beroep. Dus iemand die journalist is, die schrijft dingen die eigenlijk niet mogen van de regering. Dat vonden zij eigenlijk van de journalistiek. Dus toen ik zei: ik ga journalistiek studeren. Dat was wel effe slikken. Van: oh wow, dat is wel gevaarlijk werk en weet je zeker dat je dat wilt en dat het bij je past. Maar daarbij zeiden mijn ouders ook: vind je daar wel een baan in, kun je niet beter iets kiezen met een economische achtergrond of zo, met baangarantie. Nou ja, ik heb gewoon gezegd: ik vind dit een toffe studie en dit past heel erg bij mij, en ik wil gewoon kijken hoe het gaat. Ik ben er wel voor gegaan en mijn ouders hebben mij daar in gesteund. Ook al hadden zij hun twijfels daar bij.

Waar komen die twijfels dan vandaan, denk je? Is dat iets vanuit de cultuur?

Ja ik denk het wel, aan de ene kant willen mijn ouders gewoon dat ik een goede baan heb later en dat voor als ik een gezin heb, dat ik daar voor kan zorgen en dat ik mezelf kan onderhouden. En ik denk dat zij zien in de journalistiek, dat zij dat daar niet zien. Dat denk ik dan.

Heb je het tegendeel al bewezen?

Ja... Ik weet het eigenlijk niet. Ze zien wel dat het goed gaat, omdat ik het leuk heb en dat ik heel erg gedreven ben in wat ik doe. Ik denk ook: ik heb het ze wel bewezen zeg maar, dat het wel iets voor mij is. En dat de journalistiek heel veel aspecten heeft. Mijn moeder bijvoorbeeld, toen ik zei dat ik journalistiek ging studeren zei ze: huh, maar dan moet je toch naar het buitenland en dan

moet je toch in gevaarlijke landen verslag gaan geven en zo? Toen zei ik: nee nee nee, dat is buitenland journalistiek. Je hebt veel meer dingen. Zo veel wisten ze er ook niet van, totdat ik het ging doen en mij ligt het meest: lifestyle dingen, mode en zo, dat vond ik eerst heel leuk, dat heb ik een beetje uitgeprobeerd, daar ben ik op uitgekeken. Nu ben ik meer van de tv, achter de schermen werken en zo. En dat kan ook allemaal, je hebt zo veel aspecten. En dat heb ik ze laten zien en dat vinden ze ook heel leuk.

Hecht je veel waarde aan wat je ouders vinden?

Ja, ja. Ik vind het toch wel belangrijk wat zij vinden. Ik ben natuurlijk, ik heb een vluchtelingenachtergrond, ik ben ook echt de eerste thuis die gaat studeren, die diploma's heeft, dus ik ben toch wel een beetje, ja, ik weet niet hoe je het moet noemen. Ik ben toch wel de eerste thuis zeg maar. Wat was de vraag?

De vraag was of je veel waarde hecht aan de mening van je ouders.

Ja. Ik, ik doe het ook deels voor m'n ouders, voor m'n familie. Dat heb ik toch altijd wel in mijn achterhoofd, dat alles wat ik doe qua school, dat ik toch wel wil laten zien dat ik het kan en dat ik het ook een beetje voor hen doe.

Wat vind jij van de media die eigenlijk niet-westerse mensen vaak in een slecht daglicht zet? Wat doet dat met jou?

Ja ik denk dat dat vanaf het begin af aan in mijn hoofd heb ingeprent: oké, als ik in de media ga werken, dan wil ik een tegengeluid zijn, en als ik ooit op een redactie beland, dat ik er voor zorg dat er andere invalshoeken komen en dat er andere bronnen worden benaderd. En mensen probeer te wijzen op hun denkwijzen. Wat ik zie en was ik lees qua berichtgeving is geschreven vanuit een witte denkwijze. Daar mist nog heel veel context aan bepaalde dingen, omdat er vaak aan kennis ontbreekt bij heel veel mensen. Kunnen ze ook niks aan doen, ik bedoel: iedereen komt uit een ander milieu, dus ja, als jij een bepaald iets schrijft, dan komt dat uit een bepaalde denkwijze. Je hebt bepaalde vooroordelen bij, je hebt er een bepaald beeld bij. Dat klopt niet altijd. Maar ik denk dat heel veel mensen ook een bepaald idee hebben bij objectiviteit, en dat dat niet altijd klopt, maar dat wat we nu zien in de media, dat dat wordt bestempeld door objectiviteit en daar ben ik het niet altijd mee eens eigenlijk. En daar baal ik ook wel van, want ik zie dat ook heel veel vrienden van mij ook, heel veel allochtone vrienden, dat die ook een beetje teleurgesteld zijn in wat ze zien. Omdat er zo over hen wordt geschreven.

Ga jij daar wat aan doen?

Ja. Ja. Ik zie mij daar zelf wel. Ja. Ik wil, ik ga in februari stage lopen bij het klokhuis. Ja, ik wil misschien documentaires gaan maken, reportages, dus echt dingen maken en laten zien dat er ook wel andere soorten waarheden zijn en dat er niet een bepaalde visie is die klopt. Dus vanuit mijn standpunt.

Vind jij dat de hogeschool journalistiek genoeg inspelen op diversiteit?

Nee. Veel te weinig.

Waarom?

Je hebt bijvoorbeeld in het eerste jaar krijg je maatschappelijke vakken als politiek, economie en recht en zo. En dat is allemaal heel basic. Ik mis eigenlijk een soort vak waarbij je praat over wat er in de wereld gebeurt, dat gebeurt ook wel, maar ik mis toch die diepgang. Ik mis toch wel, ja, de

andere verhalen of zo. We hebben bijvoorbeeld vakreflectie, dan kijk je bijvoorbeeld, dat heet nu journalism studies, dan kijk je dus naar het journalistieke veld, wat er gebeurd en naar de innovaties, en ik mis toch wel dingen over feminisme, over racisme, discriminatie, echt thema's die toch wel echt spelen, maar waar heel veel witte journalisten niks van af weten. En zij moeten er toch over schrijven.

Hoe ziet het docententeam en de opleiding eruit? Is dat divers?

Nee. Ja heel veel journalisten, heel veel oude journalisten, witte journalist. Niet echt divers. De school ook niet. Ik ben een van de weinige gekleurde mensen die hier rondloopt, en dat is volgens mij altijd al zo geweest.

Wat vind je daarvan? Voel je je geen vreemde eend?

Dat is heel m'n leven al zo. Ik kom uit Zeeland, dus ik ben, vroeger was ik ook het enige zwarte meisje bij ons op de basisschool en een van de weinige gekleurde op de middelbare school. Dus voor mij, zo is het altijd al voor mij geweest. Maar het is eigenlijk niet normaal. En mensen staan er ook niet bij stil, totdat ik er eigenlijk over begin.

Ja, doe je dat wel eens?

Nou., ik weet niet, soms hebben we het wel eens over dingen, en dan valt er een bepaald onderwerp en dan zeg ik wel van: ja, dat het toch best wel opvalt, dat er zo weinig gekleurde mensen op deze opleiding zitten en dan hoor je toch wel: ja, best wel apart.

Wat is de verdere reactie daarop dan?

Ja ze denken er niet bij na, dus dan is het wel effe: van oh ja, gek. Maar niet dat er een lichtje gaat branden of zo.

Wordt het als een probleem gezien hier op school?

Ik denk het niet. Ik heb vorig jaar van een assessment voor het tweede jaar, heb ik een soort fictief magazine gemaakt over vrouwen, omdat ik vond dat de glossy's en de magazines die we nu in de kiosk zien liggen, dat dat geen goed beeld geeft over vrouwen. Dat er heel veel over vrouwen wordt gezegd, maar vaak negatief, en over het uiterlijk en minder over het innerlijk en dat er minder wordt gepraat wat de echte problemen zijn van vrouwen en wat vrouwen echt drijft. Dus dan heb ik verschillende verhalen.. Maar ik heb dus die verhalen bij elkaar, drie vier verhalen of zo, een soort fictief magazine van gemaakt en dat moest ik dus presenteren aan twee witte mannen bij mij op school en die waren helemaal in shock. Van ja, dat hebben we eigenlijk nooit gezien en dat is zo gek. En die stelde ook allemaal vragen van: vind je dat we te weinig kleur hebben op school en vind je dat we te weinig over dit soort onderwerpen praten,? En interesse is er wel. Maar het wordt moet worden aangewakkerd. Het moet worden gezien als een probleem. Want dat is het nog net echt.

Op de redacties wordt het nu wel als een probleem gezien.

Klopt, Er wordt wel veel over gezegd, maar er wordt niet echt.. Er zijn ook, volgens mij was het ook NRC, of een ander dagblad, kan ook, dat zei: we erkennen het probleem, het kan ook echt niet meer, maar we willen bijvoorbeeld geen positieve discriminatie toepassen of zo. Dat soort dingen heb ik gelezen. Terwijl ik denk dat er ook andere manieren zijn om gekleurde journalisten te

werven.

Terug naar de hogescholen. Zou jij met een oplossing voor hen kunnen komen? Licht het aan bijvoorbeeld werving of...

Ze komen niet. Ze komen niet. Ik heb wel eens op open dagen gestaan, en automatisch kijk ik gewoon wie er komt. Heel weinig kleurlingen. En de kleurlingen die er komen, die willen dan toch aan mij vragen hoe het dan is of zo.

Ben jij je hiervan bewust?

Ik ben mij daar heel bewust van, dat heb ik altijd al gehad, vaak omdat ik de enige kleurling ben, heb ik zoiets van oké. Ik moet toch wel, ja niet opletten of zo, maar het is toch wel een soort functie die je automatisch toepast van: ja, maar, wat ik al zei: wantrouwend en niet aantrekkelijk denk ik ook. Ja, journalistiek, een beetje stoffig. Past niet bij mij, wordt vaak ook ontmoedigd op scholen van ja: je kan niet zo goed Nederlands of jullie spreken geen Nederlands thuis. Dus een beetje die standaard dingen. Maar ik denk ook dat je niet alleen op journalistieke opleidingen moet kijken, dat je ook universiteiten of andere opleidingen, daar heb je heel veel schrijvers. Misschien bij geschiedenisopleidingen, zitten er ook wel schrijvers, dat weet je niet. Als je daar ook niet zoekt, ja dan weet je ook niet of dat schrijvers zijn daar. Ik denk sowieso horizon verbreden. Op middelbare scholen moet je het journalistieke vak denk ik ook wat aantrekkelijker maken. En...

Kan dat vanuit een hogeschool denk je? Denk je dat een hogeschool daar een functie in kan hebben?

Ja.

Hoe zie jij dat voor je?

Hmm. Ik zit na te denken. Je zou echt een dag kunnen organiseren op een middelbare school, van hoe werkt het op een redactie, hoe maak je een krant, hoe schrijf je een artikel. En gewoon laten schrijven door leerlingen en gewoon echt een blik geven, of een kijkje geven in het journalistieke vak en vertellen hoe het er echt aan toe gaat en hoe het is. Eigenlijk net zoals op een open dag maar dan kleiner en intiemer. En misschien zelfs niet eens op de middelbare school, maar echt op plekken waar heel veel gekleurde mensen komen. Ik weet niet, clubhuizen of zo, daar gaan werven. Waar ze echt zijn, waar ze naar toe komen. Want als ze niet naar jou toe komen, moet je naar hen. Dat denk ik.

Vroeger moesten de hogescholen journalistiek aan een 5%-norm voldoen. Wat vind je hiervan?

Echt? Moesten? Wow, was dat echt? Maar dat is toch ook in de media. Op televisie moet dat toch ook? Oh my god. Echt? Dat je een soort wet moet instellen dat ze actief onderzoek gaan naar. Oh my god. Wat is dat toch? Dat is zo bizar, ik kan me dat echt niet voorstellen. Maar dat dat ook toen al moeilijk was, dat dat toen al niet lukte. Het speelt heel lang.

Ik denk daarom ook dat hogescholen zich nog niet bewust zijn van het probleem. Wordt hier überhaupt over gepraat op school?

Nee. Echt niet gewoon. Ik ben sinds dit jaar weer op Twitter gaan kijken. En ik volg heel veel activisten en feministen, mensen die zich heel erg hardmaken voor dat soort thema's, en er gebeurt zo veel op dat vlak en daar wordt her helemaal niet over gepraat. En nou ja, dan heb je

thema's als zwarte pieten discussie, weet je wel, of Sylvana Simons en dan hoor je soms ook nog wel eens dingen dat ik denk van: en jij wordt later journalist? Hoe kun je zo denken? Daar word ik dan best wel bang van, dat dat dan toch in stand wordt, ja al die vooroordelen, dat die dan toch in stand worden gehouden. Ook door de huidige, nieuwe generatie schrijvers. Er wordt niet over gepraat, heel weinig.

Hoe voel jij je daar dan bij?

Ik vind het jammer. Je laat heel veel dingen liggen, denk ik. Je hebt nu ook bijvoorbeeld journalisten, gastdocenten die worden uitgenodigd om iets te vertellen over het vak. Daar kun je heel veel mee doen. Kun je heel veel inspirerende mensen voor uitnodigen. Er komen ook wel echt toffe journalisten bij ons op school langs, maar ja, daar kan je toch ook veel meer mee? Als je een diversiteitscollege kunt geven of zo, ja waarom niet? Dat zou kunnen, dat zou wel echt tof zijn. Dat je echt voor ieder jaar, of dat heel die aula volstroomt, dat weet ik veel, Gloria Wekker of Quinsy Gario, gewoon zo'n lekker controversieel persoon even komt vertellen hoe het zit vanuit zijn standpunt. Maar ja, ik weet het niet. Je had bijvoorbeeld die Abou Jahjah met zomergasten. Zo veel controverses over hem. Is hij ook journalist? Volgens mij wel. Als je hem op school zou uitnodigen, ik weet niet of hij zou komen, maar ik denk wel dat mensen nieuwsgierig zijn naar wat hij te zeggen heeft. Want hij is niet van de gevestigde orde. Hij is geen Volkskrant, geen AD of zo, het is iemand met een andere visie en ik vind het ook wel belangrijk dat wij als journalist openstaan voor andere dingen en ik denk dat we toch te bang zijn en te veel willen vasthouden aan wat we al kennen en daardoor te veel steken laten vallen. En vaak is het ook zo, nou ja, ik heb bijvoorbeeld verteld over mijn vluchtelingenachtergrond, daar heb ik een presentatie over gehouden een jaar geleden, en sinds dien komen er mensen naar me toe met vragen en ben ik een soort nieuwe bron geworden. Aan de ene kant denk ik: tof, dat ze me benaderen en dat ze er open voor staan en dat ze veel willen weten er over. Maar aan de andere kant denk ik weer: dan ben ik de enige bron die ze hebben.

Ben je bang dat jij, als je later op een redactie terecht komt, alleen maar multiculti onderwerpen krijgt?

Ja. Daar ben ik wel bang voor. Dat je wordt aangenomen vanwege je expertise, je ervaringen en je netwerk. Aan de ene kant goed, maar aan de andere kant moet je niet anders worden behandeld. Je bent en blijft journalist. Dus je moet ook andere dingen kunnen doen. En dat moet ook wel mogelijk kunnen worden gemaakt. Dus ik denk dat we, ja daar moeten we wel aan werken eigenlijk. Dat weet ik nog niet hoe dat zou kunnen.

Denk jij dat wanneer er meer diversiteit op een opleiding komt, dat er ook meer etnische diverse mensen naar de opleiding komen?

Ja. Ik denk het wel.

Hoe zou je dat kunnen bereiken?

Weet ik niet.

Ligt dat aan een vakkenpakket, of aan een docententeam, of? Hoe ziet dat docententeam er uit?

Heel weinig diversiteit. Heel veel mannen. Ik denk dat meer dan de helft mannen zijn, vrouwen zijn er sowieso best weinig.

En qua etniciteit?

Niks. Ik heb een gekleurde docent. Dat is het. Ja.

Vind je dat triest?

Ja. Als ik er zo over nadenk, vind ik dat best wel jammer.

Wat zou de meerwaarde kunnen zijn dan?

Toch andere manieren van denken. Ander soort ervaringen denk ik ook. Want alles wat ik nu in mijn leven heb meegemaakt, ben ik waarschijnlijk de enige op school. En ik neem dit pakketje, nee ik mee naar mijn verdere carrière als journalist. En de journalisten waarvan ik les krijg hier op school, die zijn wel allemaal journalist, en die denken het allemaal wel te weten, maar ze weten niet alles. En ik denk ook met meer etnische diversiteit heb je gewoon meerdere stemmen, andere soorten stemmen. En dat is iets waar ik mezelf ook wel hard voor maak.

Heb jij een rolmodel in de journalistiek?

Nee.

Hoe komt dat?

Nee, ik heb niet echt, nee ik heb niet echt een voorbeeld. Ik zie ze ook te weinig.

Wie zie je te weinig?

Gekleurde journalisten. Sowieso als ik, nee, ik heb eigenlijk geen voorbeeld.

Denk je dat het belangrijk is dat aankomende journalistiekstudenten een rolmodel hebben in de journalistiek?

Ik denk hier op school of zo, hebben mensen wel echt een voorbeeld. Dat ze wel echt een journalist kunnen noemen die ze echt top vinden of zo, heb ik niet. Heb ik nooit echt gehad of zo. Ik ben automatisch, als ik iemand zie die op mij lijkt, de grote dingen doet of zo, dan raak ik daar wel van geïnspireerd.

Wie is jouw inspiratiebron?

Heb ik niet echt, ik ben daar sowieso niet van. Maar ik heb op Twitter, heb ik best wel veel activisten die ik volg, je hebt bijvoorbeeld Seada Nourhussen, zij schrijft voor Trouw, ik vind haar wel tof.

Zij heeft ook een niet-westerse achtergrond en zij is heel erg voor diversiteit op redacties...

ja, ik vind haar heel tof. Je hebt Anousha Nzume, zij is ook programmamaker, ik vind haar ook wel echt. Zijn het voorbeelden, ik weet het niet.

Maar hoe komt het dan, juist zij?

Zij lijken op mij. Het zijn sterke vrouwen, ze zijn mondig, ze kunnen heel goed schrijven, ze weten wat ze willen, ze streven naar hetzelfde als ik, en ze proberen een beetje ja 'the white establishment' te breken en daar een beetje tussen te komen. Verandering te brengen en dat wil ik ook Ik ben niet fan of zo, maar ik volg ze af en toe wel, en wat ik dan zie, vind ik wel heel tof.

Heb jij een idealen?

Wat ik zou willen doen in de journalistiek. Ja. Ik denk wel dat ik echt wel, dat dat mijn doel is, dat ik wil laten zien dat er verschillende soorten verhalen zijn, verschillende soorten mensen, dat. Misschien, ja ik weet het niet. Ik vond lesgeven altijd wel tof, op de pabo voor kinderen, vond ik altijd heel leuk. Maar als ik misschien als journalist op scholen rond kan gaan, mijn verhaal kan vertellen, of iets kan laten zien van de journalistiek dat van mij is, dat ik heb gemaakt of zo, om andere mensen te inspireren, dat zou ik ook wel tof vinden om te doen.

Dus je zou zelf dat rolmodel willen zijn?

Ik sta wel eens op open dagen, ook wel eens voor middelbare scholieren gesproken. Het gaf me toch wel energie om die leerlingen toe te spreken.

Hoe benader jij niet-westerse studenten? Anders dan westerse?

Nee, dat doe ik niet.

Meer dan westerse?

Ik zie ze wel gelijk, als ik in een ruimte ben of zo, of een open dag of zo, dan heb ik ze wel gelijk in mijn vizier, en dan zorg ik, ja ik weet niet, onbewust trek ik ze toch wel een beetje naar me toe en dan krijg ik ook wel vragen van hé, hoe is het voor jou en lopen er veel allochtonen hier rond en zo. Die vraag krijg je toch. En dat stellen ze niet aan mijn witte collega. En dat stellen ze toch wel aan mij.

Denk je dat die herkenning een school, dat dat belangrijk is voor aankomende studenten?

Ja. Ze willen zich toch thuis voelen op school, en niet als een soort buitenstaander. En..

Hoe was dat bij jou dan?

Ja. Ik heb een meeloopdag gedaan. Ik heb eigenlijk geen enkel gekleurd persoon gezien toen ik hier op school kwam. Ik had het zelf niet, ik was hier gewoon gekomen en een meeloopdag had ik gedaan, en ik dacht: oh, dit is echt tof. Dit past wel bij mij en toen ben ik er gewoon voor gegaan. Pas later dat ik er achter kwam van: het zit niet helemaal snor met de verhoudingen. Dat kwam gaandeweg.

Voel je je nu wel thuis?

Niet altijd.

Waarom niet?

Ik voel me wel thuis qua, dat ik het fijn vind om naar school te gaan en ik kan gewoon goed met iedereen opschieten en goed met mensen meedoen en zo. Maar ik vind het toch af en toe wel moeilijk qua dat je toch niet uit hetzelfde milieu komt en dezelfde achtergrond deelt en dat mensen toch heel vaak dingen anders zien dan jij. En soms zeg je daar wel eens wat van, en dan wordt dat niet vaak begrepen. Dan voel je je toch wel machteloos, dat je er alleen voor staat. Nou ja, ik heb een donker vriendinnetje bij mij op school. Zij heeft nu stage in Berlijn, maar we zitten in hetzelfde jaar, wij bespreken dat. Ja. En ik weet niet, het is lastig. Het is soms wel moeilijk. Dat je toch niet helemaal begrepen wordt, dat wanneer je bijvoorbeeld een moslima interviewt over hoe zij is bekeerd en hoe dat allemaal is gegaan en dat jij ziet dat dit echt een prachtig verhaal is en dat je

toch als kritiek krijgt dat je kritischer moet zijn naar de moslima. En dat zie ik dan toch ook weer terug in hoe de berichtgeving is. Dat er toch zo kritisch wordt gedaan naar minderheden, naar minderheidsgroepen. Dat zelfs een podium bieden, dat dat al te lief is of dat dat kritischer moet zijn of zo, dat zie ik dan weer niet zo, maar dat zien zij dan weer wel zo. En dat is dan lastig. Omdat wat zij dan zien, zij zeggen: je moet objectief zijn, je moet kritischer zijn naar de moslima, je moet dit vragen, je moet dit vragen. En dan denk ik: ja, dat hoeft je helemaal niet te vragen en dit is toch al lang bekend. En hoezo moet ik provoceren of zo?

Denk je dat wanneer het een christen was geweest met een blanke huid..

Heel anders behandeld.

Ja?

Ja. Ja.

Heb je daar zelf wel eens ervaringen mee gehad dat je anders behandeld wordt door je huidskleur? Als je er niet over wilt praten, moet je het ook zeggen hoor!

Ja, ja, jawel. Het is gewoon een zwaar onderwerp, maar ik wil het wel vertellen. Ja ik ben afgewezen voor een sollicitatie toen ik wat jonger was. Ik wilde werken bij de Albert Heijn en ik had een formulier ingevuld en gebracht en ik hoorde vervolgens niks. En een vriend van mij, een witte Nederlandse jongen, die had later gesolliciteerd, die kreeg wel een belletje en die was aangenomen. En dat vond ik toen best vreemd. Gek. Toen ben ik verhaal gaan houden en toen zeiden ze iets van: ja we zijn je formulier kwijtgeraakt en vul maar een nieuw formulier in. Heb ik toen gedaan. Toen had ik tegelijkertijd met een ander klasgenootje, een witblond meisje, tegelijkertijd onze sollicitatieformulieren ingeleverd. Zij werd de week daarna teruggebeld en aangenomen en ik hoorde weer niks. En ik dacht: hè, dat is zo gek. Hoe komt dat dan? Toen ben ik zelf die winkel in gegaan, rond gaan kijken. Toen zag ik: iedereen die daar werkte, leek gewoon niet op mij, het tegenovergestelde. Het waren allemaal witte mensen, blond blauwe ogen en zo, en toen dacht ik wel van: wow. Dit is echt heftig. Dat ze je gewoon niet aannemen op basis van je naam. Dat je op basis daarvan wordt afgewezen. Dat komt wel hard binnen. Mijn ouders ook, die komen uit een heel ander milieu, zijn heel anders opgegroeid, dus die zijn er best hard in. Die hebben mij ook verteld: ja je gaat heel veel dingen meemaken en heel veel niet begrijpen omdat het systeem waar je in leeft, is gewoon niet voor jou gemaakt. Dus als je heel vaak wordt afgewezen, kan dat ook komen door je kleur. Het zorgt er voor dat je twijfelt. Van: hoe zit dat nou. En je voelt het wel. Ik had bijvoorbeeld ook met die zwarte pieten discussie dat mensen aan mij gingen vragen: wat vind je daar nou van, wat vind je daar nou van, wat vind je daar nou van? En ik moest per se een mening hebben. Nou ja, ik ben tegen zwarte piet, en dat wordt je niet in dank afgenomen. Nou ja, gewoon scheldpartijen en zo. Het is hard, maar het gebeurt heel vaak. Ik ben niet de eerste en ook niet de laatste. Ik heb ook heel veel vrienden die soortgelijke dingen hebben meegemaakt. Dat doet pijn.

Jouw ouders zeiden: de maatschappij waar jij in terecht komt, daar ben je niet voor gemaakt, denk je dat dat bij de journalistiek hetzelfde is?

Ja. Ik denk dat de journalistiek zichzelf ziet als een soort van eliteclubje of zo, als: wij zijn de dienaar van de maatschappij, wat wij brengen is nieuws. Wij brengen de waarheid en dat is een hoog goed, zeg maar. In dat clubje wordt niet iedereen toegelaten. Je moet natuurlijk heel goed kunnen schrijven, je moet kritisch kunnen zijn, je moet nieuwsgierig zijn, heel veel eisen aan de journalistiek. Maar ik denk ook ergens dat mensen zoals ik toch harder moeten vechten om in dat clubje terecht te komen. Dat wordt niet toegegeven of zo. Maar eigenlijk ook deze school... Als ik

een van de weinige mensen ben op deze school met een kleur, wat zegt dat ook over de journalistiek zelf? Precies hetzelfde eigenlijk. Ik ben, ja ik weet niet, ik wil heel graag journalist worden, maar ik weet ook niet of ik die kans krijg om daar tussen te komen. Ik denk dat je toch wel harder wordt beproefd zeg maar, ze zijn toch wel strenger. Toch met vooroordelen denk ik ook.

Is jouw mentaliteit daardoor veranderd?

Ik... Ja vanwege mijn achtergrond wel. Ik denk het wel. Ik ben wel altijd een strebertje geweest, ik werk heel hard voor wat ik wil. En juist omdat ik de oudste ben thuis, wil ik een voorbeeld zijn voor mijn broertjes, je kan het wel. Je moet hard werken en zo. Maar zelfs als ik hard werk, lukt het ook niet altijd, dan heb je het nog niet in de hand. En dat is soms wel vervelend.

Jij zei in het begin dat je best veel waarde hecht aan wat je ouders vinden. Is dat een cultuurdingetje? Is het zo dat mensen met een Nederlandse afkomst schijt hebben aan wat hun ouders denken?

Ja. Ja. Dat heb ik niet. Dat heb ik echt niet.

Hoe komt dat?

Ik denk dat het echt een cultuurdingetje is. Dat het toch echt een soort eerbied naar je ouders is. Ik voel me er toch wel fijn bij, als mijn ouders ook waarderen wat ik doe. En als zij het niet goed vinden of zo, dan twijfel ik ook wel. Ja. Ik weet niet. Het zit gewoon in mij of zo, het is een familieding of zo.

Ben jij familiegebonden?

Ja. Ja. Ik houd echt van mijn familie, ik ben echt een familiemens.

Hebben jouw ouders dan niet zoiets van, we hadden je een betere toekomst gegund dan werken in de journalistiek?

Ik heb wel eens gezegd van dat je tegenwoordig als journalist wel hard je best moet doen, wil je echt vast inkomen hebben zeg maar, dat vonden ze wel lastig. Dat ze zeiden: weet je zeker, en kun je niet beter iets anders doen. Maar ik weet het iet. Ik ben niet bang. Ik ben er niet bang voor. Hier op school zeggen ze het ook heel vaak, maar ik heb toch altijd zoiets van ja, ik kom toch wel op mijn pootjes terecht. Ik weet niet, ik denk daar niet aan. Ik ben echt toch wel iemand met tien miljoen projecten altijd. Ik heb nooit echt een ding dat ik vast doe of zo. Ik doe altijd heel veel dingen. Dus ik red me wel.

Ben jij op school veel met diversiteit bezig? Probeer je het ook aan jezelf te linken en zo?

Niet als verplichting, maar automatisch rol ik daar op uit, omdat ik anders bang ben dat iemand anders het niet doet. Niemand doet het eigenlijk.

Kun je een voorbeeld noemen?

Afgelopen periode had ik onderzoeksredactie en dan moet je een onderwerp kiezen en ik had toen diversiteit, en dan vertelde ik daarover hoe weinig gekleurde journalisten er zijn op redacties in Nederland en wat dat dan voor gevolgen heeft op de berichtgeving. Ja daar schrikken mensen van, mensen weten er niks van. Voor sommigen was het echt de eerste keer dat ze daar iets over hoorden. Het was echt gewoon bizar. En ik ben er gewoon bijna mijn hele schoolloopbaan mee bezig, ik zie dat iedere keer, ik lees dat iedere keer. En dat is voor mij ook journalistiek. Dat je dat

toch, ja het hoort bij mij, het is een onderdeel van mij. Maar ik vind het ook weer fout om te denken omdat ik gekleurd ben dat ik daar mee bezig moet zijn. Ik denk dat iedereen daarvan moet weten en dat iedereen dat belangrijk moet vinden en dat is het dus niet.

Hoe zou je dat een speerpunt kunnen maken op school?

Toch wel, journalism studies, dat dat niet alleen betrekking heeft op journalistieke innovatie en zo en nieuwe dingen in de journalistiek, maar ook toch op het debat wat er nu speelt en wat dat doet met mensen met verschillende soorten mensen en niet alleen, ik denk dat mensen zich ook meer bewust moeten worden van hun rol als journalist. Wat ze moeten, wat mensen kunnen doen met hun woorden. Ik denk dat wij op school daar toch te weinig besef van hebben, of zo, toch alles wat je zegt, dat dat mensen bereikt en dat het mensen kapot kan maken soms zelfs.

Waar doel je nu dan op, op minderheden die worden gediscrimineerd in de media?

Ja. Ik denk dat. Ik zie vaak dat vrouwen minder serieus worden genomen bijvoorbeeld. Of dat vrouwen die bijvoorbeeld worden benoemd tot directeur van een bedrijf, dat ze er bij neerzetten hoeveel kinderen ze heeft. En of ze getrouwd is of niet. Makes no sense to me. Ja dan publiceert een of andere kwaliteitskrant dat en dan denk ik: huh, ja. Hoe ver lopen we achter dan? Dat kan toch niet? Maar ik denk niet dat iemand dat dan opmerkt bij mij in de klas. Dat zie ik dan weer. Dat pik ik dan weer op.

Zeg je daar dan wat van?

Ik zeg het soms.. Ja.. Als het me irriteert of als ik denk: ja, het is toch gek. Ik ben soms bang dat ik te, ja... Provocerend ben. Ik ben daar heel erg mee bezig, dus ik zie dat soort dingen altijd. Dus dan wil ik dat ook altijd zeggen. En heel veel mensen gaan dan zuchten of dan: weer.. Weet je wel, gaat ze weer. En ik doe het niet eens zo veel, weet je wel, maar ik weet niet. Ik ben toch bang dat ik mensen boos maak of zo, of van slag maak, en dat ze er dan niks meer van willen weten. En dat is niet mijn bedoeling. Ik wil juist dat mensen, ja mensen hun ogen openen, van kijk: dit staat hier en dat heeft dit effect op dat persoon. Dat klopt niet. Dat is onrecht of dat is racistisch, dat kan niet. En dan wil ik dat mensen daar van weten en dat ze denken: oh, dat kan inderdaad niet. En wat gek dat ze dat gedaan hebben en dat wil ik later zelf niet zo doen op die manier. Maar ik merk vaak dat als ik dat te vaak doe, dat mensen toch afhaken of een beetje boos worden. 'Dat kan toch niet zo'.

Vind je de journalistiek kortzichtig?

Als in hoe?

Als in niet verder kijken?

Ja soms denk ik wel. Ik weet niet of het al gezegd is. Ik kijk dus gewoon geen de wereld draait door meer, omdat ik iedere keer dezelfde mensen zie en dat ik denk: dit is helemaal niet inspirerend meer.

Beschrijf die mensen eens?

Uhhh.. Ik weet niet, ik had laatst een fragment gezien van Douwe Bob of zo, maar ik weet niet waarom hij daar was, maar die werd gevraagd naar bepaalde invloed op de pop van een bepaalde zanger of zo. En die gozer is helemaal geen kenner. Maar ze gaven hem toch een podium om wat te vertellen. En wat hij zei was echt bullshit, en dan denk ik ja.. Jullie nodigen iedere keer altijd dezelfde mensen uit en die mogen altijd over alles meepraten. En dat zijn dan zogenaamde

experts en zo. En tegelijkertijd laten jullie zo veel andere mensen liggen, omdat jullie niet verder kijken dan jullie netwerk. Het is een soort clubje. Dat vind ik jammer. Soms zitten er wel mensen bij die echt tof zijn. Maar...

Waar kijk je wel graag naar dan?

Ik kijk bijna niks, ik kijk gewoon.

Maar RTL Late Night, zou je dat interessanter vinden?

Nee ook niet per se.

Vind jij het interessanter die diverser zijn en dingen te lezen die door meer diverse mensen gemaakt zijn?

Ja. Ik let er toch wel op onbewust.

Dus jij wilt je kunnen identificeren met de maker van het programma?

Ja. hmhm.

Hoe komt dat?

Ik denk dat ik onbewust toch wel opzoek ben naar een soort voorbeeld dan. Gewoon om te zien dat het ook anders kan. Je hebt, er was laatst een docu uitgekomen door Bibi Fadlalla, ze heeft een docu gemaakt over kroeshaar. En ik had in het tweede jaar ook een soortgelijke docu gemaakt over een meisje hier op school en ze had een enorme bos afro, en tegen haar werd gezegd: met dit soort haar kun je niet op tv verschijnen. Dat raakte mij zo, dat ik dacht:oh, ik ga gewoon kijken wat voor effect haar haar heeft op andere mensen. En daar heb ik een soort mini docu over gemaakt, 'Thick black hair', hoe is dat in Nederland en hoe ziet die geschiedenis er een beetje uit en zij heeft dat eigenlijk ook wel een beetje gedaan, maar dan met een jonger meisje dat geadopteerd is, het was gewoon zo eng, dat ik dacht van: wow. Wij denken een beetje hetzelfde en wij hebben een beetje dezelfde ideeën en dat haar docu wordt uitgezonden op NPO, dat vond ik zo gaaf, dat ik dacht: wow, het kan weet je. Dat had ook ik kunnen zijn. En dat vind ik wel tof. Daar ben ik toch wel mee bezig. Dat zoek ik op en dat vind ik leuk om te zien. Ik houd ook echt van documentaires, ik houd ook echt van Zembla en De Keuringsdienst van Waarde, vind ik ook leuk om te kijken, maar ik mis het wel een beetje.

Zijn er nog dingen die je zelf nog graag wilt zeggen?

Ja, ik zou toch wel echt, dat je kijkt, die diversiteit, zo een programma, zo'n diversiteitsprogramma, dat het toch wel een ding wordt op scholen. Dat zou ik toch graag willen zien. Dat er ervaringsdeskundigen naar scholen toe komen, gekleurde journalisten, en dat die uitleggen hoe het zit. Want het probleem is voor mij zichtbaar, maar niet voor mijn witte medestudent. En ik denk dat zij, juist omdat zij in de meerderheid zijn, dat zij zich ook bewust worden van hun rol. Dat.

Interview Sacha Luijkx

Interview afgenomen op 28 december 2016

- **September 2016 afgestudeerd aan de Hogeschool Ede, opleiding journalistiek**
- **Moeder is Surinaams, vader is Nederlands**

Hoe ben jij met journalistiek in aanraking gekomen?

Ik wist van jongs af aan al dat ik wilde schrijven. Of iets in de journalistiek wilde doen. Mijn docent Nederlands op de havo zei ook altijd: ja jij moet ook echt iets met Nederlands gaan doen of iets in deze richting want ik vond het altijd heel leuk, ik was ook een van de uitblinkers op de havo. Ik was ook altijd de nieuwsgierigste en het meest enthousiast, en degene die ook thuis het meest vroeg. Dus thuis dachten ze ook al: die gaat sowieso iets in de media doen. Zodoende dacht ik van: ik hoor het wel ik hoor het wel, maar wil ik het zelf wel, weet je wel. Toen werd ik ouder, door de havo heen en toen was het dus havo vijf en toen dacht ik: ja. Journalistiek past toch wel bij mij. Niet omdat anderen het zeggen, zowel thuis als op school, ook omdat ik het zelf wil.

Hoe vonden ze dat thuis, dat je journalistiek ging studeren?

Nou mijn moeder vond het wel heel erg leuk, moet ik zeggen. En mijn vader kwam meteen met: dan moet je wel echt uitblinken, want het is wel altijd een lastig vak en verdienen je er wel wat mee.. Dus die begon gelijk op het financiële vlak.

Hebben jouw ouders nooit aan je keuze getwijfeld, want zijn zij voor een betere toekomst naar Nederland gekomen, of in ieder geval, je moeder?

De twijfel was er niet, maar achter in mijn hoofd, wist ik wel van: oké, mijn moeder zou eerder mijn broer om geld vragen omdat hij economie studeerde, dan dat ze bij mij zou aankloppen. Het was wel altijd van: hij doet bedrijfseconomie en hij werkt nu bij de Rabobank, en super goed. Bij hem was het super goed en bij mij was het super leuk. Dus ik denk wel van: op financieel gebied, denk ik wel dat ze denkt: we kunnen meer op hem bouwen dan op mij en stel voor, ze wilt geld lenen, dan vraagt ze het toch eerder aan hem dan dat ze dat aan mij zou vragen.

Met wat heeft dat te maken?

Ik denk dat het bij haar komt omdat mijn oma natuurlijk ook naar Nederland is gekomen met haar kinderen met de gedachte van: we komen voor een goede toekomst naar Europa. Dat was ook wel makkelijk omdat Suriname en Nederland ook goed contact met elkaar hadden. En ik denk dat mijn moeder dat toch onbewust ook wel heeft meegenomen, zeg maar. Ook al zijn wij half Nederlands en is mijn moeder heel Europees en westers verder. Denk ik toch dat zij van mijn oma vroeger die stempel van mijn oma heeft mee gehad, van: we moeten geld verdienen en daarom komen we naar Nederland.

Hoe is bij jou thuis de kijk op media?

Ik denk, het is altijd wel dat of een Marokkaan of een donker persoon, of hij nou Surinaams of Antilliaan is, die worden meestal wel over een kam geschoren net als dat alle moslims over een kam worden geschoren. Dat we dan toch wel, ja vaker negatief in het nieuws komen, en dat mijn ouders of mijn moeder dan vooral, want die is Surinaams, dat zij dan vooral denkt van: oh, daar gaan we weer, weet je wel. In die zin wel, want toen ik bezig was met mijn scriptie want die ging dan ook over gekleurde media. En toen was ze toch wel blij dat ik er wat mee deed. Ja, ze staat er eigenlijk niet echt bij stil, totdat ik het zo benadrukte, en toen voelde ze het wel.

Als zij de krant leest of tv kijkt, hebben jullie dan nooit zoiets van: waarom zo wit?

Ja, nou ik heb dat meer denk ik, dan mijn moeder. Omdat ik misschien ook door de opleiding me realiseer wat er nu gaande is, weet je wel, want in deze multiculturele samenleving, de kleurlingen komen op in de samenleving, maar het blijft weg in de media, en juist door de opleiding krijg je zo een spiegel voor je, maar als je gewend bent, wat je gewend bent dan valt het niet heel erg op. Tenzij je er over na gaat denken, en bijvoorbeeld Sylvana Simons, zij is iemand die dat wel ziet, omdat zij er veel mee bezig is. Maar iemand die net als mijn moeder op een hogeschool werkt, wel met blanke mannen, maar ik denk dat zij zich er toch iets minder mee bezig houdt, totdat je er iets van zegt en dan denkt ze: waarom is dat nou zo?

Wat dacht jij toen je op de opleiding journalistiek kwam en je zag dat ie zo wit was?

Het klinkt heel stom, maar ik dacht echt: oké, ze zijn wel echt anders dan ik, of zo. En iedereen is ook wit of zo, en niet omdat je zwart-wit denkt, maar het is gewoon zo. Je komt gewoon binnen en dat is wat je ziet. Dus automatisch voel je dat ook een beetje, en iedereen kijkt ook wel, want het is, het is gewoon nou eenmaal zo, ik heb gewoon groot opvallend krullend haar, zo loop ik door de gangen, dan kijkt iedereen ook gewoon.

Wat vind je daar dan van?

Je valt gewoon op tussen iedereen die daar naar school gaat. Daar heb ik gemiddelde gevoelens bij. Soms denk ik: dat vind ik gewoon leuk, weet je wel, mensen vinden het gewoon leuk, maar aan de andere kant denk ik: oh, vinden ze het leuk, ah op school een exotisch type, of ja ik vraag me af of zulke mensen denken: ah, een kleurling die wel op hbo zit, weet je wel.

Voelde jij thuis op de opleiding?

Ik voelde me thuis maar dan heb ik het vooral over het vak zelf. Als ik tussen de studenten zelf zat, voelde ik me niet thuis. Dat kwam dan vooral, stel we hadden het over de Zwarte Pietdiscussie of iets dergelijks, dat er altijd naar mij werd gekeken, altijd werd er aan mij om een andere weerlegging gevraagd, terwijl ik denk: ja, iemand met een ander kleurtje kan ook een mening hebben over de discussie, en niet omdat ik een kleur heb, ben ik er per se tegen of voor, weet je wel. Dat is gewoon, ik vind niet dat het kleurgebonden is en ik had wel het idee dat de studenten daar zo dachten. Dat ze dachten: oh het gaat hier over, en we hebben wel vaker allochtone onderwerpen gehad gedurende de opleiding in Ede en er werd toch altijd weer naar mij gekeken, aan mij dingen gevraagd. Ja dat vind ik toch een beetje scheef.

Hoe zou je dat willen veranderen dan? Wat zou je daar aan kunnen doen?

Lastig. Ja, ik kan dat niet allen denk ik. Ik moet dat met ruimdenkende studenten doen, mensen die breder denken, om te laten zien dat er meer is dan dat. Want vooral als journalist, of iemand die journalistiek studeert, hoor je niet van die kleppen te hebben. Dus ik denk dat we dan in een gemixte groep moeten zitten, en zo met z'n allen naar een bepaald beeld moeten kijken en zo een bepaald beeld moeten creëren.

Wat vind jij van de journalistieke opleiding zoals deze nu in Ede is, bijna zonder etnische diversiteit?

Ik vind het een kwalijke zaak. Tijdens de opleiding heb ik het niet zo erg gevoeld, maar als ik achteraf terugkijk, dan denk ik van: wow. Het is echt erg. We begonnen met twee kleurlingen in de klas en ik eindigde alleen. En van de zestig studenten die er waren in de jaarlaag, is dat niet

normaal. Het is minder dan een procent. Dat kan niet. Waar de school ook is, ik vind dat de school daar aan moet werken. De school moet diversiteit naar de opleidingen toetrekken.

Hoe dan?

Dat is heel lastig, wat het ding is, want kijk, als je het over Utrecht hebt, daar zitten meer gemixte studenten dan in Ede, dus het kan wel aan de locatie liggen. Of ze moeten meer op open dagen staan. Het klinkt heel stom, en heel zwart-wit, en misschien ook helemaal niet juist, maar ze moeten op open dagen ook mensen zetten met een ander kleurtje of zo. Zodat het niet alleen maar wit lijkt. Zodra je de opleiding opent op de website, je die ook divers maakt. Zodra je mensen ook divers inzet, dan zie je dat het niet alleen maar wit is. Want overal waar je kijkt, op flyers, in de gangen, dan zie je ook alleen maar blanke studenten. Ik denk dat dat de eerste stap is. Zodra je iets ziet, zodra ik op een flyer zie van: he, er zitten ook gekleurde mensen, dan voelt het ook meer divers, snap je. Zo gaat het balletje vanzelf wel rollen denk ik.

Wil jij je kunnen identificeren met de school waar je naar toe gaat?

Ja...

Maar daar heb je niet naar gekeken toen je naar Ede ging.

Nou, het grappige was, degene die mij naar de school heeft getrokken, was ook een getint meisje met een bos krullen en zij stond naast een blank meisje met blond haar. Maar op elke open dag waar ik ben geweest, waren er altijd blonde meiden die de school aan het promoten waren. En de laatste dag dat ik daar ben geweest, was dat meisje er. Toen zei ze tegen mij: het is echt heel gezellig. Op gegeven moment heb je een soort van klik en toen dacht ik: ja, oké, ik ben overtuigd, weet je wel. Dus vandaar dat ik ook zo: misschien moeten dat soort dagen ook gemixt zijn, want dat helpt wel. Tenminste, voor mij hielp het.

Wat vind je dan van het docententeam? Zou daar nog iets aan veranderd kunnen worden?

Ik vind zeker dat het veranderd kan worden. Want zodra je een divers team hebt, kan je ook diverse gedachtegangen overbrengen aan je klas.

Is dat belangrijk?

Ja. Ik vind van wel. Als docent zijnde, of je nou... Ik vind het lastig, als je docent bent, en je hebt alleen maar een blank team om je heen, creëer je op gegeven moment maar één denkwijze. En zodra je meer diversiteit hebt, van donker, naar Marokkaans, naar, I don't care, Aziatisch, zodra je dat meer hebt, krijg je veel meer verschillende denkwijzes, denkbeelden. Als je dit ook met elkaar toepast, dan wordt er een meer diverse kennis overgebracht van de journalistiek. Niet alleen maar een kant van het verhaal. Dus ik denk dat het zeker helpt voor iedereen. Ik denk dat discussies ook minder eentonig zullen zijn. Want dan heb je ook meer diverse mensen die een tegenwoord kunnen bieden. Kijk, natuurlijk zijn er blanke docenten, zoals Karlijn, die heel breed denken, heel veel van andere culturen afweten. Maar onbewust helpt het wel als er iemand van andere invloeden bij is. Ik denk dat die kennis je gewoon verrijkt qua denkbeeld. Vooral in Nederland.

Hoe zou zo'n school dat dan aan kunnen passen, want ik sprak met Karlijn en Bartho, en ze willen niet positief discrimineren wat betreft het aannemen van studenten en docenten.

Rob Wijnberg had daar een heel goed antwoord op, ik ga het nu opzoeken, want zij deden precies hetzelfde. 'Discrimineren doe je altijd, omdat je moet selecteren, vooral op geaccepteerde gronden

zoals kwaliteit en expertise. Maar onbewust blijkt ook op: lijkt hij op mij? Als de gebruikelijke procedure leidt tot een honderd procent witte redactie, is er blijkbaar iets mis met de kwaliteitscriteria. Dus nemen we er een kwaliteitscriterium bij: de culturele achtergrond.' Iedereen ging op hem lopen vuren, van ja dat kan niet, en toen dacht ik van, ja hoe gaat hij zich hier tegen verdedigen? En toen zei hij: ja dat doen we toch met alles zoals in die quote. Het was een heel goed argument waarom het geen discriminatie is dat je een vacature openstelt voor allochtone journalisten. Die moet je even er in zetten. En toen dacht ik: ja hij heeft echt gelijk. Dat is gewoon echt het antwoord dat docenten daar wel naar moeten kijken. En ik heb zoiets van: als je ziet dat er in Amsterdam, of in Utrecht, of in Tilburg, of in Zwolle, I don't care, wel diverse docenten zijn, zorg dan gewoon dat er gastdocenten komen die elkaar gewoon afwisselen.

Dus bij gastcolleges of zo?

Ja, dat zou al een begin kunnen zijn. Als ze niet vast willen werken voor een school, vraag dan of ze gewoon een paar lessen kunnen geven in een jaar, je moet ergens beginnen, weet je.

Ik heb heel erg gemerkt vanuit de gesprekken op school dat de scholen het probleem erkennen, maar dat het een van de problemen op de stapel is. Dus ik denk niet dat dit probleem een prioriteit is op scholen. Wat vind je daarvan?

Ik vind het wel een kwalijke zaak dat het geen prioriteit heeft. Vooral bij een journalistiekopleiding. Alles gaat zo snel, de media veranderen gewoon heel snel. Dus zeker bij zo een opleiding moet je bij de tijd blijven. Als je ziet hoe de multiculturele samenleving groeit in Nederland, dan moeten wij juist op zo een opleiding meegroeien met die diversiteit. Wij kunnen niet achterblijven. Dus ik vind vooral bij zo een opleiding het cruciaal dat we een spiegel zijn van de realiteit. Dat is in nieuwsberichtgeving zo, ja bij allerlei media is dat zo. Wij laten op televisie nu een vertekenend beeld zien, want zo ziet onze maatschappij er niet uit. En ik denk dat journalistieke opleidingen dit alleen maar opjagen door er niks aan te doen.

Vind jij dat aankomende niet-westerse studenten een soort voorbeeld of rolmodel hebben in de journalistiek om ook journalistiek te gaan studeren of te gaan werken in de media?

Ik denk het zeker wel. Ik heb Janice Deul geïnterviewd voor mijn scriptie, zij is zelf een donkere lifestyle- slash modejournalist en zij wordt steeds meer geïnterviewd door journalistiekstudenten die met hun scriptie bezig zijn. Juist omdat zij als donkere vrouw bekend is geworden door haar stempel die ze drukt door doordat ze praat over diversiteit in de media. En ze zegt ook: 'Ik zie dat het heel erg opkomt, juist omdat ik er ook zo veel mee bezig ben geweest, willen steeds meer mensen mij interviewen, willen steeds meer mensen er iets mee doen', en ik denk juist dat mensen zoals zij, dat dit onderwerp ook echt gaat groeien. En dan heb ik het over haar, als bekende journaliste, en Sylvana Simons, die is er ook mee bezig, oké, aan de andere kant heeft ze heel veel haat over zich heen gekregen, maar toch voor een groot deel van de gemeenschap, die hebben misschien iets van: ja, ze doet het goed, weet je wel. Eindelijk iemand die er iets mee doet, of die meer mensen of meer kleurlingen in de media probeert te brengen. Ik denk dat zulke bekende mensen of journalisten toch wel een rolmodel zijn voor bepaalde jongeren. Hoe meer dat zal blijken, hoe groter de stroming zal zijn naar de opleidingen toe.

Denk je dat de opleidingen iets met die rolmodellen kunnen doen om meer niet-westerse studenten te trekken?

Dat weet ik niet. Ik vraag me af hoe zij die rolmodellen dan willen inzetten. Zoals ik net al zei kan dat dan misschien op een open dag of met een gastcollege. Maar dan denk ik: ja, hoe kunnen hogescholen rolmodellen inzetten, dat vind ik een beetje lastig.

Hoe zou jij de CHE promoten op een middelbare school? Hoe zou jij de opleiding journalistiek omschrijven?

Als we het hebben over dit onderwerp, dan, ja het is lastig, het klinkt misschien heel bot, maar ik zou zeggen dat het vooral een witte school is.

En buitenom dit onderwerp?

Het is een hele goede school en je leert veel over jezelf. Het is wel een christelijke school, maar je leert reflecteren. Je doet heel veel aan zelfreflectie. Dus om als journalist te groeien, de journalistiek is heel breed, dus je krijgt van ieder vak iets mee. Naast al die vakken, kom je vaak wel terug naar jezelf, dat vind ik wel een heel mooi gegeven. Ik denk dat ze dat in Utrecht niet zo hebben. Het is allemaal snel en rap en minder persoonlijk, en in Ede heb je als individu wel een betekenis. Iedereen kent iedereen, je krijgt bijvoorbeeld ethiek waarbij je heel veel bij jezelf terugkomt, en daardoor merk jij ook wat voor journaliste jij bent en hoe jij zelf groeit in de journalistiek en als persoon in deze maatschappij. De school biedt, ondanks dat hij niet heel divers is, wel, ja het is wel verrijkend.

Denk jij dat jij als student met een niet-westerse achtergrond, de opleiding anders ervaart dan iemand met een autochtone achtergrond?

Ik denk het niet. Omdat ik het nu algemeen heb beschreven, dat was een zijtak van het feit dat ze niet heel divers zijn qua etniciteit. Dus, nee, ik heb niet het gevoel dat ik anders denk dan zij. Denk ik anders dan jij?

Dat weet ik niet. Dat weet je zelf wel.

Misschien is het wel, omdat ik een kleurling ben, dat de ethische kant mij heel erg is bijgebleven, dat ik er toe doe, zeg maar. Het is een kleine opleiding, dus je bent echt iemand.

Maakte het voor jou daarom ook niet zo veel uit dat jij als enige gekleurde op de opleiding was? Kon je dat dan wegstrepen tegenover al het goede wat de opleiding te bieden had?

Op dat moment wel ja. En het ding is, je hebt natuurlijk wel altijd een groep mensen waar je het heel goed mee kan vinden. Kijk, ik denk dat wanneer ik geen maatjes had in mijn klas, dat ik mij wel alleen zou voelen. Los van het feit dat je dan geen vrienden hebt bijvoorbeeld, dan voel je je toch nog iets meer alleen omdat je geen affiniteit hebt met studenten daar. Je hebt al geen klik qua persoonlijkheid en dan ook nog eens niet qua uiterlijk, en ik denk dat ik me daardoor wel meer alleen zou voelen.

Heb je het hier wel eens over gehad met docenten, waarom doen zij niks aan het diversiteitsprobleem?

Nee, wat ik heb niet het idee dat zij hier iets aan willen of kunnen veranderen. Misschien wel willen, maar niet in de zin van: willen, willen, dat zij er echt iets aan gaan doen binnen nu en twee jaar.

Hoe komt het dat je dat idee hebt?

Ik heb het gevoel van, ze vinden verandering wel belangrijk, maar ik denk niet dat ze het zien als, kijk, ze staan niet in mijn schoenen. Ze staan niet in de schoenen van iemand die een ander kleurtje heeft en als enige op de opleiding loopt. Dus ik denk niet dat zij ooit zo zullen begrijpen

van: hé, we moeten hier echt wat aan gaan doen omdat ze het zelf niet ervaren zoals ik of een Osina bijvoorbeeld. Ik denk dat dat gewoon heel anders is.

Denk je dat dat het probleem omschrijft?

Dat zou zeker een reden kunnen zijn, ja. Dat ze het zelf niet. Van Karlijn weet ik dat ze wel echt naar die diversiteitslezingen gaat en dergelijke, maar ze staat er toch wel alleen voor. Als docent zit ze niet in het bestuur of zo. Als docent is het een beetje lastig om zo een drastische verandering moet komen. Dat zij daar in haar eentje wat aan kan doen, daar heeft ze toch de overtuiging van andere docenten voor nodig. In het eerste jaar, moet je een weekkrant maken met de eerste klas. Dan gaat het elke keer over onderwerpen die in Ede zijn of in ieder geval lokale onderwerpen, of regionale. Maar ik denk dat we zelfs daarin met de klas al, en je slb'er, dat die je al moet begeleiden in het diversiteitsprobleem. Want bijvoorbeeld wat Janice Deul ook zei: bewust zoeken naar een donkere vrouw of een donker persoon in een blad, dat is niet per se discrimineren, want je kijkt ook als je een rapportage of een portretsshoot maakt, kijk je ook of niet alle vrouwen veertig zijn, blond zijn en twee kinderen hebben. Je zoekt daar ook een donkere tussen, een blonde vrouw, een roodharige vrouw, die niet allemaal uit Amsterdam komen. Daar selecteer je ook bewust naar, dus waarom zou je niet bewust kunnen selecteren op iemand met een kleur? En ik denk ook dat wanneer wij die weekkranten maken, dat wij ook daar al naar moeten kijken. Ook al zit er geen gekleurd persoon in die klas, dat je slb'er wel zegt: 'kijk even naar dit', of 'belicht het divers'. Dat je dan ook even kijkt naar een Marokkaans meisje uit Ede. Dat in het eerste jaar die diversiteit er al in wordt gepompt gewoon.

Vind je het diversiteitsprobleem frustrerend?

Toch wel, want elke keer als ik er over begin, begin ik rustig, en iedere keer merk ik dat ik er toch fanatieker over praat.

Vind jij het frustrerend dat juist jij benaderd wordt? Want ik maak een selectie op kleur.

Ik vind het niet erg, want hoe de maatschappij nu in elkaar zit, zo is dat nou eenmaal. En om er wat aan te veranderen, moet je wel.

- **Tabel 1**

Cijfers in procenten instroom journalistieke studenten van alle hogescholen in Nederland per instroomjaar (Cijfers Vereniging Hogescholen, 2016).

Instroomjaar en aantal studenten	Onbekend	Niet-westers allochtoon	Westers allochtoon	Autochtoon
2006 (943 studenten)	0%	7%	8%	85%
2007 (867 studenten)	1%	6%	8%	85%
2008 (891 studenten)	0%	4%	6%	90%
2009 (945 studenten)	0%	6%	6%	88%
2010 (897 studenten)	0%	4%	7%	89%
2011 (865 studenten)	1%	5%	6%	88%
2012 (731 studenten)	0%	5%	7%	89%
2013 (680 studenten)	0%	6%	8%	86%
2014 (628 studenten)	0%	8%	8%	84%
2015 (628 studenten)	0%	8%	6%	86%

- **Tabel 2**

Cijfers in procenten, aantal autochtone en niet-westerse allochtone studenten per hogeschool met hbo-opleiding journalistiek (Vereniging Hogescholen, 2016)

School	2011	2012	2013	2014	2015
Christelijke Hogeschool Ede	91% autochtoon	94% autochtoon	91% autochtoon	92% autochtoon	91% autochtoon
	5% niet-westers allochtoon	4% niet-westers allochtoon	4% niet-westers allochtoon	5% niet-westers allochtoon	7% niet-westers allochtoon
Hogeschool Utrecht	85% autochtoon	82% autochtoon	84% autochtoon	81% autochtoon	82% autochtoon
	6% niet-westers allochtoon	8% niet-westers allochtoon	8% niet-westers allochtoon	10% niet-westers allochtoon	8% niet-westers allochtoon
Windesheim Zwolle	88% autochtoon	87% autochtoon	87% autochtoon	86% autochtoon	87% autochtoon
	7% niet-westers allochtoon	8% niet-westers allochtoon	8% niet-westers allochtoon	10% niet-westers allochtoon	9% niet-westers allochtoon
Fontys Tilburg	74% autochtoon	74% autochtoon	74% autochtoon	74% autochtoon	74% autochtoon
	9% niet-westers allochtoon	9% niet-westers allochtoon	10% niet-westers allochtoon	10% niet-westers allochtoon	10% niet-westers allochtoon

- **Tabel 3**

Cijfers in procenten, het aantal autochtone en niet-westerse allochtone studenten per hogeschool met hbo-opleiding journalistiek (Vereniging Hogescholen, 2016)

School en aantal studenten	2006	2007	2008	2009	2010
Christelijke Hogeschool Ede	97% autochtoon	95% autochtoon	93% autochtoon	94% autochtoon	95% autochtoon
	1% niet-westers allochtoon	2% niet-westers allochtoon	3% niet-westers allochtoon	4% niet-westers allochtoon	0% niet-westers allochtoon
Hogeschool Utrecht	79% autochtoon	81% autochtoon	86% autochtoon	86% autochtoon	86% autochtoon
	10% niet-westers allochtoon	7% niet-westers allochtoon	5% niet-westers allochtoon	7% niet-westers allochtoon	6% niet-westers allochtoon
Windesheim Zwolle	91% autochtoon	90% autochtoon	89% autochtoon	89% autochtoon	88% autochtoon
	5% niet-westers allochtoon	6% niet-westers allochtoon	6% niet-westers allochtoon	6% niet-westers allochtoon	7% niet-westers allochtoon
Fontys Tilburg	81% autochtoon	77% autochtoon	77% autochtoon	75% autochtoon	75% autochtoon
	7% niet-westers allochtoon	8% niet-westers allochtoon	8% niet-westers allochtoon	9% niet-westers allochtoon	9% niet-westers allochtoon

- **Diagram 4, 5, 6 en 7 (Vereniging Hogescholen, 2016)**

Diagram 4

Diagram Christelijke Hogeschool Ede in 2015

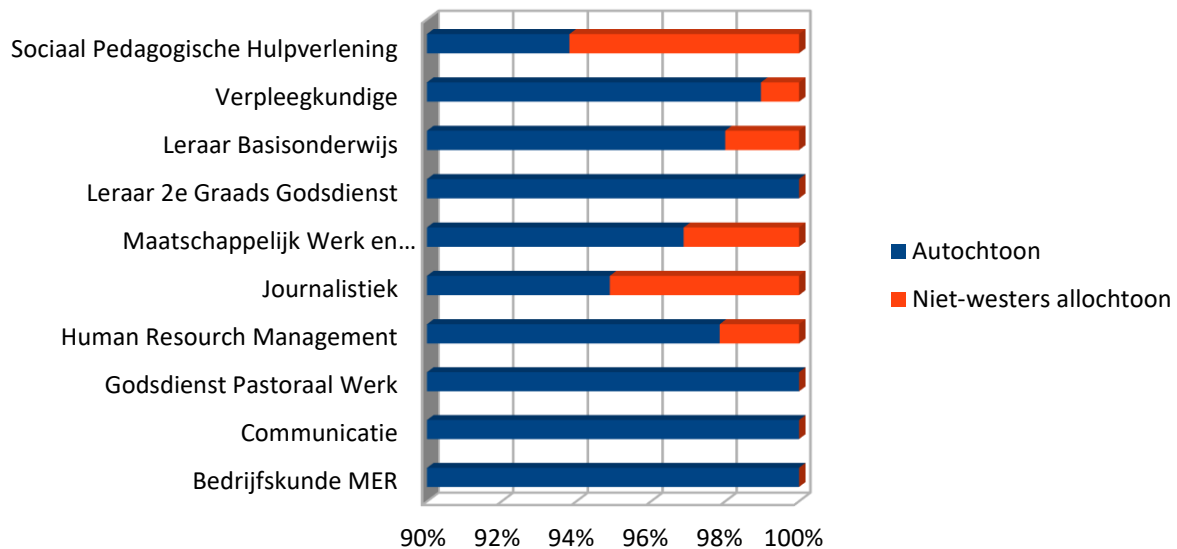

Diagram 5

Diagram Hogeschool Utrecht in 2015

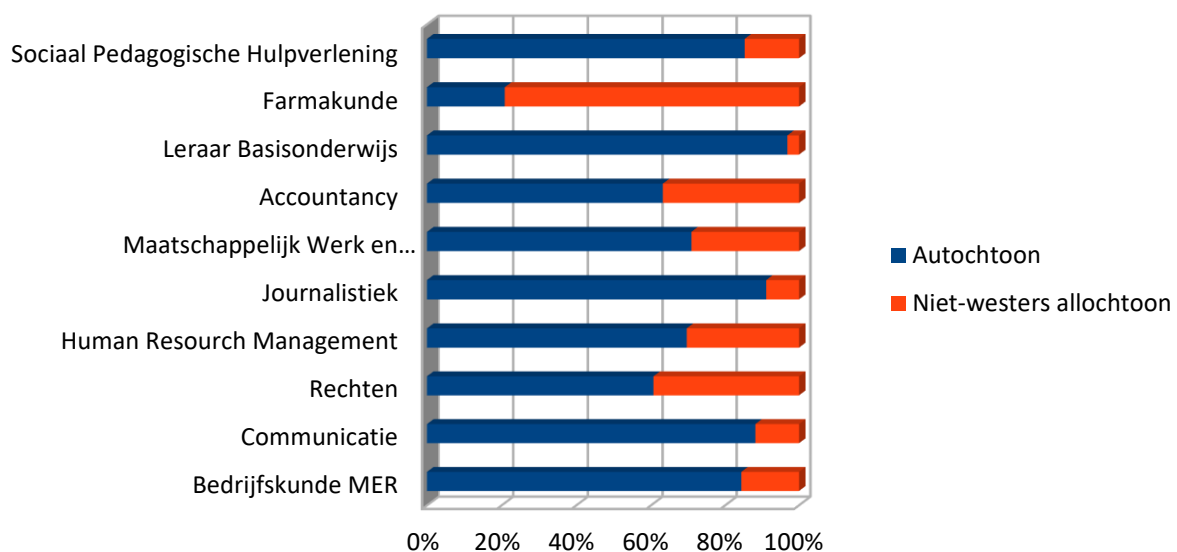

Diagram 6

Diagram Fontys Hogeschool Tilburg in 2015

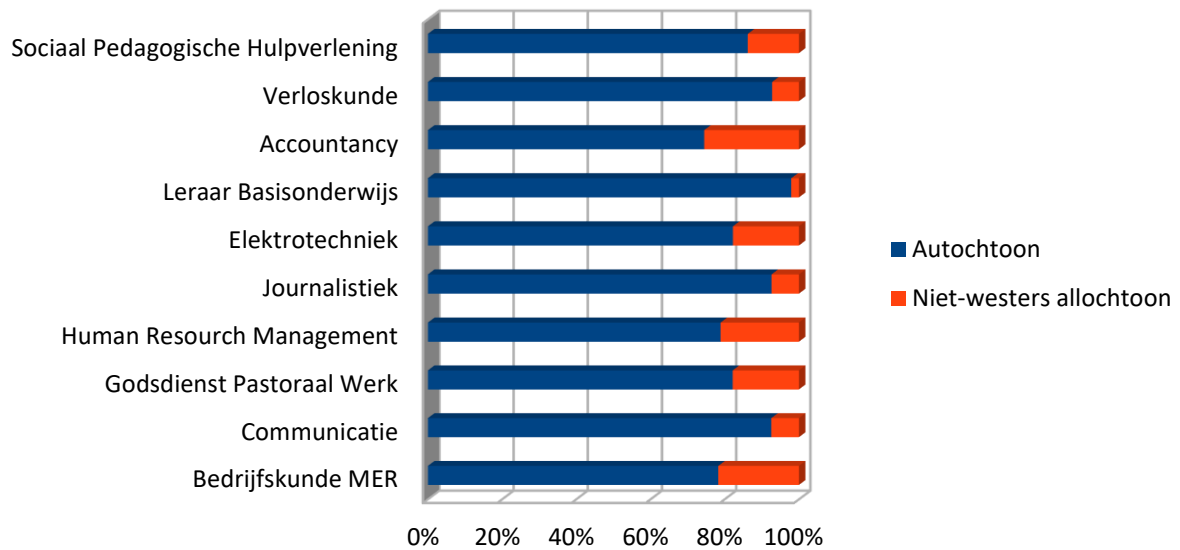

Diagram 7

Diagram Hogeschool Windesheim Zwolle in 2015

